

สามเหลี่ยมปากน้ำอิร่าวดีกับเขตสามเหลี่ยมปากน้ำสะโ滂ง โดยอ่าศัยคลองบุคตุนเด (Twante Canal) เป็นเส้นทางสัญจรจากเมืองย่างกุ้ง มุ่งตรงสู่กลุ่มหัวเมืองในเขตปากน้ำอิร่าวดี อาทิ เมืองโนกาแล เมืองลากูนุตตา และเมืองพะสิน ขณะเดียวกัน หากเดินทางตามลำแม่น้ำพะ โโคไปทางฝั่งตะวันออก ก็จะพบกับคลองบุคพะ โโค-สะโ滂ง (Bago-Sittang Canal) ซึ่งมีความยาวกว่า 30 ไมล์ และเป็นเส้นทางสัญจาระหว่างเมืองตะนี้ปีง กับกลุ่มหัวเมืองในเขตกลุ่มน้ำสะโ滂งตอนล่าง¹⁸¹ นอกจากนี้ ยังกุ้งยังมีความโดดเด่นในฐานะชุมทางรถไฟและศูนย์รวมโครงข่ายถนนที่เชื่อมโยงไปยังกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ซึ่งครอบคลุมพื้นที่สามส่วนหลักของประเทศไทย อาทิแก่ กลุ่มเมืองย่างกุ้ง-แปร-ต่องดึงจี-พุกาน-มัณฑะเลย์ กลุ่มเมืองย่างกุ้ง-ตองอู-เนปีดอว์-มิตติลา-มัณฑะเลย์ และกลุ่มเมืองย่างกุ้ง-เมะมะตะมะ-เมะคำไyi-เย-ทวย

ย่างกุ้งจัดเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์เนื่องจากเป็นปากทาง (Gateway) เข้าสู่กลุ่มหัวเมืองในเขตกลุ่มน้ำอิร่าวดีตอนบน อาทิ เมืองพุกาน เมืองเมกาว และเมืองมัณฑะเลย์ รวมถึงเป็นจุดเชื่อมต่อทางการค้าครอบคลุมกลุ่มหัวเมืองริมอ่าวแมะตะนะ อาทิ เมืองท่าตònและเมืองมาลำไาย ขณะเดียวกัน ย่างกุ้งยังเคยดำรงสภาพเป็นเมืองหลวงเก่า รวมถึงทำหน้าที่เป็นศูนย์การค้าขั้นนำและศูนย์รวมกิจกรรมพาณิชย์นานาชาติให้กับภูมิภาคเป็นเมืองที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงและเป็นเมืองที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศไทย (ประชากรประมาณ 5 ล้านคน)¹⁸² ในอีกประการหนึ่ง ย่างกุ้งจัดเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางการทหารเนื่องจากเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการหลักประจำภาคทหารย่างกุ้ง ฐานทัพเรือมกี พอยต์ (Monkey Point) และฐานทัพอาคามินิกาลัดอน (Mingaladon) รวมถึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่กองทัพพม่าใช้เป็นฐานรากคืบในการแผ่อำนาจครอบคลุมเขตปริมณฑลข้างเคียง อาทิแก่ กลุ่มหัวเมืองในเขตปากน้ำอิร่าวดี-ปากน้ำสะโ滂ง รัฐอะระกัน รัฐกะเหรี่ยง รัฐมอยญ และมณฑลตะนาวศรี นอกจากนี้ Desmond Ball นักวิชาการด้านการทหาร ยังได้ให้遑ศนะเพิ่มเติมว่า ฐานทัพเรือมกี พอยต์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตภาคทหารย่างกุ้ง ถือเป็นจุดส่งกำลังบารุงทางทะเลของกองทัพพม่า รวมถึงมีเส้นทางเดินเรือและโครงข่ายทางการสื่อสาร (SIGINT-Signal Intelligence) ที่เชื่อมต่อกับฐานทัพเรือยุทธศาสตร์ในเขตอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน อาทิ ฐานทัพเรือบนเกาะหล่ายจี (Hainggy Island) ริมปากแม่น้ำพะสิน ฐานทัพเรือนเกาะแรมรี (Ramree Island) ริมชายฝั่งทะเลรัฐอะระกัน ฐานทัพเรือนเกาะโโค-โคไหอยุ (Great Coco Island) ประชิดหน้าเกาะอันดามันของอินเดีย และฐานทัพเรือนเกาะเซนต์แมทธิว (St Matthew Island) ประชิดหน้าไทยและส่วนเหนือของช่องแคบมะละกา¹⁸³

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากรุงย่างกุ้งจะเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์ แต่ด้วยทำเลที่ตั้งซึ่งอยู่ไม่ไกลจากอ่าวแมะตะนะ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศซึ่งตั้งอยู่ในเขตกลุ่มต่า (Lowland) อันเต็มไปด้วยหาดโคลนตุ่ม ดินชื้น และเครื่อข่ายแม่น้ำลำคลองที่จัดเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้ย่างกุ้งอาจเผชิญกับความสูมเสี่ยงทางยุทธศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการถูกปิดล้อมอย่างฉบับพลันโดยกองเรือรบต่างชาติตามแนวเส้นทางอ่าวแมะตะนะ-แม่น้ำย่างกุ้ง การถูกนูกัดแนวยหาดโดยกองกำลังสะเทินน้ำสะเทินบกของฝ่ายตรงข้าม และการได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งสังเกตได้จากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ ช่วงปลายปี ค.ศ.2004 และเหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์กีส ช่วงกลางปี ค.ศ.2008 โดย

¹⁸¹ ผู้จัดได้เทียบเคียงจากแผนที่ภูมิศาสตร์ประเทศไทยและเส้นทางคมนาคมทางน้ำรอบเมืองย่างกุ้ง ส่วนข้อมูลเชิงลึกผู้สนใจอาจศึกษาได้จากผลงานของ B.R. Pearn ในหนังสือเรื่อง *A History of Rangoon* ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1939 โดย American Baptist Mission Press ซึ่งมีการพรรณนาถึงสภาพภูมิศาสตร์ของเมืองย่างกุ้งและเขตสามเหลี่ยมปากน้ำอิร่าวดี

¹⁸² Edward Blair, "Beyond Rangoon" *The Irrawaddy*, 14, no. 5 (May 2006): 18-19.

¹⁸³ Desmond Ball. *Burma's Military Secrets: Signals Intelligence (SIGINT) from 1941 to Cyber Warfare*, 221-222.

แรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวและปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้น้ำในลำคลองธรรมชาติอ่อนล้า ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือนรายๆ อย่างฉับพลันและรุนแรง จนก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง

สำหรับความเปลี่ยนแปลงของกรุงย่างกุ้งหลังการข้ายึดเมืองหลวง สำนักข่าวอิริวดีได้รายงานถึงสภาพความเสื่อมโทรมของระบบสาธารณูปโภคขึ้นพื้นฐาน อาทิ การทับถมของชั้นหิน ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของเมืองมหากรุณาธิคุณที่ 21¹⁸⁴ แต่ขณะเดียวกัน แหล่งข้อมูลจากสำนักข่าวต่างประเทศ กลับระบุ ตรงกันว่า รัฐบาลทหารพม่ากำลังเร่งดำเนินนโยบายพัฒนาเมืองย่างกุ้งให้กลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและศูนย์การค้าชั้นนำ ของประเทศไทย โดยมีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกในเขตเมืองตานลิน เมืองดาลา และเมืองติลawa/สีเรียม ซึ่งจัดเป็นกลุ่มนี้ บริวารที่อยู่ภายใต้การบริหารของเขตปกครองย่างกุ้ง นอกจากนี้ กลุ่มนี้ยังขึ้นชาติทั้งจากประเทศไทย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ต่างก็พยายามเดินทางเข้าไปลงทุนและขยายกิจการในเมืองย่างกุ้งอย่างต่อเนื่อง¹⁸⁵ โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกรุงย่างกุ้งกับกรุงเนปีดอร์ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ไห่-ปักกิ่ง ของจีน นิวยอร์ก-วอชิงตัน ของสหรัฐอเมริกา และ ซิดนี-แคนเบอร์ร่า ของออสเตรเลีย ซึ่งประกอบด้วยศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจและศูนย์อำนาจทางการปกครอง ตามลำดับ¹⁸⁶ ขณะเดียวกัน บทบาททางการทหารของกรุงย่างกุ้ง ที่ได้รับการพื้นฟูปรับเปลี่ยนเดียวกัน โดยสำนักข่าว DVB ได้คาดการณ์ว่า รัฐบาลทหารพม่ากำลังเร่งดำเนินนโยบายพัฒนาเมืองย่างกุ้งให้กลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ชั้นนำในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิริวดี เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการป้องกันการโจมตีทางทะเล ตลอดจนทำการแปลงสภาพเมืองย่างกุ้งให้กลายเป็น “ปราการด่านหน้า” เพื่อทำการเหนี่ยวรั้งและถอนกำลังข้าศึก ก่อนจะย้ายตราทัพพุ่งตรงเข้าสู่นครเนปีดอร์¹⁸⁷ การปรับเปลี่ยนบทบาทของเมืองย่างกุ้งสามารถอธิบายว่า ได้จากการที่ โครงสร้างผังเมืองและการจัดวางยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ โดยรัฐบาลพม่าได้จัดทำแนวป้องกันทั่วภาคทหารย่างกุ้งในลักษณะวงแหวนสามชั้น ไม่เรียงตัวแต่พื้นที่รอบนอก พื้นที่ตอนกลาง และพื้นที่ตอนใน ประกอบกับมีการจัดแบ่งพื้นที่ภาคทหารย่างกุ้งออกเป็น 6 ส่วนหลักเพื่อสะดวกต่อการระดมพล และติดตั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ โดยแต่ละส่วนล้วนครอบคลุมเมืองสำคัญต่างๆ อาทิ ตึกจี (Taikkyi) ကawa (Kawa) ตานลิน (Thanlin) ดาลา (Dala) ญมอน (Hwabi) และย่างกุ้ง¹⁸⁸ นอกจากนี้ รัฐบาลทหารพม่ายังได้ทำการก่อสร้างฐานทัพเรือเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง โดยได้เริ่งตั้งแต่ปี 1990 จนกระทั่งปี 2000 ที่ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว อาทิ ฐานทัพยา Ma Ya Ya 615 (Hta Pa Ya 615) ฐานทัพพายา Ta Ya Ya 117 และฐานทัพพายา Ma Ya Ya 312 (Ma Ya Ya 312) โดยแต่ละฐานส่วนประกอบด้วยเรือรบ เรือลาดตระเวน เรือตรวจการณ์ช่วยฝึก คลังสารพัท ที่นุระเบิดและกองบัญชาการขนาดย่อม¹⁸⁹ ความเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าว ถือเป็นกระบวนการแปลงสภาพเมืองย่างกุ้งให้กลายเป็น “ปราการด่านหน้า” ซึ่งมีจุดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทางทะเล และช่วยในการรักษาความปลอดภัยของข้าศึก ก่อนการย้ายตราทัพเข้าสู่นครเนปีดอร์

¹⁸⁴ Wai Sann, “Left to Rot” *The Irrawaddy*, 17, no. 5 (August 2009): 12-13.

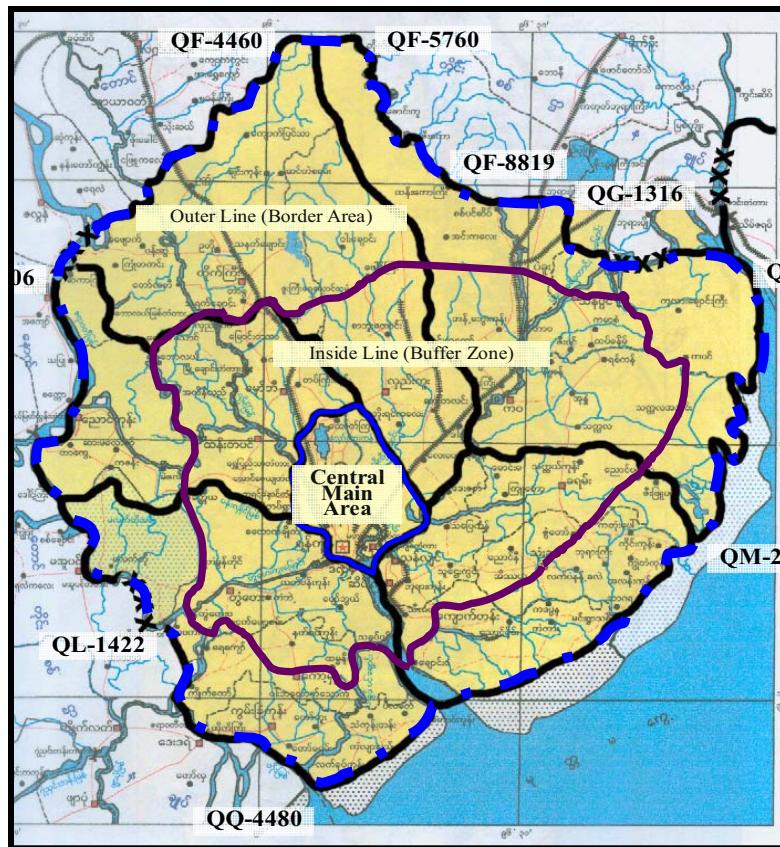
¹⁸⁵ Clive Parker, “Rangoon Bets on Business” *The Irrawaddy*, 14, no. 5 (May 2006): 18-20.

¹⁸⁶ เพิ่งอ้าง.

¹⁸⁷ สำนักข่าวเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักข่าว DVB (Democratic Voice of Burma) ณ กรุงเทพมหานคร, ธันวาคม 2009.

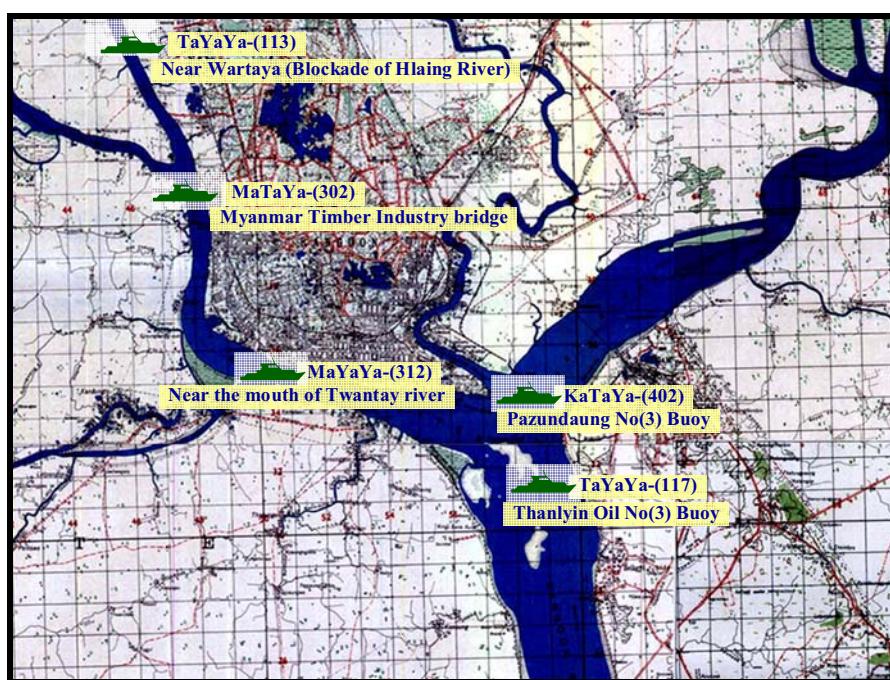
¹⁸⁸ เพิ่งอ้าง.

¹⁸⁹ เพิ่งอ้าง.

แผนที่ 15 การแบ่งแนวตั้งรับของภาคทหารย่างกุ้งออกเป็นระบบ 3 ชั้น 6 เขต

แหล่งที่มา: เอกสารกระทรวงกลาโหมพม่าซึ่งร่วมไว้ให้ไปยังเหล่าหัวต่างประเทศ (ได้รับความอี้สืบจากสำนักข่าว DVB)

แผนที่ 16 ฐานทัพเรือกองทัพพม่า จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำย่างกุ้ง (ด้านซ้าย) กับแม่น้ำพะโค (ด้านขวา)

แหล่งที่มา: เอกสารกระทรวงกลาโหมพม่าซึ่งร่วมไว้ให้ไปยังเหล่าหัวต่างประเทศ (ได้รับความอี้สืบจากสำนักข่าว DVB)

เมืองตองอู (Toungoo)

ต้องอู้อยู่ห่างจากเมืองเนปีดอว์ลงมาทางใต้ประมาณ 70 ไมล์ และอยู่ห่างจากเมืองย่างกุ้งขึ้นไปทางเหนือราว 175 ไมล์ ตัวเมืองตั้งอยู่ตรงกลางบรรจบระหว่างคลองคายบองกับแม่น้ำสะ โถง ภูมิประเทศโดยรวมมีลักษณะเป็นแปลงปลูกข้าวเลาะเลืนไปตามชายฝั่งแม่น้ำสะ โถงและแควสาขา ประกอบกับมีแนวเทือกเขาพะ โโคและเทือกเขาร้านตั้งตระหง่านอยู่ทางฝั่งตะวันตกและตะวันออกของตัวเมือง ตามลำดับ¹⁹⁰ ต้องอู้จัดเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นในทางภูมิรัฐศาสตร์เนื่องจากเป็นปากทางเข้าสู่ตอนใต้ของมณฑลพม่าทั้งหลาย อันเป็นที่ตั้งของราชธานีเนปีดอว์ โดยมีแนวถนนและเส้นทางรถไฟสายย่างกุ้ง-พม่าทั้งหลาย ตัดผ่านใจกลางเมือง ขณะเดียวกัน ต้องอู้ยังทำหน้าที่เป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่เมืองตั้งต่อง (Thantaung) แคนรัฐกะหรี่ยงและเมืองหม้อชี (Mawchhee) แคนรัฐกะยะห์ โดยมีเส้นทางรอบนั้นตั้งจากเมืองตองอู้ขึ้นแม่น้ำสะ โถงและเขตป่าเขาทางฝั่งตะวันออกเข้าสู่กลุ่มหัวเมืองแคนรุ่น น้ำสาละวิน ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากชายแดนไทยทางด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ หากเดินทางลงใต้มาขึ้นเมืองออ โตวิน (Oatowin) ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองตองอู้ประมาณ 9 ไมล์ ก็จะมีเส้นทางรอบนั้นตัดข้ามเทือกเขาพะ โโคมุ่งตรงสู่เมืองแปร (Prome/Pyay) อันเป็นย่านอุตสาหกรรมผลิตอาวุธของกองทัพพม่า¹⁹¹ จากริบทดังกล่าว เมืองตองอู้จึงความสำคัญในฐานะจุดยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่ปริมณฑลข้างเคียง อันได้แก่ เนปีดอว์ รัฐกะหรี่ยง รัฐกะยะห์ และเมืองแบปร

ปัจจุบัน กองอู่ดีอีเป็นเมืองที่มีสำคัญในทางยุทธศาสตร์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของหน่วยทหารจำนวนหลายแห่ง อาทิ กองบัญชาการประจำภาคทหารด้านใต้ (Southern Command) กองพลทหารราบทราบ ศูนย์การทหารม้าيانเกราะ ศูนย์ การทหารปืนใหญ่ ฐานทัพอากาศ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ หน่วยสำรวจทหาร หน่วยสืบสวนสอบสวนพิเศษ และ สถานที่ฝึกซ้อมองค์กรตำรวจนับ นอกจากนี้ ต้องอุยงทำหน้าที่เป็นศูนย์บริหารราชการประจำเขตจังหวัดต่องอู่ซึ่งตั้งอยู่ทาง ตอนเหนือของมณฑลพะโภประชิตติดเขตจังหวัดยะแม็ตติงอันเป็นที่ตั้งของกรุงเนปีดอร์ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมของสถานที่ สำคัญอีกหลายแห่ง อาทิ โรงงานค้าไม้ โรงงานบำรุงหัวจกรรโลไฟ โรงงานนาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี (วิทยาเขตต่องอู่) เรือนจำ และหน่วยงานต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์¹⁹² สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ นับตั้งแต่การข้ายึดเมืองหลวงมาขึ้นกรุงเนปีดอร์ โครงข่ายคมนาคมรอบเมืองต่องอู่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสังเกตได้จากการขยายตัวของสถานีขนส่ง สถานี รถไฟ และสถานีบินทหาร ตลอดจนมีการปรับปรุงพื้นผิวนอนและขยายจำนวนรางรถไฟจากระยะร่างเดียวเป็นระบบรางคู่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางไปยังกรุงเนปีดอร์

ขณะเดียวกัน กองทัพพม่าซึ่งประจำการอยู่ในจังหวัดต่องอูยังได้ทำการภาคตื้นชาวกะเหรี่ยงซึ่งอาศัยอยู่ในเขตภูเขา เพื่อนำมาเป็นแรงงานในการก่อสร้างถนน อ่างเก็บน้ำ ค่ายทหารและสถานที่ราชการต่างๆ โดยเฉพาะเส้นทางรถยกที่จากเมืองต่องอูไปยังเมืองหม้อชี และรัฐยะไข่ กองทัพพม่าได้เกณฑ์แรงงานจำนวนมากเพื่อปรับปรุงสภาพถนนและก่อสร้างค่ายทหาร ซึ่งถือเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปิดล้อมกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union-KNU)

190 การลงพื้นที่ของผู้วิจัยเมื่อช่วงเดือนกรกฎาคม 2009 โดยอาศัยการสำรวจภูมิประเทศและลักษณะทั่วไปของเมืองต่องอุ รวมถึงมีการสำรวจเส้นทางคมนาคมร่องเมืองต่องอุ

191 เพ็งอ้าง.

¹⁹² ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของหน่วยทหารภายในเมืองตองอู สามารถสืบค้นได้จากหนังสือของ Maung Aung Ayoe เรื่อง Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948 ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญภายในเมืองตองอู สามารถสืบค้นได้จาก Wikipedia Encyclopedia, s.v. “Toungoo”

และกลุ่มกำลังพรรคการเมืองแห่งชาติยะยาห์ (Kayah National Progressive Party-KNPP) ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ในไก่จากเขตจังหวัดต่องอูและราชธานีเนปีดอว์¹⁹³ ในอีกประการหนึ่ง รัฐบาลพม่าซึ่งได้ทำการขับไล่ประชาชนบางกลุ่มออกจากเขตพื้นที่ยุทธศาสตร์ อาทิ ค่ายทหารและสถานที่ราชการ รวมถึงมีการวางแผนกับด้วยเบิดและแนวหลวงหนานในเขตพื้นที่นอกเมืองต่องอู เพื่อป้องกันการโจมตีจากกองกำลังกะเหรี่ยง¹⁹⁴ โดยการดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวถือเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทของเมืองต่องอูให้มีลักษณะเป็น “ศูนย์รักษาความปลอดภัย” ซึ่งส่งผลดีต่อการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับพื้นที่ด้านใต้ของเมืองหลวงใหม่ เนื่องจากต้องอูมีทำเลอยู่ห่างจากกรุงเนปีดอว์เพียง 70 ไมล์ ตลอดจนเป็นฐานยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่การปิดล้อมกองกำลังแบ่งแยกดินแดนแบบรัฐกะเหรี่ยงและรัฐยะยาห์

เมืองเนปีดอว์ (Naypyidaw)

เนปีดอว์อยู่ห่างจากเมืองย่างกุ้งและเมืองต่องอูขึ้นไปทางเหนือประมาณ 244 และ 70 ไมล์ ตามลำดับ และอยู่ห่างจากเมืองมัณฑะเลย์ลงไปทางใต้ราوا 186 ไมล์ ตัวเมืองตั้งอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำสะโตงตอนบนซึ่งถือเป็นพื้นที่ชลประทานและแหล่งเกษตรกรรมที่ขึ้นชื่อแห่งหนึ่งของประเทศไทย สถาปัตยกรรมแบบโคตั้งนานาอยู่ทางด้านตะวันตกของตัวเมือง ขณะเดียวกัน ทางเดินทางไปทางฝั่งตะวันออกແດນเมืองปีียงมานา ก็จะพบกับแปลงปลูกข้าวนาดใหญ่เละເລີຍ ไปตามชายฝั่งแม่น้ำสะ โถงและแควสาขา อาทิ คลองจะไล์ คลองยอนบิน คลองเสนเตี้๊ะและแควปองลอง โดยลำน้ำทั้งสี่สายได้ไหลมาบรรจบกันในเขตพื้นที่นอกเมืองปีียงมานา จนก่อเกิดเป็นแม่น้ำสะ โถงสายหลักที่ไหลลงให้ไปยังเมืองต่องอูและอ่าวมาหยาตะมะ นอกจากนี้ อาณาบริเวณดังกล่าวยังถูกนานาด้วยแนวเทือกเขาที่ทอดตัวลงมาจากเขตที่ราบสูงฉาน (สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 800-1,000 เมตร) โดยมีเทือกเขาสำคัญสองแห่ง ได้แก่ ภูเขาสีงพูและภูเขานหล่ทวี ภารก่อรูปของระบบภูมิศาสตร์ส่งผลให้เนปีดอว์-ปีียงมานากลายเป็นกลุ่มเมืองที่ตั้งอยู่ในเขตหุบเขาสะ โถง (Sittang Valley) คล้ายคลึงกับเมืองต่องอูโดยมีแนวเทือกเขาโภคและแนวเทือกเขาคลานตั้งนานาอยู่ทางฝั่งตะวันตกและตะวันออกของตัวเมือง ตามลำดับ¹⁹⁵

เนปีดอว์จัดเป็นเมืองที่มีความโศดเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์เนื่องจากเป็นศูนย์รวมของระบบโลจิสติกส์ (Logistics) และเครือข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงไปยังทุกส่วนภาคของประเทศไทย โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นห้าเขตหลัก ดังนี้ 1. กลุ่มหัวเมือง ແດນพม่าภาคกลาง อาทิ ยะแมตติง มิตติลา เจ้าก์ปะดอง แปร ตองอู 2. กลุ่มหัวเมืองແດນพม่าภาคเหนือ อาทิ มัณฑะเลย์ ปี้-ย ญะ-ลวีง สะกา ชเวโน นาโน 3. กลุ่มหัวเมืองແດນพม่าภาคใต้ อาทิ พะโภ ย่างกุ้ง พะอัน มาะလား 4. กลุ่มหัวเมืองແດນพม่าภาคตะวันตก อาทิ เมกัว อาม เจ้าก์พู ชิตต่าวယ และ 5. กลุ่มหัวเมืองແດນพม่าภาคตะวันออก อาทิ พินလွင် ထอง ပါ และ ရှိယံတွေ¹⁹⁶ ขณะเดียวกัน เนปีดอว์ยังดำรงฐานะเป็นราชธานีแห่งใหม่ซึ่งส่งผลให้เนปีดอว์กลายเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศไทย ร่างจากเมืองย่างกุ้งและเมืองมัณฑะเลย์ โดยมีจำนวนประชากรประมาณ 930,000 คน ตลอดจนกลายเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์เนื่องจากเป็นศูนย์รวมของโครงข่ายบริหารราชการและโครงข่าย

¹⁹³ “Burma Junta Plants More Landmines to ‘Protect’ New Capital”, *Burmanet News on the Web*, 22 March 2006, <www.burmanet.org/news/2006/03/22/-64k> (23 May 2006).

¹⁹⁴ เพิ่งอ้าง.

¹⁹⁵ การลงพื้นที่ของผู้วิจัยเมื่อช่วงเดือนมกราคม 2009 โดยอาศัยการสำรวจภูมิประเทศและลักษณะทั่วไปของเมืองเนปีดอว์-ปีียงมานา รวมถึงมีการสำรวจเส้นทางคมนาคมรอบเขตเมืองหลวงใหม่

¹⁹⁶ เพิ่งอ้าง.

ป้องกันประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลมุ่งยังได้ทำการสถาปนาเขตปักครองพิเศษและภาคทหารเนื้อคืบอ้วนเพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจการปักครองและการบังคับบัญชาให้กับกรุงเนื้อคืบอ้วนและเขตปริมณฑลข้างเคียง¹⁹⁷

ปัจจุบัน เนปีดอร์ถือเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิยุทธศาสตร์เนื่องจากรัฐบาลพม่าได้ทำการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ในเขตหุบเขาสะ โงงตอนบนให้กลายเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ บนเนื้อที่กว่า 7,054 ตารางกิโลเมตร โดยประกอบด้วยสามส่วนหลัก ได้แก่ 1.เนปีดอร์ สูนย์บริหารราชการแผ่นดินและเขตที่อยู่อาศัยของเจ้าหน้าที่พลเรือน ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกประชิดติดเขตเด่นที่อุกเชาพะ โโค 2.เปียงมะนา ชุมชนดั้งเดิมและเขตที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไป ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออก ไม่ไกลจากเขตที่อุกเชาพะ และ 3. กระทรวงกลาโหมและกองบัญชาการภาคเนปีดอร์ สูนย์อำนวยการ กองทัพและเขตที่อยู่อาศัยของเจ้าหน้าที่ทหาร ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือประชิดติดที่อุกเชาพะ¹⁹⁸ สำหรับความเปลี่ยนแปลงของระบบผังเมืองนั้น รัฐบาลพม่าได้ทำการเนรมิตสูนย์บริหารราชการขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่รอบเมืองเนปีดอร์ซึ่งประกอบด้วยที่ทำการกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ตลอดจนอาคารที่พักของเจ้าหน้าที่พลเรือนโดยก่อสร้างเป็นอพาร์ทเม้นขนาดลีฟลิ้งห้าชั้นจำนวนห้องล้วน 1,200 แห่ง แต่ละส่วนล้วนมีการจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ อาทิ ข้าราชการกระทรวงเกษตร เข้าพักในอพาร์ทเม้นสีเขียว ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข เข้าพักในอพาร์ทเม้นสีฟ้า และข้าราชการระดับสูงเข้าพักในคฤหาสน์และบ้านพักจัดสรรขนาดใหญ่ นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังได้ทำการก่อสร้างสถานที่สำคัญอีกหลายแห่ง อาทิ วิหารเวียนจารา สนามกอล์ฟ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า ศala ว่าการ และอาคารรัฐสภาขนาดใหญ่ เพื่อรองรับการเติบโตของราชธานีแห่งใหม่¹⁹⁹

สำหรับในส่วนของเมืองปีงมpane รัฐบาลpm ได้ทำการปรับปรุงสถานีรถไฟและขยายพื้นที่ชานชาลา รวมถึงพัฒนาเครือข่ายคลังประทานเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูกและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนมีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่นักอเมือง ไม่เรียงตัวกับงานแปรรูปเนื้อไม้ โรงงานน้ำตาล โรงงานอุตสาหกรรมเกย์ตร และโรงงานผลิตสินแร่นานาชนิด ส่วนสนามบินของเมืองหลวงใหม่นั้น ได้ถูกกำหนดให้ตั้งอยู่ในเขตตำบลเลอลา ห่างจากเมืองปีงมpane ลงมาทางใต้ราว 6 ไมล์²⁰⁰ สำหรับในส่วนของกระทรวงกลาโหม รัฐบาลpm ได้ทำการก่อสร้างค่ายทหาร กองบัญชาการ คลังสรรพาวุธ ถนนสวนสนาม อนุสาวรีย์สามกษatriy (พระเจ้าอโนรธารา-บุรุงนอง-อลองพญา) สนามบินทหาร โรงพยาบาลทหารขนาด 1,000 เตียง หลุมหลบภัยและฐานยิงปืนนาวุธรูปแบบต่างๆ เลาะเดียวไปตามสันเขามะทะเลสาบเชื่อมเขิน ขณะเดียวกันรัฐบาลpm ได้แบ่งพื้นที่กระทรวงกลาโหมออกเป็นหลายส่วนซึ่งประกอบด้วย โซนที่พักรถออกอาวุโสสถานลวาย โซนที่พักรถออกหน่องอ โซนที่พักรถออกธุรฉลวยนาน โซนที่พักเจ้าหน้าที่ทหารระดับสูง โซนทหารรบ โซนทหารม้า โซนทหารปืนใหญ่ โซนทหารช่าง โซนทหารสื่อสาร โซนทหารพลานิธิการ เขตติดตั้งปืนต่อสู้อากาศยาน เขตติดตั้งปืนนาวุธยุทธศาสตร์ เขตติดตั้งอาวุธปืนอย่างรุนแรง โซนที่พักรถออกทางการสื่อสาร เขตติดตั้งระบบไยแก้วนำแสง²⁰¹ ตลอดจนมีการบุด

¹⁹⁷ “Construction of Myanmar New Capital Continues”, *People’s Daily on the Web*, 24 December 2009, <<http://english.people.com.cn/90001/90777/90851/6851523.html>>(3 April 2010).

198 เพ็งอ้าง.

199 การลงพื้นที่ของผู้วิจัยเพื่อสำรวจภูมิประเทศและลักษณะทั่วไปของเมืองนปิดอัว-เปียงมนา

200 เพิงอ้าง.

201 วิเคราะห์และเทียบเคียงจากแผนผังของพื้นที่ที่กระทรวงคลาโน้มภายในกรุงเนปีดอร์ โดยแผนผังดังกล่าวถือเป็นเอกสารลับของฝ่ายรัฐบาล พม่าซึ่งรั่วไหลไปยังเครือข่ายสำนักข่าว DVB ซึ่งผู้จัดได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ DVB ในกรณีนี้แผนผังดังกล่าวไปใช้เป็นเครื่องมือ ประกอบการค้นคว้าวิจัย รวมถึงมีการเปลี่ยนความหมายเพื่อระบุที่ตั้งของหน่วยทหารต่างๆ โดยอาศัยทั้งลักษณะภูมิประเทศ วิศวกรรมและอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญคือชื่อของหน่วยทหาร เช่น กองพลที่ ๑๐๘ แห่งกองทัพพม่า ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ระบุไว้ในแผนผัง

อุ่โนงค์ได้ดินเพื่อใช้กีบช่อนอาวุธร้ายแรงและป้องกันการโจมตีจากข้าศึก โดยแบ่งออกเป็นอุ่โนงค์ขนาดย่อมภายในเขตพื้นที่ทหารและอุ่โนงค์ขนาดใหญ่ซึ่งจะเข้าไปในถ้ำและโตรกพาเดบเทือกเขาคนา²⁰²

สำหรับสิ่งที่่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการปกครอง โดยนับตั้งแต่การข้ายเมืองหลวงเมื่อช่วงปลายปี ค.ศ.2005 เนปิดอว์ถือเป็นเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองของสำนายกเปียงมะนาซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเขตจังหวัดยะแมตตองเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลนัมยะเลယ์ แต่ต่อมาก็ตาม เมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ.2009 รัฐบาลพม่าได้ประกาศจัดตั้งเขตปกครองพิเศษแห่งใหม่ หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เขตเมืองหลวงเนปิดอว์ (Naypyidaw Capital Region) โดยมีคุณอำนาจการบริหารครอบคลุมสามพื้นที่หลัก ได้แก่ 1.เขตแกนกลางเมืองเนปิดอว์ ซึ่งประกอบด้วย ย่านเชยາเทศตี ย่านพยินยาเทศตี ย่านนาเกตตี และย่านมินกาลเทศตี 2.เขตภาคใต้จังหวัดยะแมตติง ซึ่งประกอบด้วย สำนายกเปียงมะนา สำนายกแหล่เวและสำนายกตั้ดโง และ 3.เขตปริมณฑลรอบเมืองหลวง ซึ่งประกอบด้วย ย่านอุดารคีรี ย่านเดกคินาคีรี ย่านโนปปากีรี ย่านชาพูคีรี และ ย่านเชยาคีรี นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังได้แบ่งบทบาทและหน้าที่ของแต่ละเขตไว้อีกชั้นเจน โดยให้เขตแกนกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์บริหารราชการ เขตภาคใต้จังหวัดยะแมตติงทำหน้าที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจและชลประทาน และเขตปริมณฑลทำหน้าที่เป็นแหล่งรองรับการเติบโตของเมืองหลวงใหม่ในอนาคต²⁰³ สำหรับสิ่งที่่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างคมนาคมขนส่ง โดยนับตั้งแต่การข้ายเมืองหลวง รัฐบาลพม่าได้เร่งดำเนินโครงการขยายทางรถไฟจากย่างกุ้งไปเปียงมะนาและมณฑลยะเลယ์ซึ่งมีการปรับปรุงเปลี่ยนจากระบบรางเดียวเป็นระบบรางคู่ ขณะที่ถนนเชื่อมต่อรอบเขตเมืองหลวงใหม่ล้วนถูกปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะเป็นถนนคอนกรีตขนาด ตั้งแต่ 8-20 เมตร เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางตลอดจนอาจใช้เป็นรั้นเวียดกุ้กเงินเพื่อให้เครื่องบินลงจอดได้ในยามสางค์ราตรี²⁰⁴ นอกจากนี้ ทางหลวงสายย่างกุ้ง-ตองอู-เนปิดอว์-มิตติลา-มณฑลยะเลယ์ (ทางหลวงสายเก่า) ก็มีการปรับปรุงพื้นผิวถนนและมีแนวโน้มที่จะขยายช่องทางเดินรถจากระบบสองเลนเป็นระบบหกเลน ประกอบกับรัฐบาลพม่าได้ทำการก่อสร้างทางด่วนพิเศษสายย่างกุ้ง-เนปิดอว์ ซึ่งมีระยะทางประมาณ 323 กิโลเมตร และมีขนาดช่องทางจราจรถึง 8 เมตร เพื่อเพิ่มความรวดเร็วให้กับการเดินทางจากเมืองย่างกุ้งไปยังเมืองเนปิดอว์ โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 4-5 ชั่วโมง แต่ถ้าหากเดินทางตามทางหลวงสายเก่าจะกินเวลาประมาณ 7-8 ชั่วโมง²⁰⁵ (ทางด่วนพิเศษถูกใช้โดยข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ทหาร ขณะที่ประชาชนทั่วไป มักเดินทางโดยทางหลวงสายเก่า) ในอีกประการหนึ่ง รัฐบาลพมายังได้ทำการปรับปรุงถนนจากเมืองเนปิดอว์ ผู้ทรงไปทางตะวันตกผ่านเมืองตองดวี เมืองเมกเ渭 และตัดเข้าสู่เมืองอาม เมืองเจ้าก์พย และเมืองชิตตวย ในเขตตัวเมืองที่เป็นกระบวนการพัฒนามีองหลวงใหม่เพื่อยกระดับให้เป็นทั้งศูนย์กลางการปกครอง ศูนย์กลางป้องกันประเทศ และศูนย์กลางโครงสร้างคมนาคม ตลอดจนส่งผลให้มีองหลวงใหม่กลายสภาพเป็นศูนย์กลางการเดินทางทั่วไปทั่วโลก²⁰⁶

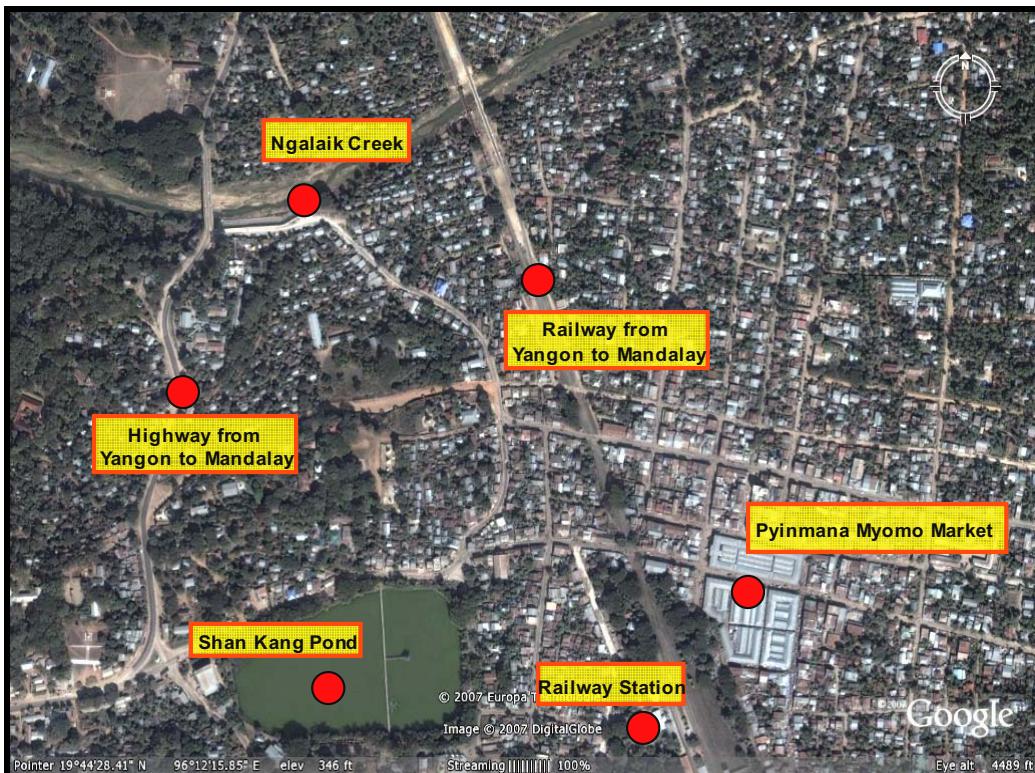
²⁰² สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักข่าว DVB (Democratic Voice of Burma) ณ กรุงเทพมหานคร, ธันวาคม 2009.

²⁰³ “Construction of Myanmar New Capital Continues”, *People’s Daily on the Web*.

²⁰⁴ เพื่อจราจร.

²⁰⁵ Aung Kyaw Tha, “Seven Companies Working to Upgrade Yangon-Mandalay Union Highway”, *New Light of Myanmar on the Web*, 9 March 2006, <http://www.myanmar.gov.mm/NLM-2003/enlm/mar9_rg5.html> (3 March 2010).

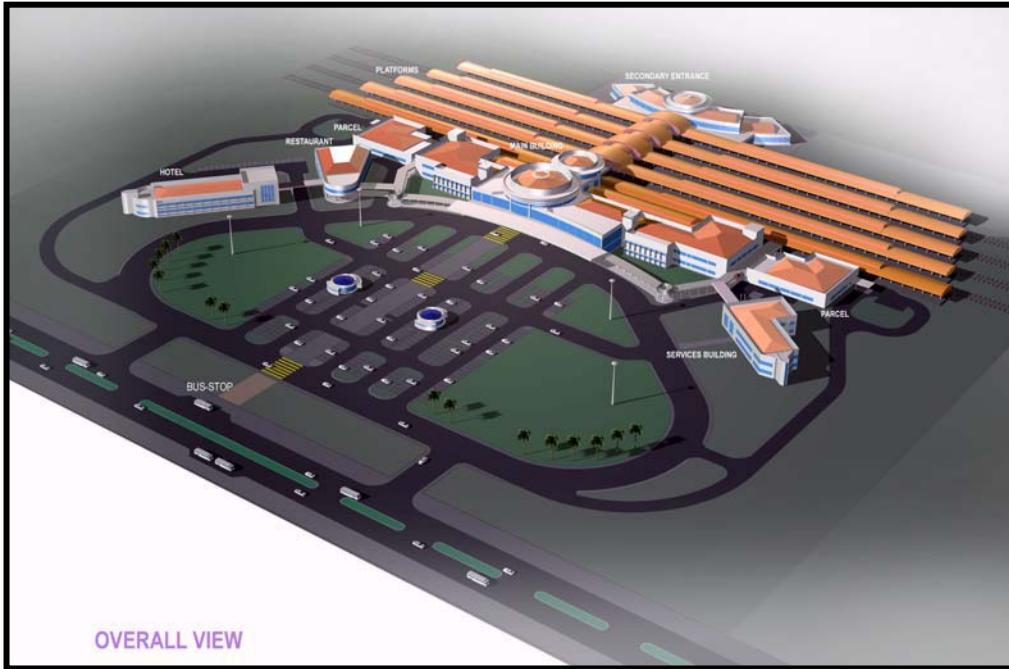
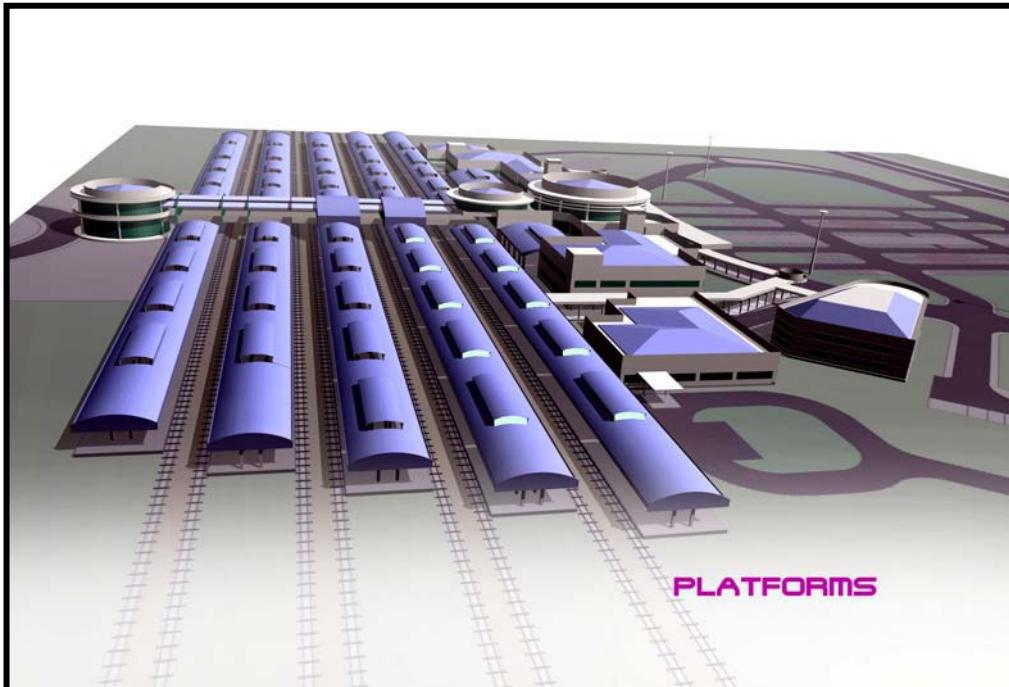
²⁰⁶ เพื่อจราจร.

แผนที่ 17 โครงสร้างพัฒนาเมืองและสถานีรถไฟเมืองปีyangmane
แหล่งที่มา: ปรับปรุงดัดแปลงจาก Google Earth Program Version 4.0.2736

รูปภาพ 19 พิธีเปิดทางรถไฟสายย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์ (ระบบรางคู่) ช่วงที่ผ่านเขตเมืองปีyangmane
แหล่งที่มา: Ministry of Information. *Chronicle of National Development: Comparison between Period Proceeding 1988 and after (Up to 31-12-2007)*. Yangon: Ministry of Information, 2007.

รูปภาพ 20-21 แบบจำลองสถานีขนส่งรถไฟในเขตเมืองหลวงใหม่
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อฟื้นจากสำนักงาน DVB

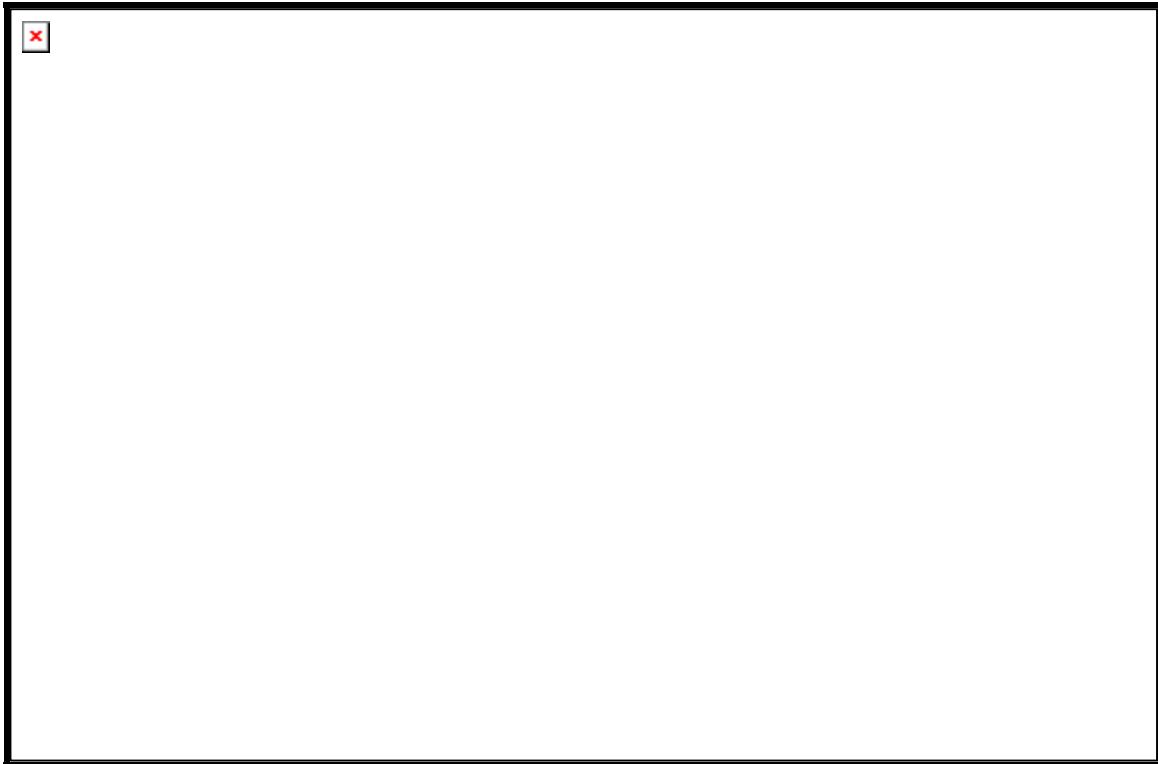
รูปภาพ 22 แรงงานพม่าชี้แจงมั่นคงกุกเกอห์มาสร้างถนนและสะพานในແຄນພື້ນທີ່ຂານບາກ
ແຫລ່ງທີ່ມາ: ໄດ້ຮັບຄວາມເອົ້າເຖິງຈາກສໍານັກຂ່າວ DVB

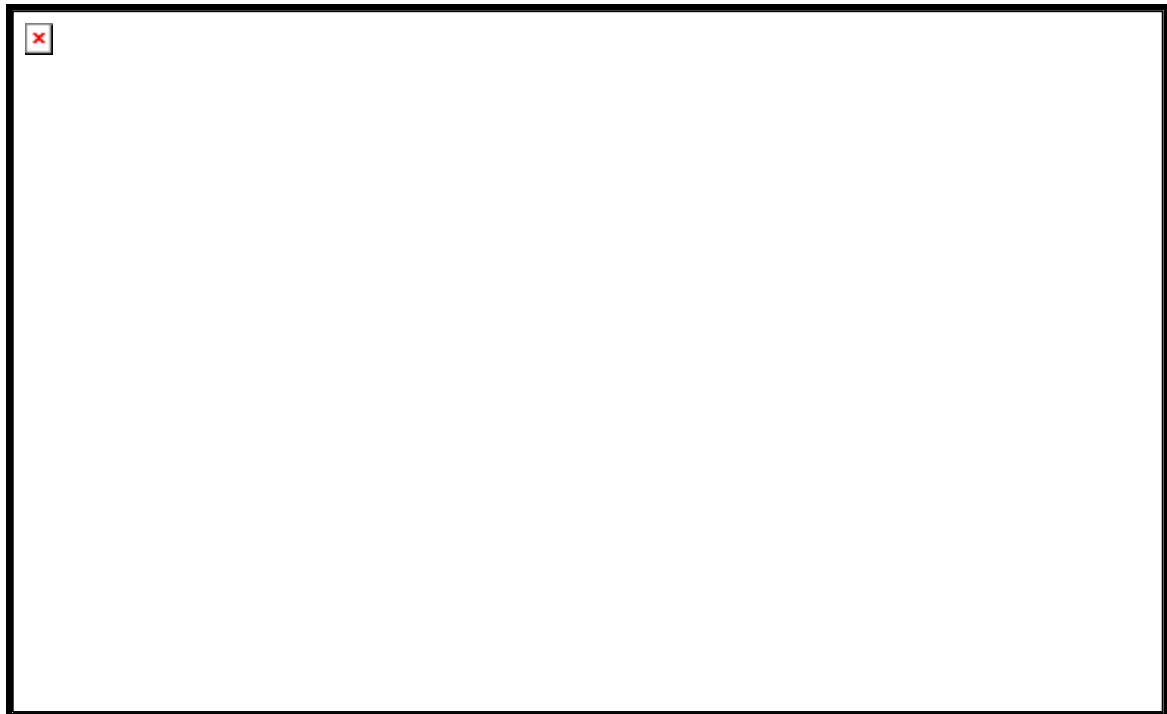
รูปภาพ 23 ສະພາພາງຫລວງສາຍພິເສດຍຈາກກຽງຢ່າງກຸງໄປຢັງກຽງແນປົດວົ່ວ
ແຫລ່ງທີ່ມາ: ໄດ້ຮັບຄວາມເອົ້າເຖິງຈາກສໍານັກຂ່າວ Irrawaddy

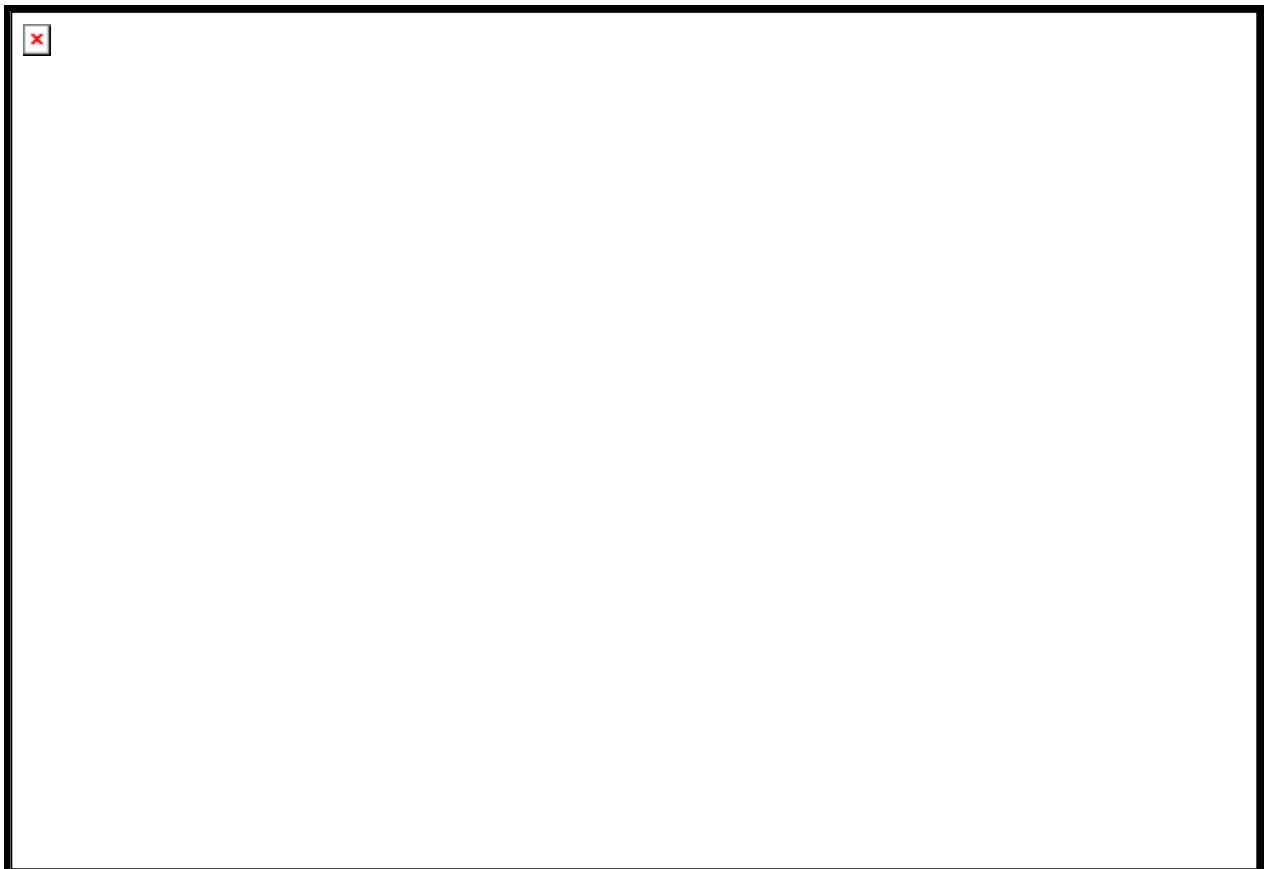
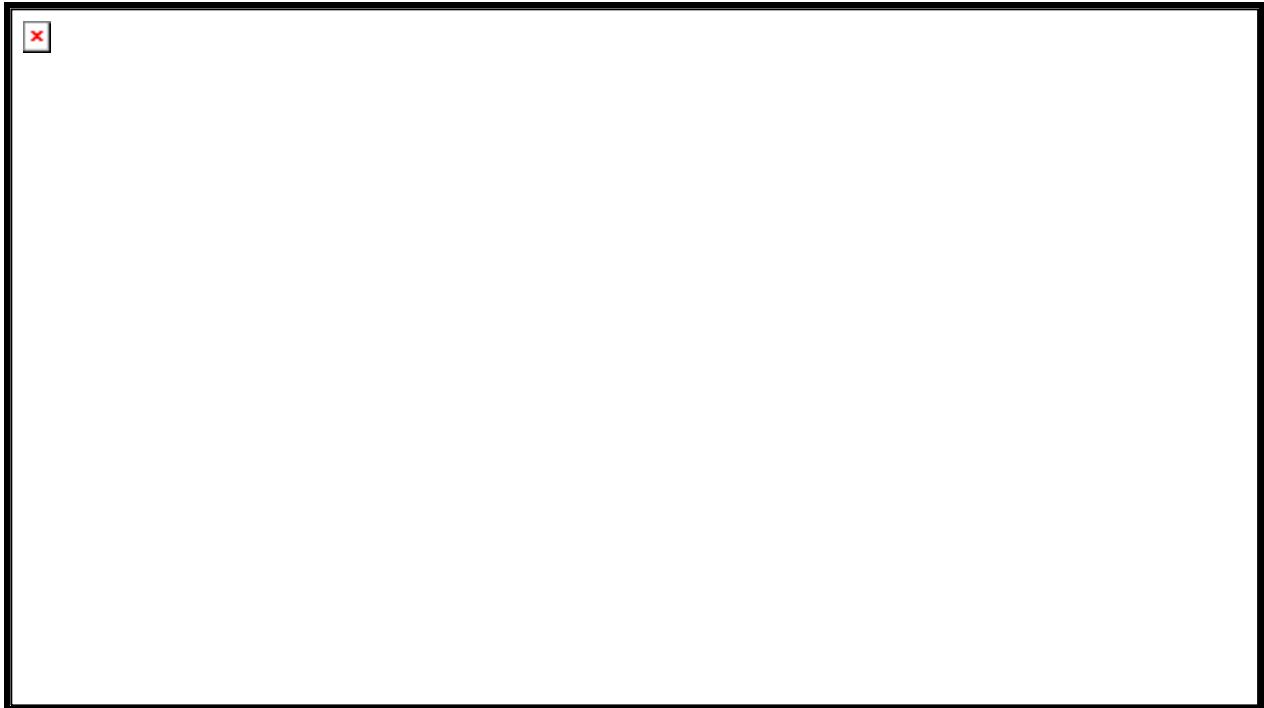
แผนที่ 18 ตำแหน่งเมืองยุทธศาสตร์สำคัญในเขตประเทศไทย
แหล่งที่มา: ปรับปรุงดัดแปลงจาก Nations Online Project

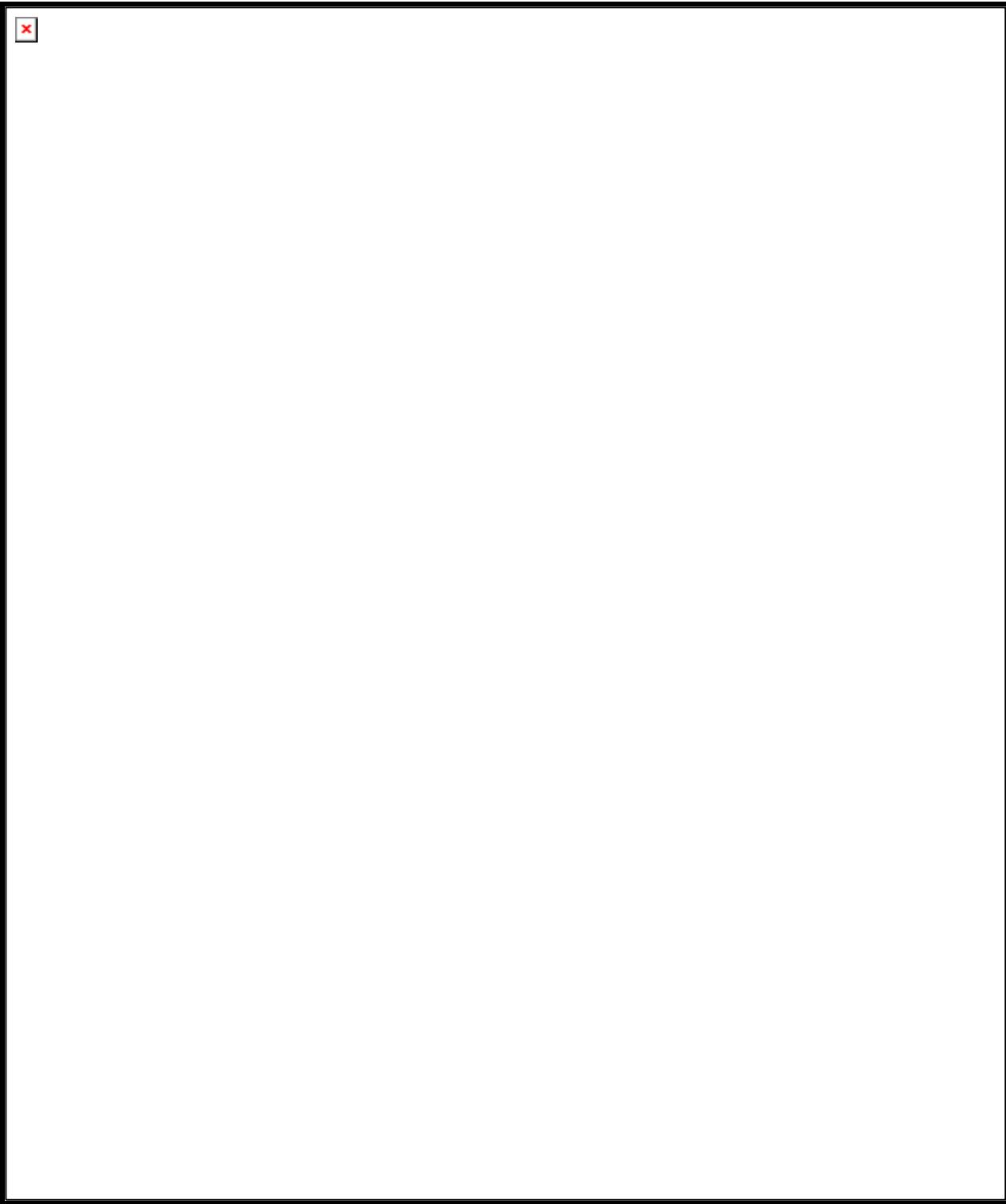
แผนที่ 19-20 ลักษณะผังเมืองและโครงข่ายคมนาคมรอบเมืองย่างกุ้ง
แหล่งที่มา: ไดรับความเอื้อเพื่อจากสำนักข่าว DVB

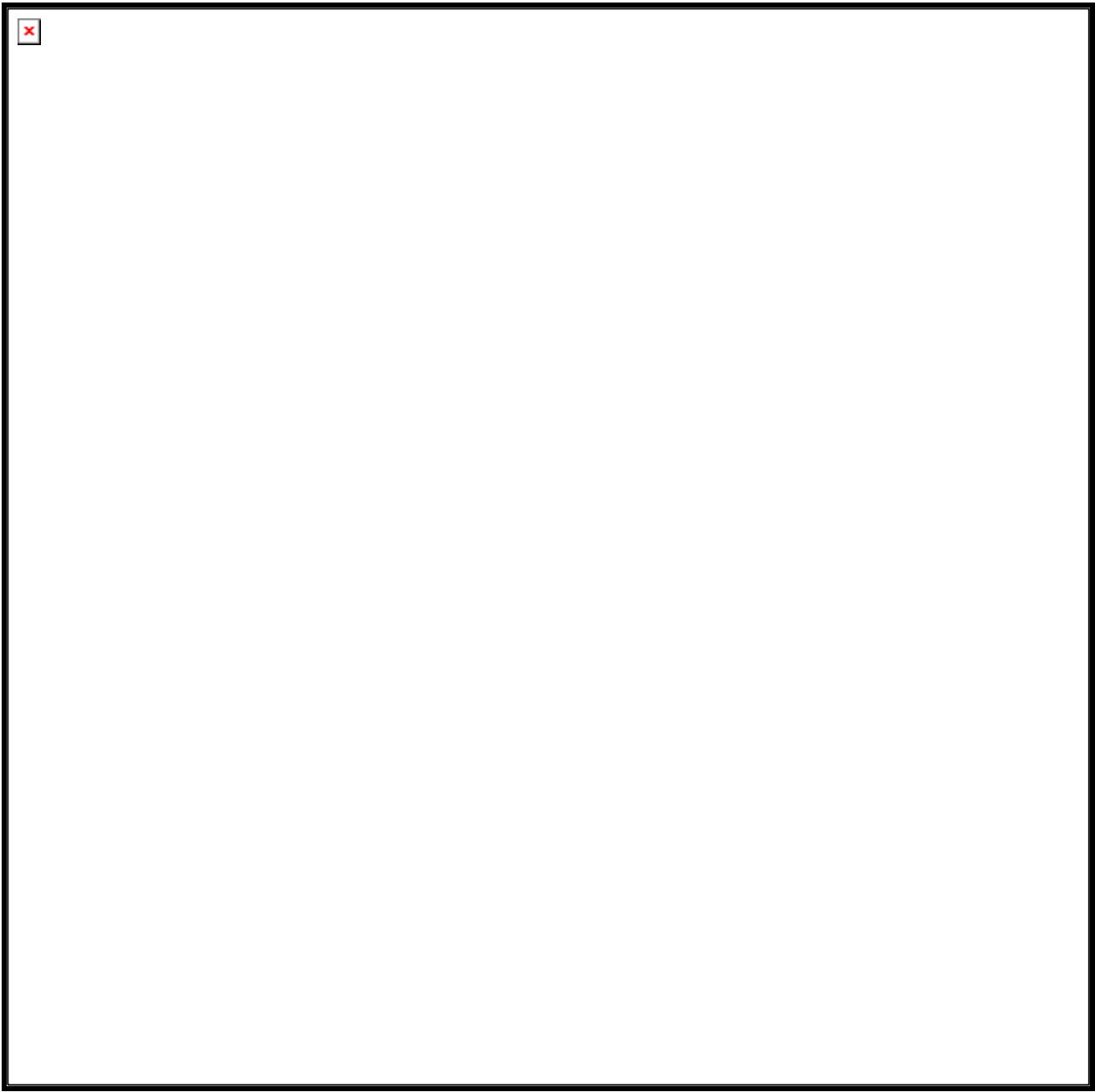
แผนที่ 21-22 ลักษณะผังเมืองและโครงข่ายคมนาคมรอบเมืองต่องอู
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักงาน DVB

แผนที่ 23-24 ลักษณะผังเมืองและโครงข่ายคมนาคมรอบเมืองปีชัยมະนา-เนปีคอร์
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักงาน DVB

แผนที่ 25 เส้นทางรถยนต์-รถไฟ จากเมืองปีyangมานา-เนปิคอร์ (ด้านล่างของแผนที่) ผ่านตรงขึ้นเหนือไปยังเมืองมิตติล่า (ด้านบนซ้ายมือของแผนที่) และเส้นทางรถยนต์-รถไฟ จากเมืองมิตติลามุ่งตรงไปทางฟากตะวันออกเข้าสู่เมืองทองยี (ด้านบนขวา) วิ่งตามแนวเส้นทางที่ — ไม่ไกลจากทะเลสาบอินเล) รวมถึงเส้นทางรถยนต์จากเมืองปีyangมานา-เนปิคอร์ (เส้นประสีแดง) ตัดขึ้นไปทางฟากตะวันออกเฉียงเหนือผ่านเมืองพินหลวง เมืองกะลอ เมืององบัน และวุ่งตรงเข้าสู่เมืองทองยี ซึ่งเป็นเส้นทางลัดที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ในสมัยรัชกาลแพม่าชุดปัจจุบัน
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักงาน DVB

แผนที่ 26 ลักษณะผังเมืองและโครงสร้างคมนาคมรอบเมืองนิติคิตา
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักข่าว DVB

เมืองมิถูลา (Meiktila)

มิถูลาอยู่ห่างจากเมืองเนปิดอว์ขึ้นไปทางเหนือประมาณ 94 ไมล์ และอยู่ห่างจากเมืองมัณฑะเลย์ลงมาทางใต้ราว 92 ไมล์ ตัวเมืองตั้งอยู่ริมทะเลสาบมิถูลาซึ่งเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่และเป็นแหล่งชลประทานที่ขึ้นชื่อแห่งหนึ่งในเขตพม่าภาคกลาง สภาพภูมิประเทศโดยรวมมีลักษณะเป็นที่ราบลับกับโภคสูงเลาะเดิบในปีตานแนวนอกจากเมืองหุ่งซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 800 ฟุต มิถูลาจัดเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์เนื่องจากเป็นจุดตัดของเส้นทางรถยนต์สามสาย อันได้แก่ 1.ย่างกุ้ง-เนปิดอว์-มัณฑะเลย์ 2.พุกาม-เจ้าป่าด่อง-ตองซี และ 3.ยะแแมติง-มยังฉั่ง-สะกาญ นอกจากนี้ มิถูลา ยังเป็นจุดตัดของเส้นทางรถไฟอิเกส่องสาย อันได้แก่ 1. ย่างกุ้ง-เนปิดอว์-มัณฑะเลย์ และ 2.มัณฑะเลย์-มยังฉั่ง-ตองซี²⁰⁷ ในขณะเดียวกัน มิถูลายังจัดเป็นเมืองทหารชั้นนำในเขตพม่าภาคกลางเนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่เขตบริมแหล่งข้างเคียง อันได้แก่ รัฐชิน มนฑลสะกาญ มนฑลเมก/we, มนฑลมัณฑะเลย์และรัฐฉานตอนใต้ແນນเมืองตองซี

ปัจจุบัน มิถูลาถือเป็นเมืองที่มีความโดดเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของหน่วยทหารจำนวนหลายแห่ง ออาทิ กองพันทหารราบที่ 99 โรงพยาบาลทหารขนาด 300 เตียง โรงพยาบาลที่ 300 เตียง โรงพยาบาลเบิด วิทยาลัยวิศวกรรมอาชีวศึกษา สถานีวิทยุการบิน สถานีซ่อมบำรุงอาชีวศึกษา สนามบินເຊີໂຄປ່ເຕອຣທ່າວ ຫ້ານຍິງຂົປ່າວູຮ່ປ້ອງກັນກໍາຍາກສາກອນບໍລິຫານກອງທ່າວາກາ (ตั้งอยู่ในเขตตัวเมืองมิถูลา) ซึ่งມີນາດຮັນເວຍໜ້ານມີພະນັກງານ 1646 x 46 ເມືຕຣ (ກວ້າງ x ຍາວ) ແລະ ຫ້ານທັພາກສາກຫານເຕີ້ຈ (Shante Air Base ตั้งอยู่ทางตะวันออกของตัวเมืองมิถูลา) ซึ่งມີນາດຮັນເວຍໜ້ານມີພະນັກງານ 2591 x 46 ເມືຕຣ ໃນຂະນະเดียวกัน มิถูลายังทำหน้าที่เป็นສູນຍົບຮັບຮາກຮາກປະຈຳເບື້ອງທັງໝົດມີຄົນສູນຍົບຮັບຮາກຮາກປະຈຳເບື້ອງທັງໝົດມີຄົນ 208

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ นับตั้งแต่การข้ายึดเมืองหลวงมาขังกรุงเนปิดอว์ ระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมืองมิถูลาได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเดินทางของราชชนนีแห่งใหม่ Clive Parker นักวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ได้ให้บรรยายว่า รัฐบาลพม่ากำลังเร่งดำเนินนโยบายพัฒนาเมืองมิถูลาให้กลายเป็นศูนย์กลางกองทัพอากาศและเมืองทหารชั้นนำเพื่อเตรียมสร้างระบบความมั่นคงให้กับเมืองเนปิดอว์ตามแนวระบบที่อยู่ทางการทหารซึ่งมีโครงสร้างครอบคลุมเขตเมืองหลวงใหม่²⁰⁹ ขณะเดียวกัน Clive Parker ยังได้รายงานความเคลื่อนไหวของช่างเทคนิคชาวจีนและรัสเซีย ซึ่งมักเดินทางมารายงานราชการชั้นสูงให้กับบุคลากรประจำกองบินต่างๆ ถนนเมืองมิถูลา รวมถึงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

²⁰⁷ อรุช นิยมธรรม, โครงการวิจัย “การแปลเอกสารห้องถินของประเทศไทย: ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์เมือง” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (อยู่ในช่วงการแปลเอกสาร) โดยงานวิจัยดังกล่าวได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับลักษณะเมืองสำคัญต่างๆ ภายในประเทศไทย อาทิ เมืองมิถูลา, เมืองมัณฑะเลย์, เมืองปะย়ু-လွှံ และเมืองเปียงมะนา

²⁰⁸ ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของหน่วยทหารภายในเมืองมิถูลาสามารถสืบค้นได้จากหนังสือของ Maung Aung Ayoe เรื่อง Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948 ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญภายในเมืองมิถูลา สามารถสืบค้นได้จากโครงการวิจัยของอรุช นิยมธรรม ในขณะที่ข้อมูลเกี่ยวกับสนามบินและหน่วยงานทหารอากาศประจำเมืองมิถูลา ที่สามารถสืบค้นได้จาก Wikipedia Encyclopedia, s.v. “Myanmar Air Forces”

²⁰⁹ Clive Parker, “Inside Myanmar’s Secret Capital”.

และวิทยาลัยวิศวกรรมอากาศยานซึ่งจัดเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำการผลิตนักบินประจำกองทัพอากาศและเปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับปืนนาวุธป้องกันลักษณะอากาศ นอกจากนี้ รัฐบาลทหารพม่ายังได้ส่งเครื่องบินรบแบบ Chengdu F-7M และ NAMC A-5C ของจีน กับเครื่องบินรบแบบ MiG-29s ของรัสเซีย พร้อมด้วยระบบอาวุธยุทธ์ป้องกันที่ทันสมัยเข้าประจำการภายในฐานทัพอากาศชานเต๊ะ เป็นที่เรียบร้อย ตลอดจนมีการก่อสร้างสนามบินแห่งใหม่ในเขตพื้นที่ฟากตะวันตกของเมืองมิตติลาซึ่งมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า สนามบินเชี้ยวปิงกอน - Seikpyeingone²¹⁰

ต่อมาในปี ค.ศ.2007 รัฐบาลทหารพม่าได้เริ่มเคลื่อนย้ายเครื่องบินขึ้นไปแบบ MiG-29s จำนวน 8 ลำจากฐานทัพอากาศยานกาลัด ไปยังฐานทัพอากาศชานเตี้ย และมีการเคลื่อนย้ายเครื่องบิน MiG-29s อีก 4 ลำจากฐานทัพอากาศยานกาลัด ไปยังฐานทัพอากาศชานปีนกอน²¹¹ โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นกระบวนการพัฒนาเมืองมิติคลาให้กลายเป็นศูนย์กลางกองทัพอากาศเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับพื้นที่ด้านเหนือของราชธานีแห่งใหม่ เนื่องจากมิติคลาตั้งอยู่ห่างจากกรุงเนปีดอว์ขึ้นไปทางเหนือเพียง 94 ไมล์ ประกอบกับเป็นชุมทางฐานทัพอากาศซึ่งกองทัพพม่ามักใช้ประโยชน์ในการลำเลียงเครื่องบินขนเข้าสู่โจนจุดยุทธศาสตร์แอบรัฐชินและรัฐนานซึ่งเป็นฐานที่มั่นของกองกำลังแบ่งแยกดินแดน²¹² สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างมิติคลากับนโยบายการปรับโครงสร้างภูมิภาคและขยายช่องทางการจราจรระบบสองเส้นเป็นระบบหกเส้นเพื่อเชื่อมโยงการคิดต่อระหว่างเมืองหลวงใหม่กับเมืองมิติคลา ในขณะเดียวกัน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 รัฐบาลทหารพม่าได้ทำการปรับปรุงสถานีรถไฟมิติคลาเพื่อรับการเปิดระบบรถค่านพิเศษสายเนปีดอว์-มิติคลา โดยมีการขยายพื้นที่ชานชาลา และเพิ่มจำนวนรางจากระบบรางเดียวเป็นระบบรางคู่ ตลอดจนมีการก่อสร้างสะพานรถไฟจำนวน 13 แห่ง และปรับปรุงหมอนรองรถไฟให้ได้มาตรฐานสากล²¹³ โดยการพัฒนาโครงสร้างดังกล่าวถือเป็นการกระชับการเชื่อมต่อทางยุทธศาสตร์ระหว่างมิติคลากับเมืองหลวงใหม่ ตลอดจนเป็นการปรับเปลี่ยนระบบภูมิศาสตร์ทหารในเขตพม่าภาคกลาง เพื่อรับการเดินทางของศูนย์กลางกองทัพอากาศและศูนย์ัญชาติการบนแห่งใหม่ อย่างเป็นรูปธรรม

เมืองตองยี (Taunggyi)

คงยี อยู่ห่างจากเมืองเนปิดอว์ชื่น ไปทางตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 190 ไมล์ ตามแนวเส้นทางสายเปียงมะนา-มิตติลิตา-คงยี และอยู่ห่างจากเมืองมิตติลิตาไปทางภาคตะวันออกราว 94 ไมล์ แต่ถ้าหากเดินทางโดยใช้เส้นทางดั้งเดิมจะต้องเดินทางผ่านพินหลวง-คงยี จึงกินระยะทางเพียงแค่ประมาณ 100 ไมล์ คงยีตั้งอยู่ทางตอนเหนือของทะเลสาบอินเลและถูกโอบล้อมด้วยยอดเขาหอหลวง (เขากองยี) ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,800 เมตร สภาพภูมิประเทศโดยรวมมีลักษณะเป็นที่ราบลับบกับโภคสูง leakage ไปตามหุบเหวและแนวป่าเขาในเขตที่ริบสูงล้าน คงยี จัดเป็นเมืองที่มีความสำคัญโดดเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์เนื่องจากเป็นศูนย์รวมโครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมต่อไปยังเมืองมิตติลิตา เนปิดอว์ มัณฑะเลย์ ลาโซ เชียงคุุง ตลอดจนเมืองทองอูในเขตมณฑลพะโค แม้จะมีลอยก่อในเขตราชธานี นอกจากนี้ คงยี ยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์เนื่องจากเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการประจำภาคทหารตะวันออก (Eastern Command) และดำรงตำแหน่งเป็น

210 เพ็งอ้าง.

²¹¹ Min Lwin, "Junta Orders Air Force Base Relocated", *The Irrawaddy on the web*, 1 December 2008, <http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=14722> (11 January 2007).

212 สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทุ่มเทพนักงานดูแลลูกค้าในประเทศไทย ประจำปี 2009.

²¹³ Aung Kyaw Tha, "Seven Companies Working to Upgrade Yangon-Mandalay Union Highway" မှာ Clive Parker, "Inside Myanmar's Secret Capital"

เมืองหลวงประจำรัฐบาล ขณะเดียวกัน ต้องมีขึ้นเป็นฐานะสมกับลักษณะของทัพรัฐบาลในการเคลื่อนพลเข้าโจนศึกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ซึ่งได้แก่ กลุ่มไทยใหญ่ กระหาย และประหลอง²¹⁴

ปัจจุบัน ต้องมีจัดเป็นเมืองอันเป็นที่ตั้งของหน่วยงานทหารและสถานที่ราชการจำนวนหลายแห่ง ออาทิ กองพลทหารราบทามนา ศูนย์การทหารม้ายานเกราะ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ หน่วยปฏิบัติการสังคมรมพิเศษ โรงพยาบาลทหารขนาด 300 เดิม โรงพยาบาลอาสาฯ สถานีเรือหาดใหญ่และสถานีข่าวกรองทางการสื่อสาร (ตรวจจับข้อมูลของกำลังแบ่งแยกตินแคนในเขตรัฐบาล) คาดว่าการประจำรัฐบาล มหาวิทยาลัยตองยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี (วิทยาเขตตองยี) มหาวิทยาลัยคอมพิวเตอร์ และพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมประจำรัฐบาล²¹⁵ นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมตองยี หรือที่เรียกว่าห้องน้ำห่วงว่า นิคมอยุธารยา (Ayetharya) เพื่อพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษครอบคลุมพื้นที่รัฐบาลฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสะวิน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมมัณฑะเลย์อันประกอบด้วยย่านโรงงานอุตสาหกรรม ตลาดรับส่งสินค้า ทางการเกษตร และศูนย์การค้าชั้นนำต่างๆ โดยจากข้อมูลสถิติเมื่อปี ค.ศ.2007 เบนนิคมอยุธารยาประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่จำนวนทั้งสิ้น 750 แห่ง สำหรับประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม ก็จัดว่ามีความหลากหลายนับตั้งแต่โรงงานแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร โรงงานแปรรูปเนื้อไม้ โรงงานผลิตเหล็กกล้า โรงงานเจียระไนอัญมณี และโรงงานลุ่งสินแร่นานาชนิด²¹⁶ ขณะเดียวกัน รัฐบาลพม่ายังได้ร่วงดำเนินโครงการพัฒนาเมืองตองยีให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำในเขตรัฐบาลตอนใต้ โดยสังเกตได้จากการปรับปรุงถนนเชื่อมโยงระหว่างเมืองตองยีกับเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ในเขตปริมณฑลข้างเคียง ออาทิ รีสอร์ฟทากาอากาศที่เมืองกะลอ (Kalaw) ถ้ำหินงอกหินข้อยที่เมืองปั่นยะยะ (Pindaya) และการล่อลงเรือชมหัศจรรย์ภาพของทะเลสาบอินเล²¹⁷

ในอีกประการหนึ่ง นับตั้งแต่การข้ายึดเมืองหลวงมาขังกรุงเปิดอว์ ระบบโครงข่ายคมนาคมรอบเมืองตองยีเริ่มได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกได้เป็นห้าประเด็นหลัก ดังนี้ 1. การปรับปรุงพื้นผิวถนนและเส้นทางรถไฟจากเมืองมิตรภาพมาขังเมืองตองยีเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการส่งกำลังบำรุงทางการทหาร 2. การปรับปรุงสภาพถนนจากเมืองตองยีไปยังเมืองเชียงตุงและพื้นที่ภาคเหนือของไทยตามโครงข่ายทางหลวงสายเอเชีย (Asian Highway) เพื่อไปบรรจบกับแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ซึ่งได้เริ่งตั้งแต่เมืองทอลูยูนานของจีน พื้นที่ภาคตะวันออกของรัฐบาล แล้ววิ่งตัดทะลุเข้าสู่ประเทศไทย ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของไทย ตามลำดับ 3. การปรับปรุงถนนจากเมืองตองยีไปยังเมืองปั่ยงอู-ลวี แม่ทะ เลย์และลาโว เพื่อเพิ่มเส้นทางลำเลียงยุทธปัจจัยเข้าไปยังพื้นที่ภาคเหนือของเมียนมา แม่ทะ เลย์และเขตที่รำสูงฉานตอนบน 4. การขยายเส้นทางรถชนิดจากเมืองตองยีมุ่งตรงสู่เมืองพินลวง (Pinlaung) เพื่อตัดเข้าสู่เมืองลอยก่อในเขตรัฐบาลกระหายซึ่งจะมีเส้นทางรถชนิดเชื่อมต่อไปยังเมืองตองอู และ 5. การก่อสร้างทางหลวงพิเศษ

²¹⁴ รายละเอียดเกี่ยวกับภูมิศาสตร์, ประวัติศาสตร์ และยุทธศาสตร์ของเมืองตองยี โปรดดูใน สมบูรณ์ วรพงษ์, รอดที่ยวสุดท้ายจากตองยี (กรุงเทพ: สุขภาพใจ, 2537).

²¹⁵ ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของหน่วยทหารภายในเมืองตองยีสามารถสืบค้นได้จากหนังสือของ Maung Aung Ayoey เรื่อง Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948 ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญภายในเมืองตองยี สามารถสืบค้นได้จาก Wikipedia Encyclopedia, s.v. "Taunggyi"

²¹⁶ Ministry of Information, *Chronicle of National Development: Comparison between Period Proceeding 1988 and after (Up to 31-12-2007)* (Yangon: Ministry of Information, 2007), 164.

²¹⁷ เพ่งอ่อง, 171-173.

สายเปียงมะนา-พินหลวง-ตองยี เพื่อเพิ่มช่องทางคิดต่อระหว่างเมืองหลวงใหม่กับกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ในเขตราชานตอนใต้²¹⁸

สำหรับเส้นทางสายดังกล่าว จะเริ่มตั้งแต่พื้นที่ด้านตะวันออกของเมืองเปียงมะนา ตัดตรงขึ้นไปยังเมืองพินหลวง ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นเส้นทางจะตัดขึ้นเหนือเข้าสู่เมืองกะลอและเมืององบัน (Aungban) ซึ่งนับจากนี้เป็นต้นไป เส้นทางจะโถงไปทางตะวันออกเข้าสู่เมืองตองยี และໄลเรียงไปจนถึงเมืองเชียงตุงและเมืองท่าบีเหล็กถนนสามเหลี่ยมทองคำ ความเปลี่ยนแปลงของระบบโครงข่ายคมนาคมถือเป็นการกระซับการเชื่อมต่อทางยุทธศาสตร์ระหว่างเขตปริมณฑลรอบเมืองหลวงใหม่กับเขตปริมณฑลรอบเมืองตองยี ทั้งนี้เนื่องจากเมืองพินหลวง เมืองกะลอและเมืององบัน ถือเป็นกลุ่มเมืองยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลพม่าได้ทำการก่อสร้างคลังสรรพาวุธและค่ายทหารเป็นจำนวนมากเพื่อใช้เป็นแหล่งลำเลียงยุทธภัณฑ์ให้กับเมืองตองยีและเมืองเนปิดอว์ในขามจุกเดิน²¹⁹ ขณะเดียวกัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลให้กองทัพพม่าซึ่งประจำการอยู่ที่เมืองเนปิดอว์เกิดความคล่องตัวในการปราบกบฏและความสงบเรียบร้อยภายในรัฐฉาน โดยอาศัยการเชื่อมโยงของระบบโลจิสติกต์และความโถดกเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์ของเมืองตองยี ตลอดจนอาจทำให้เมืองตองยีถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแนวระเบียงยุทธศาสตร์ทางการทหาร เนื่องจากต้องยึดเป็นจุดตัดของเส้นทางคมนาคมในเขตราชานตอนใต้ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ในเขตมณฑลแม่ทะ เอ็ม ได้แก่ เนปิดอว์ มิตติถิลา มัณฑะเลย์ และบึงอู-ลวีง

เมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay)

มัณฑะเลย์ อยู่ห่างจากเมืองเนปิดอว์และเมืองย่างกุ้งขึ้นไปทางเหนือประมาณ 186 และ 430 ไมล์ ตามลำดับ ตัวเมืองตั้งอยู่บนที่ดอนซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 64-80 เมตร สภาพภูมิประเทศโดยรวมมีลักษณะเป็นที่ดอนลับกับโภคสูงโดยมีแม่น้ำอิริวดีไหลผ่านทางด้านตะวันตก ลำน้ำช่องมาจីไหลผ่านทางด้านเหนือ ลำน้ำเมยะเหง ไหลผ่านทางด้านใต้ และกลุ่มเทือกเขาในเขตที่ราบสูง蟾นาบตั้งขนาบอยู่ทางด้านตะวันออก²²⁰ มัณฑะเลย์จัดเป็นเมืองที่มีความโถดกเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์เนื่องจากเป็นศูนย์รวมโครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมต่อไปยังกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ในเขตพม่าตอนบน อันได้แก่ บึงอู-ลวีง ล่าโซ ชาวโน โนนีว่า บานโน และมิตจิน่า รวมถึงเป็นชุมทางของถนนสายเอเชีย (Asian Highway) ที่เชื่อมต่อระหว่างกลุ่มหัวเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย (สาย AH1) อาทิ อิมพาลและโกธิมา กับกลุ่มหัวเมืองในภาคตะวันตกเฉียงใต้อินเดีย (สาย AH14) อาทิ ต้าลี และคุนหมิง ขณะเดียวกัน มัณฑะเลย์ยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์เนื่องจากเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการประจำเขตทหารภาคกลาง (Central Command) และศูนย์บริหารราชการประจำมณฑลแม่ทะ เริ่มถึงเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจถนนพม่าตอนบนและเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศไทย รองจากเมืองย่างกุ้ง โดยมีจำนวนประชากรประมาณ 1 ล้านคน

ปัจจุบัน มัณฑะเลย์ถือเป็นเมืองอันเป็นที่ตั้งของหน่วยงานทหารและสถานที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ กองพลทหารราบที่น่วายทหารแพทที่ หน่วยทหารพลาธิการ หน่วยข่าวกรองทหาร โรงพยาบาลอาวุช สถานีเรดาห์และสถานีข่าวกรองทางการสื่อสาร (ตรวจจับความเคลื่อนไหวในเขตทหารภาคกลาง) ที่ว่าการประจำมณฑลแม่ทะ เสนามบินนานาชาติพิลเวอัน

²¹⁸ Aung Kyaw Tha, “Seven Companies Working to Upgrade Yangon-Mandalay Union Highway”.

²¹⁹ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทหารพม่าขยายศนาษัยพัน ณ จังหวัดเชียงใหม่, กรกฎาคม 2009.

²²⁰ ชิตา สาระยา, มัณฑะเลย์: นครราชธานี ศูนย์กลางแห่งจักรวาล (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2538), 87-91.

(ขนาดรั้นเวียร์ประมาณ 4268 x 61 เมตร) สถานีบนส่ง สถานีรถไฟ ตลาดเชื้อ มหาวิทยาลัยมัณฑะเลย์ มหาวิทยาลัยยาดา นาโนง มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเกรศัชกรรม พระราชวังมัณฑะเลย์และวัฒนามัยมุนี²²¹ นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมมัณฑะเลย์ (Mandalay Industrial Zone) ตั้งแต่ปี ก.ศ.1990 บนเนื้อที่ขนาด 2.5 พัน ไร่ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบม่าตตอนบน โดยมีบริษัทต่าง ๆ เข้าไปดำเนินกิจการมากกว่าหนึ่งพันแห่ง ได้เริ่มตั้งแต่โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร โรงงานคลุนเหล็ก โรงงานผลิตอุปกรณ์เครื่องจักรกล และโรงงานคลุน สินแร่นานาชนิด²²² การเติบโตทางเศรษฐกิจผสมผสานกับการเปิดเส้นทางถนนเชื่อมโยงไปยังภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ส่งผลให้มัณฑะเลย์กลายสภาพเป็นศูนย์การค้าชั้นนำในเขตพม่าตตอนบน คล้ายคลึงกับเมืองย่างกุ้งซึ่งเป็นศูนย์การค้าชั้นนำใน เขตพม่าตตอนล่าง ขณะเดียวกัน มัณฑะเลย์ยังกลายเป็นแหล่งลงทุนขนาดใหญ่ของนักธุรกิจชาวจีนและเป็นแหล่งรองรับสินค้า ประเภทต่างๆ จากเขตมณฑลยูนนานและเขตมณฑลเสฉวน²²³

สำหรับสิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ นับตั้งแต่การย้ายเมืองหลวงมายังกรุงเนปีคอว์ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ของเมืองมัณฑะเลย์ได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกได้เป็นห้าประเด็นหลัก ดังนี้ 1. การปรับปรุงสถานี รถไฟมัณฑะเลย์เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะทางด้านโลจิสติกส์และการส่งกำลังบำรุงเนื่องจากมัณฑะเลย์เป็นชุมทางรถไฟที่ เชื่อมโยงไปยังกลุ่มหัวเมืองต่างๆ อาทิ มีตถิลา เนปีคอว์ ตองอู ย่างกุ้ง โนนีวาและมีตจิน่า 2. การปรับปรุงถนน สายมัณฑะเลย์-สะกาย-โนนีวา-กาเดوا-ตามู เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางไปยังมณฑลสะกาย รัฐชินและเขต ชายแดนอินเดีย โดยเส้นทางดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงสายเอเชียเลขหนึ่ง 3. การปรับปรุงถนน สายมัณฑะเลย์-ตะกอง-นาโน-มีตจิน่า เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางไปยังรัฐกะพันและเขตชายแดนจีน โดยถนน สายดังกล่าวถือเป็นช่องทางสำคัญในการลำเลียงสินค้าระหว่างพม่ากับจีนและมีเมืองนาโนเป็นจุดแรกสิ้นค้าเพื่อส่งต่อลง มาขึ้นเมืองมัณฑะเลย์ 4. การปรับปรุงเส้นทางสายมัณฑะเลย์-ปั่ยงอูลวံ-ลาโซ-มูเซ เพื่อส่งเสริมการเคลื่อนกำลังทหารเข้าไป ขึ้นเมืองปั่ยงอูลวံและอำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางไปยังภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน โดยเส้นทางดังกล่าวถือเป็น ส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชียเลขสิบสี่²²⁴ และ 5. การปรับปรุงเส้นทางรถยกและเส้นทางรถไฟจากมัณฑะเลย์ ลงใต้ไป ขึ้นเมืองมีตถิลา เนปีคอว์ ตองอูและย่างกุ้ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางไปยังเมืองหลวงใหม่และเขตปริมณฑล ข้างเคียง โดยรัฐบาลพม่าได้ประกาศให้มีการขยายจำนวนแรงงานรถไฟจากระบบรางเดียวเป็นระบบรางคู่ตลอดแนวเส้นทาง จากมัณฑะเลย์ไปยังย่างกุ้ง รวมถึงทำการปรับเปลี่ยนพื้นผิวถนนจากแบบยางมะตอยมาเป็นแบบคอนกรีตพร้อมกับขยายช่อง ทางเดินรถจากระบบสองเลนมาเป็นระบบหกเลน²²⁵ ความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างคมนาคมในลักษณะดังกล่าวถือเป็น กระบวนการพัฒนาเมืองมัณฑะเลย์ให้กลายเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ที่เปิดทางไปสู่ประเทศไทย อินเดียและกลุ่มเมืองยุทธ

²²¹ ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของหน่วยทหารภายในเมืองมัณฑะเลย์สามารถสืบค้นได้จากหนังสือของ Maung Aung Ayoe เรื่อง Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948 ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญภายในเมืองมัณฑะเลย์ สามารถสืบค้นได้จาก หนังสือหรือเว็บไซต์ด้านการลงทุนและการท่องเที่ยว

²²² “มัณฑะเลย์ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการลงทุน”, คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, มกราคม 2008

<http://www.boi.go.th/thai/clmv/2009_myanmar/2009_myanmar_d8_8-2.html> (15 กุมภาพันธ์ 2553).

²²³ Min Lwin, “The Chinese Road to Mandalay” *The Irrawaddy*, 17, no. 2 (March-April 2009): 32-33.

²²⁴ รายละเอียดเกี่ยวกับระบบคมนาคมและมณฑลมัณฑะเลย์ โปรดดูใน Ministry of Information, *Chronicle of National Development: Comparison between Period Proceeding 1988 and after (Up to 31-12-2007)*, 288-289.

²²⁵ เพื่อจ้าง.

ศาสตร์ในเขตพม่าต่อนบน รวมถึงส่งผลให้รัฐบาลพม่าที่เมืองเนปิดอว์สามารถแพร่อำนาจทางการปกครองครอบคลุมพื้นที่ตอนเหนือของพม่าโดยอาศัยโครงข่ายความความโศดเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์ของเมืองมัณฑะเลย์

เมืองปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ (Pyin Oo Lwin)

ปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ อยู่ห่างจากเมืองเนปิดอว์ขึ้นไปทางเหนือประมาณ 229 ไมล์ และอยู่ห่างจากเมืองมัณฑะเลย์ขึ้นไปทางตะวันออกเฉียงเหนือราว 43 ไมล์ ตัวเมืองตั้งอยู่บนภูเขาอุดตัดซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 3,500 ฟุต สภาพภูมิประเทศโดยรวมมีลักษณะเป็นยอดสูงสลับกับป่าไม้และแปลงปลูกพืชเมืองหนาวเลาะเลียนไปตามสันเขาระหว่างที่ราบสูงลวน ปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ (เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เมเมียวหรือเม-โนยะ) จัดเป็นเมืองที่มีความโศดเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างเมืองมัณฑะเลย์กับเมืองลาโช (Lashio) และกลุ่มห้าเมืองในเขตภูมิภาคตอนบน²²⁶ โดยมีเส้นทางรัฐถนนต์และเส้นทางรถไฟตัดผ่านกลางใจเมือง นอกจากนี้ ปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ ยังเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เนื่องจากเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยป้องกันประเทศ (Defense Service Academy-DSA) และสถาบันทหารชั้นนำต่างๆ ตลอดจนเป็นฐานสะสมกำลังของกองทัพพม่าในการเคลื่อนพลเข้าโจมตีกลุ่มชนบ้างแยกดินแดนและการวางแผนชาญแคนจีน-พม่าซึ่งได้แก่ กุ่มว่า โกกึ้ง กะฉิน และอดีตเครือข่ายพระรัตนมิวนิสต์

ปัจจุบัน ปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ ถือเป็นเมืองทหารชั้นนำในเขตภูมิภาคตอนบน โดยเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญหลายแห่ง อาทิ อุทยานพฤกษาศาสตร์ของรัฐบาล 430 เอเคอร์ โรงงานผลิตอุตสาหกรรมเหล็กกล้า (มีกำลังผลิต 30,000 ตันต่อปี) โรงพยาบาลทหารขนาด 500 เตียง โรงพยาบาลทหารขนาด 700 เตียง หน่วยข่าวกรองทหารบกสถานีเรคาร์ดและสถานีข่าวกรองทางการสื่อสาร (ตรวจจับข้อมูลของกำลังแบ่งแยกดินแดนในเขตภูมิภาค) โรงเรียนวิศวกรรมป้องกันประเทศ (Defense Services Engineering School-DSES) โรงเรียนวิศวกรรมไฟฟ้าและการช่างเทคนิค (Mechanical and Electrical Engineering School-MEES) โรงเรียนบริหารกิจการป้องกันประเทศ (Defense Services Administration School-DSAS) วิทยาลัยเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (Defense Services Technological Academy-DSTA), และวิทยาลัยป้องกันประเทศ (Defense Service Academy-DSA)²²⁷ โดยสำหรับวิทยาลัยป้องกันประเทศนั้นเปรียบเสมือนกับโรงเรียนนายร้อยสามเหล่าทัพของประเทศไทย (เทียบเคียงได้กับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของไทยและเวสปอยล์ตของสหรัฐอเมริกา) โดยนายทหารชั้นสัญญาบัตรจากสามเหล่าทัพ ส่วนใหญ่แล้วมักสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันประเทศ อาทิ พลเอกรองอาวุโสหงส์อ่อง — ผู้บัญชาการทหารบก และ พลเอกธุระฉวยมาน — เสนาธิการร่วมสามเหล่าทัพ นอกจากนี้ภายในพื้นที่ของวิทยาลัยป้องกันประเทศยังเต็มไปด้วยค่ายทหาร สนามยิงปืน สนามฝึกจำลองยุทธ์ คลังสรรพาวุธ สนามบินขนาดย่อม รวมถึงฐานยิงอาวุธนำวิถีรูปแบบต่างๆ²²⁸

²²⁶ อรุช นิยมธรรม, โครงการวิจัย “การแปลเอกสารท้องถิ่นของประเทศไทยพม่า: ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์เมือง” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (อยู่ในช่วงการแปลเอกสาร)

²²⁷ ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของหน่วยทหารภายนอกในเมืองปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ สามารถสืบค้นได้จากหนังสือของ Maung Aung Ayoe เรื่อง Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948 ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญภายในเมืองปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ สามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์และหนังสือท่องเที่ยวทั่วไป นี่เองจากปีง္ဗ္ဗာ-ลวံ ถือเป็นเมืองทางการท่องเที่ยวที่มีเสียงของประเทศไทย

²²⁸ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักข่าว DVB (Democratic Voice of Burma) ณ กรุงเทพมหานคร, ธันวาคม 2009.

นับตั้งแต่การข้ายกเมืองหลวงมาขังกรุงเนปีดอว์ ระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ปัจจุบันลวิ่งได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อรับการเติบโตของราชธานีแห่งใหม่ Clive Parker “ได้อธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่า รัฐบาลทหารมีกำลังเร่งพัฒนาโครงสร้างทางการทหาร ตลอดจนระบบสื่อสารและโครงข่ายคมนาคมที่ทันสมัยเพื่อจัดสร้างแนวระเบียงยุทธศาสตร์ อันมีขอบข่ายครอบคลุมเมืองเนปีดอว์ มิตติลา มัณฑะเลย และปัจจุบันลวิ่ง โดยมีการก่อสร้างสนามบินทหารแห่งใหม่นอกเมืองปัจจุบันลวิ่ง พร้อมด้วยบ้านพักของนายทหารระดับสูง และคฤหาสน์ขนาดใหญ่ของพลเอกอาวุโสสถานลวิ่ง (ก่อสร้างโดยบริษัท Htoo Trading ซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติพม่าที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนายพล atan lway) ตลอดจนมีการเปิดเที่ยวบินพิเศษระหว่างเมืองเนปีดอว์กับปัจจุบันลวิ่ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทหาร²²⁹ นอกจากนี้ รัฐบาลมายังได้ทำการปรับปรุงถนนสายมัณฑะเลย-ปัจจุบันลวิ่ง ซึ่งเคยอยู่ในสภาพทรุดโทรม โดยแปลงสภาพให้กลายเป็นถนนระดับมาตรฐานเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการส่งกำลังบำรุงและลำเลียงยุทธปัจจัย (ปัจจุบันใช้เวลาเดินรถไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง)²³⁰ ประกอบกับมีโครงการปรับปรุงถนนจากเมืองปัจจุบันลวิ่ง ไปยังเมืองมัณฑะเลย มิตติลาและเนปีดอว์ โดยขยายจากสองถนนเป็นหกเลขเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับการเคลื่อนข่ายกำลังทหารตามแนวเส้นทางระเบียงยุทธศาสตร์

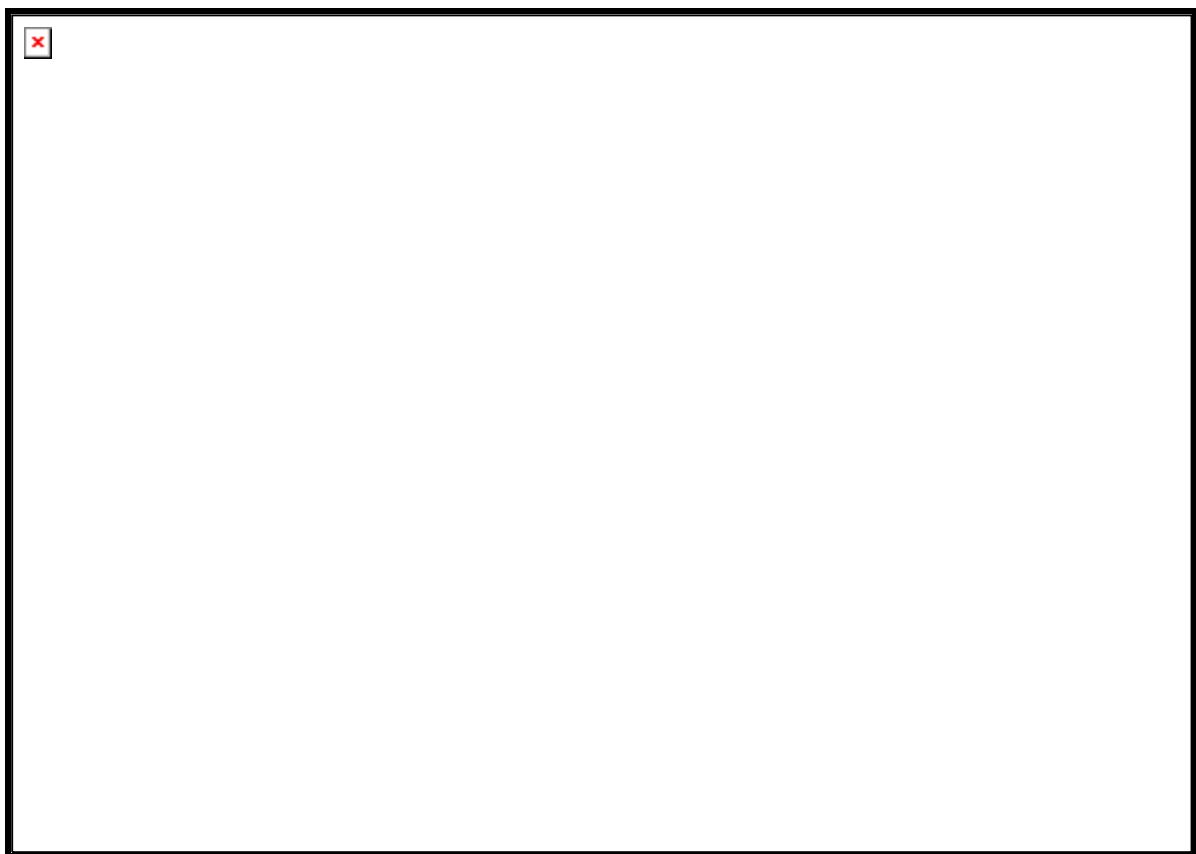
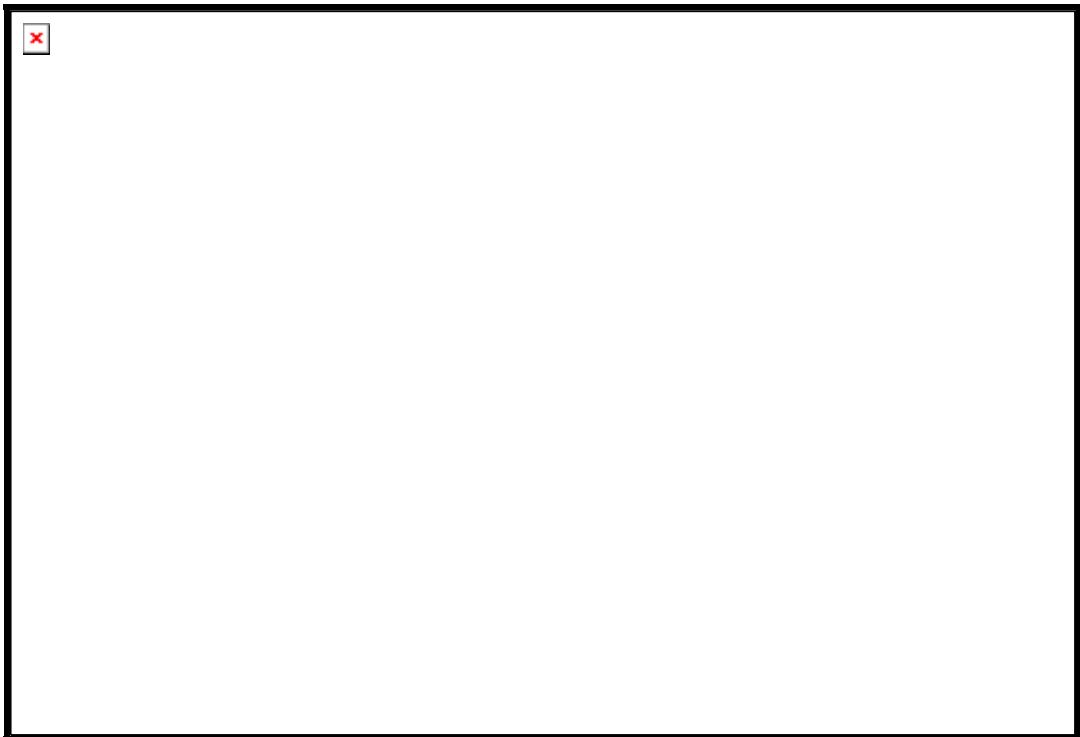
สำหรับสิ่งที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่ง คือ โครงการก่อสร้างเมืองไซเบอร์ (Cyber City) หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ยานาดาโนง ชิกิกอน วัลเล่ย/Yadanabon Siligon Valley” เพื่อใช้เป็นจุดยุทธศาสตร์ในการวางแผนการสื่อสาร โทรคมนาคมระหว่างเมืองหลวงใหม่กับเมืองปัจจุบันลวิ่ง โดยมีการวางแผนจุดชาร์จแวร์ที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อกับซอฟต์แวร์รองเบตที่อยู่อาศัยของเจ้าหน้าที่ทหาร ปัจจุบัน เมืองไซเบอร์ตั้งอยู่ในเขตเมืองปัจจุบันลวิ่ง (มีพื้นที่ประมาณ 10,000 เอเคอร์) โดยรัฐบาลมายังได้ทำการจัดซื้ออุปกรณ์โทรคมนาคมที่ทันสมัยจากบริษัท Alcatel Shanghai Bell Co Ltd (สัญชาติจีน) รวมถึงทำการติดตั้งระบบอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงและโครงข่ายไฟแก้วนำแสง (Fiber Optics) รอบเมืองไซเบอร์²³¹ เพื่อเป็นการเสริมสร้างโครงข่ายโทรคมนาคมระหว่างเมืองปัจจุบันลวิ่ง กับกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ในเขตตอนกลางมัณฑะเลยและพื้นที่รัฐบาลตอนบน ขณะเดียวกัน การพัฒนามีองไซเบอร์ยังสอดประสานกับหลักนิยมของกองทัพมายุคปัจจุบัน ซึ่งเริ่มให้ความสำคัญกับการทำสกปรกอิเล็กทรอนิกส์ สงเคราะห์ไซเบอร์และสงเคราะห์ข้อมูลทั่วสาร โดยในอนาคต เมืองปัจจุบันลวิ่ง อาจทำหน้าที่เป็น “ศูนย์วิทยาการสารสนเทศ” เพื่อจัดเก็บข้อมูลและนำส่งข่าวกรองทางการสื่อสารให้กับเมืองหลวงใหม่และเมืองทหารชั้นนำต่างๆ ตามแนวระเบียงยุทธศาสตร์ โดยการพัฒนาระบบไซเบอร์รอบเมืองปัจจุบันลวิ่ง ย่อมเป็นการเพิ่มพูนขีดความสามารถของการตรวจจับความเคลื่อนไหวทางการทหารตามจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการโจมตีทางอากาศผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ระบบเตือนภัย ระบบไฟแก้วนำแสงและระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย

จากการประมวลและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเจดีย์กุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลทหารมีกำลังเร่งปรับเปลี่ยนระบบภูมิทัศน์ด้านความมั่นคงของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการพัฒนามีองเนปีดอว์ให้กลายเป็นศูนย์เคนหัวใจทางยุทธศาสตร์ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่ออำนาจทางการปกครองและอำนาจทางการทหารของกองทัพมายุคเดียวกัน การก่อตัวของปราการนี้ดังกล่าวยังส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อความเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงภายในสหภาพพม่า โดยสามารถแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็นสามส่วนหลัก ดังนี้

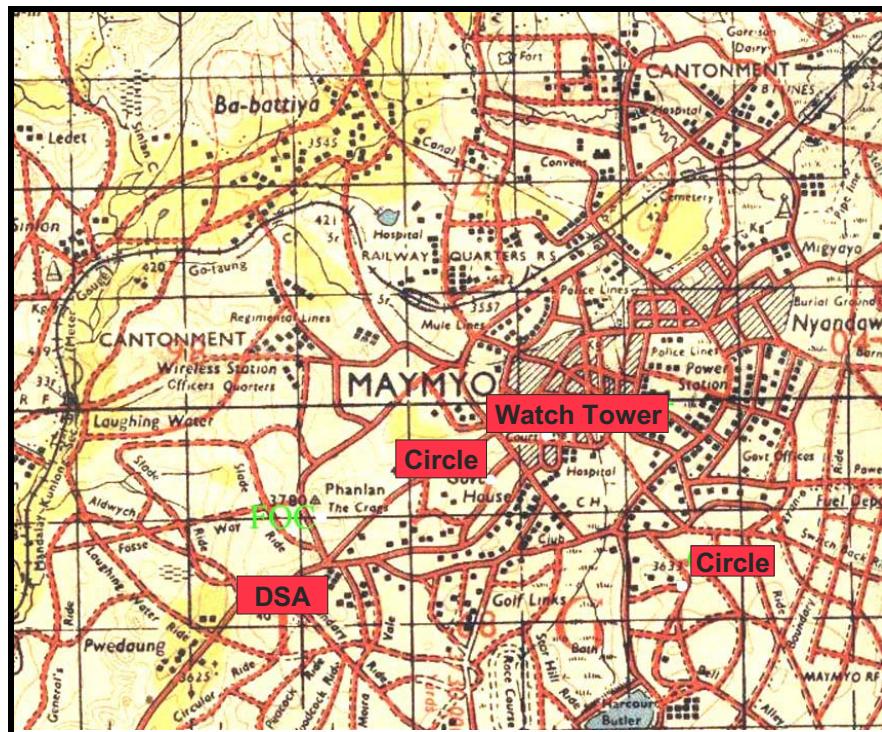
²²⁹ Clive Parker, “Inside Myanmar’s Secret Capital”, *Asia times on the Web*

²³⁰ เพิ่งอ้าง.

²³¹ เพิ่งอ้าง.

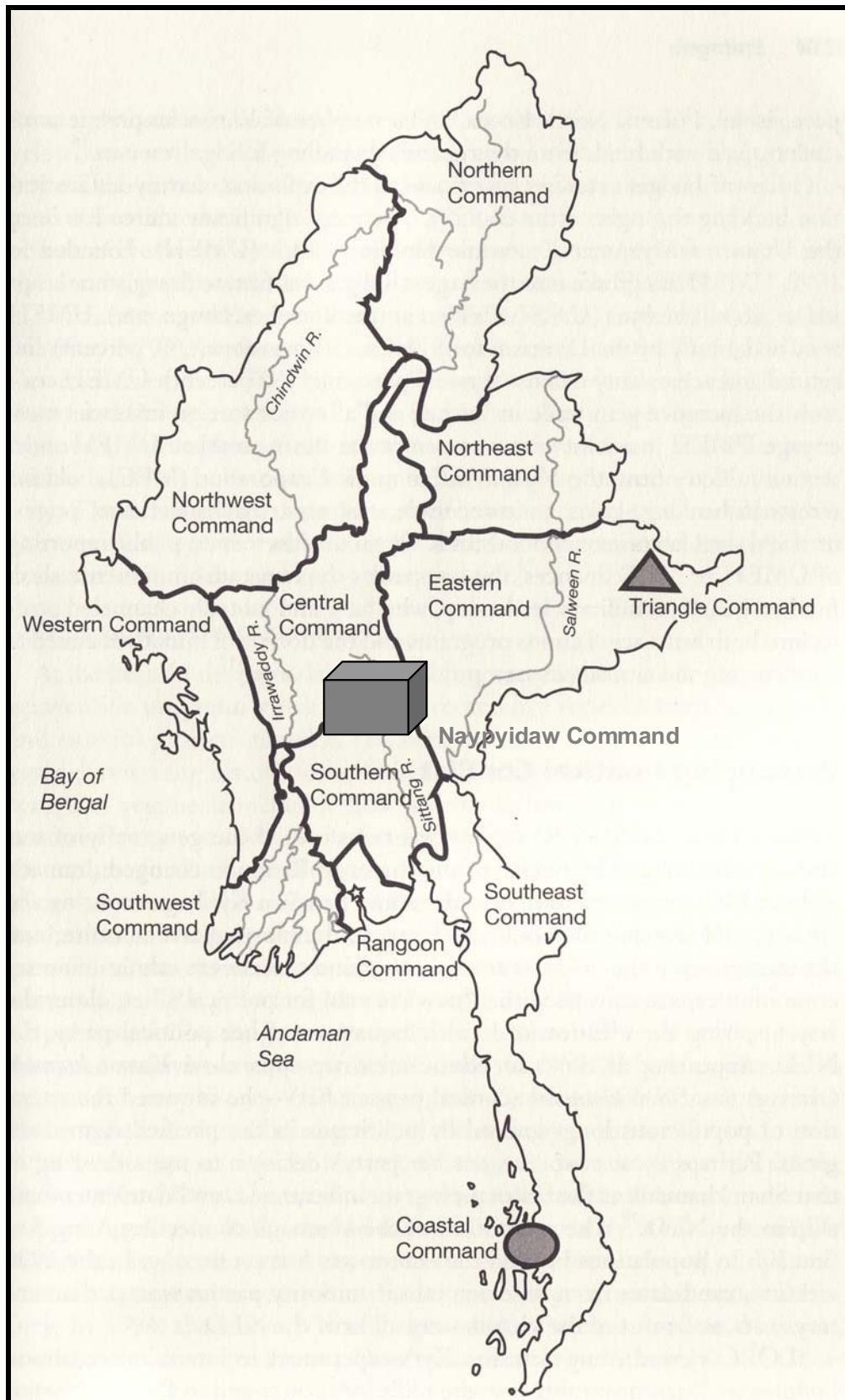
แผนที่ 27-28 ลักษณะผังเมืองและโครงข่ายคมนาคมรอบเมืองมัณฑะเลย์
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักข่าว DVB

แผนที่ 29 แผนผังเมืองปีงอุ-ลวံง และตำแหน่งที่ตั้งของวิทยาลัยป้องกันประเทศ (DSA)
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักข่าว DVB

รูปภาพ 24 วิทยาลัยเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (DSTA) อีกหนึ่งสถาบันทหารทันนำในเขตเมืองปีงอุ-ลวံง
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักข่าว DVB

แผนที่ 30 ตำแหน่งนักทหารทั้ง 13 แห่งของประเทศไทย

แหล่งที่มา: ปรับปรุงดัดแปลงจาก Callahan, Mary P. *Making Enemies: War & State Building in Burma*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2003.

การเปลี่ยนแปลงบทบาทเมืองยุทธศาสตร์ท่ามกลางชีวิตเมืองย่างกุ้ง

นับตั้งแต่การข้ายามเมืองหลวงมายังกรุงเนปีดอว์ บทบาทของเจ้ากุ้มหัวเมืองยุทธศาสตร์ได้รับการปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบ โดยมีเมืองย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ และตองยี ทำหน้าที่เป็นเมืองเศรษฐกิจและเมืองยุทธศาสตร์ทางการทหาร ขณะที่เมืองตองอู มิตติลา และปีงอู-ลวีง จัดเป็นเมืองที่มีความแข็งแกร่งทางการทหารแต่ขาดความโภคเด่นทางเศรษฐกิจ สำหรับเมืองเนปีดอวันนี้ รัฐบาลพม่าได้กำหนดให้เป็นทั้งศูนย์บริหารราชการ ศูนย์กลางการปกครองและศูนย์อำนวยการทำงานทางการทหารของรัฐพม่าในศตวรรษที่ 21 ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งผลให้รัฐบาลพม่าสามารถแผ่อำนาจทางการปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยเมืองตองยีเป็นฐานที่มั่นในการปราบปรามกุ้มก眷และที่ราบสูงด้านและอาศัยเมืองมิตติลาเป็นฐานสะสมกำลังในการควบคุมพื้นที่ยุทธศาสตร์แบบภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ขณะที่เมืองตองอูถูกกำหนดให้เป็นฐานสะสมกำลังเพื่อเข้าปิดล้อมกองกำลังกุ้มชาติพันธุ์และรัฐบาลพม่าที่รัฐบาลพม่าได้ถูกกำหนดให้เป็นฐานกระจายอำนาจของกองทัพพม่าเพื่อควบคุมพื้นที่ภาคเหนือและเขตที่ราบสูงด้านตอนบน สำหรับเมืองย่างกุ้งนั้น ก็ถูกกำหนดให้เป็นฐานสะสมกำลังในการควบคุมพื้นที่ภาคใต้และเขตชายฝั่งทะเล ลักษณะการดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลทหารพม่าซึ่งมีศูนย์อำนวยอยู่ที่กรุงเนปีดอว์มีศักยภาพพร้อมสร้างใน การแผ่เสนานุภาพเข้าปักกุ้มก眷ทั่วภาค ของประเทศโดยอาศัยการเข้มต่อทางการทหารของเจ้ากุ้มหัวเมืองยุทธศาสตร์และความโภคเด่นทางภูมิรัฐศาสตร์ของตัวเมืองหลวงใหม่ซึ่งต้องอยู่ตรงบริเวณย่านใจกลาง (Core) และสามารถเปิดทางไปสู่เขตปริมณฑลชนกุ้มน้อยได้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะพื้นที่แอบรัฐฐาน รัฐยะเยpantsi รัฐยะเยpantsi รัฐเชินและรัฐอาระกัน

สำหรับสิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ กุ้มเจ็ดหัวเมืองยุทธศาสตร์ได้ถูกกำหนดบทบาททางการทหารไว้อย่างชัดเจนเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการป้องกันประเทศ โดยมีเมืองย่างกุ้งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางกองทัพเรือและจุดส่งกำลังนำรุ่งทางทะเล ขณะที่มิตติลาถูกยกเป็นศูนย์กลางกองทัพอาสาและศูนย์รวมโครงข่ายอากาศยาน ส่วนเมืองตองอูและเมืองตองยีนี้ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ของกองทัพบกโดยเฉพาะเหล่าทหารราบทหารม้าและทหารปืนใหญ่ ตลอดจนเป็นฐานสะสมกำลังในการทำสงครามจรยุทธ์กับพวกกระเหรี่ยง ยะเยpantsi และไทยใหญ่ ในขณะที่เมืองปีงอู-ลวีงถูกยกเป็นศูนย์กลางของเหล่าทหารสืบสารและศูนย์รวมโครงข่ายโทรศัพท์มือถือทันสมัย ตลอดจนทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมความรู้ให้กับกองทัพและเหล่าทหารฝ่ายเสนาธิการ ส่วนเมืองมัณฑะเลย์นี้ได้ถูกยกเป็นฐานยุทธศาสตร์ของทหารฝ่ายชั่วชน อาทิ เหล่าทหารแพทพี และเหล่าทหารพลาธิการ สำหรับราชธานีเนปีดอวันนี้ จัดเป็นศูนย์รวมของทหารเกือบทุกเหล่าเนื่องจากเป็นที่ตั้งของกระทรวงกลาโหม โดยเฉพาะทหารสังกัดกองทัพบกถือว่ามีจำนวนมากเป็นพิเศษ นอกจากนี้ กรุงเนปีดอว์ยังเป็นศูนย์รวมของทหารฝ่ายกองครัชซึ่งจัดเป็นกองกำลังที่ทำหน้าที่คุ้มกันความปลอดภัยให้กับกุ้มผู้นำพม่าและมีจุดความสามารถทางการรบอยู่ในระดับสูง

สำหรับข้อได้เปรียบในยามสงบราบนี้ อาจกล่าวได้ว่า กองบัญชาการกระทรวงกลาโหมซึ่งต้องอยู่ในจุดกึ่งกลางระหว่างทะเลสาบเจื่อนเยชินกับกุ้มเทือกเขาในเขตที่ราบสูงด้านอีกด้านหนึ่งเป็นการปรากฏตัวของชุมชนทหารขนาดใหญ่ที่พร้อมสร้างในไปด้วยระบบป้อมปราการและระบบอาวุธยุทธ์ป้องกันที่ทันสมัย ประกอบกับการตอบล้อมของแนวชั้นพาโนลทุนเข้าสู่ต้องและความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตรของเมืองปีงมานาที่ส่งผลให้ราชธานีแห่งใหม่กลายเป็นเมืองที่มีศักยภาพในการต่อต้านการบุกโขมตีจากข้าศึกโดยอาศัยยุทธวิธีสังคมร่วมกับโครงสร้างและสังคมยึดเชื่อ ขณะเดียวกัน ทำเลที่ตั้งของกรุงเนปีดอว์ยังจัดว่ามีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติภารกิจทางการทหารเนื่องจากเต็มไปด้วยฐานยิงจรวดและฐานยิงขีปนาวุธรูปแบบต่างๆ รวมถึงมีโครงข่ายเชื่อมต่อ กับฐานทัพอาสาที่เมืองมิตติลาและเขตไชเบอร์ของเมืองปีงอู-ลวีง นอกจากนี้ พื้นที่นอกเมืองเนปีดอวันนี้ตั้งแต่เขตที่ราบสูงด้านໄลเรียงไปจนถึงเมืองตองยีและมัณฑะเลย์ ก็จัดว่าอยู่ไม่ไกลจาก

ເບີຄຸຕສາທກຣມເສຍຮູກຈະແຫລ່ງເກືອງຂ່າຍທຮພາກຮນຮມໜາຕີ່ສັງນິກວາມສຳຄັນຕ່ອງການທຳສົງຄຣມຮະຍະຍາວ ອາທີ ແຮ້
ຢູ່ເນື່ອນິຍົມ ດ້ວຍເຫັນ ເກືອງລ້າ ດີນຸກແລະທັງສະເຕນ ຈາກສປວກການດີກລ່າວ ເມື່ອຫລວງໃໝ່ຈຶ່ງກລາຍສປາພເປັນດີນແດນໜ້າໃຈທາງ
ກາຣທ່າຮ້າງຊື່ນີ້ມີຄວາມສາມາດໃນການປົ້ງກັນການໂຄມຕ່າງກູ່ປ່ຽນ

ในอีกประการหนึ่ง การก่อตัวของกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ก็จัดเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้การจัดวางระบบป้องกันเมืองหลวงมีความรัดกุมและแน่นหนามากขึ้น โดยหากเกิดการเผชิญหน้าทางการทหาร เมืองย่างกุ้งอาจทำหน้าที่เป็นปราการด่านหน้าเพื่อต่อต้านการโจมตีทางทะเลและระยะการรุกคืบของข้าศึก ก่อนการบุกเข้าหนีเพื่อจู่โจมกรุงเนปีดคอว์ ขณะที่เมืองทองอูฐอาจทำหน้าที่เป็นศูนย์รักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันพื้นที่ด้านใต้ของเมืองหลวงใหม่ และกลายเป็นจุดดักซุ่มโจมตีข้าศึกที่รุกเข้ามายังเขตหุบเขาสะ โถง สำหรับเมืองตองยืนนั้น อาจถูกกำหนดให้เป็นจุดสกัดการลุกฮือของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในเขตราชธานี ซึ่งอาจถูกปลูกปั้นให้ทำการสู้รบกับกองทัพรัฐบาล ขณะที่เมืองมิตติถืออาชาทำหน้าที่ลำเลียงเครื่องบินรับและเครื่องบินขับไล่เพื่อเข้าทำลายแนวทางนำพาของข้าศึกและปกป้องน่านฟ้าของเมืองหลวงใหม่ สำหรับเมืองปี้งอู-ลวีนั้น อาจถูกกำหนดให้เป็นศูนย์วิทยาการสารสนเทศเพื่อจัดส่งข้อมูลทางยุทธศาสตร์ให้กับเมืองหลวงใหม่ รวมถึงนำส่งคลื่นอิเล็กทรอนิกส์ผ่านโครงข่ายโทรศัพท์คมนาคมอันทันสมัยเพื่อปกป้องฐานทัพจากมิตติถืออาชาและกองบัญชาการภาคเหนือปีดคอว์ ส่วนเมืองมันทะเลียนนั้นอาจแปลงสภาพเป็นศูนย์รักษาความปลอดภัยเพื่อปกป้องเมืองไชเบอร์ແຄนเบตปี้งอู-ลวี ตลอดจนอาณาจักรเป็นฐานสะสมกำลังในเขตพม่าภาคเหนือเพื่อระดมพลและลำเลียงอาวุธเข้าจู่โจมและตีกระหนบข้าศึกที่ยกทัพเข้ามาปิดล้อมกรุงเนปีดคอว์ จากสภาพแวดล้อมดังกล่าว การก่อตัวของเจดีย์กลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์จึงเป็นปรากฏการณ์ที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกองทัพพม่าทั้งในยามสงบและยามสงคราม รวมถึงส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบภูมิศาสตร์ทั่วไปในหลายมิติ

การเปลี่ยนแปลงโครงข่ายยุทธศาสตร์ภาคพื้นดิน

นับเนื่องตั้งแต่การขับเมืองหลวงมาขังกรุงเนปีดอว์ โครงข่ายยุทธศาสตร์ภาคพื้นดินของรัฐมีมาได้รับการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสร้างเส้นทางถนนตัวเดี่ยวและเส้นทางรถไฟครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศไทย สำหรับจีกคุณหัวเมืองยุทธศาสตร์นั้น อาจกล่าวได้ว่า แทนทุกเมืองล้วนมีทำเลที่ตั้งแบบโครงข่ายคมนาคม (Highway Centers) ซึ่งส่งผลดีต่อการแพร่ขยายทางการค้าของ รวมถึงการลำเลียงยุทธปัจจัยและการเคลื่อนย้ายกำลังทางการทหาร โดยมีกรุงบ่ากุ้งทำหน้าที่เป็นชุมทางคมนาคมที่เชื่อมต่อระหว่างเขตพม่าตอนใต้กับเขตชายฝั่งทะเล รวมถึงทำหน้าที่เป็นสถานีต้นทางและสถานีปลายทางเพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มหัวเมืองແสนานพม่าภาคกลางและพม่าภาคเหนือ ในขณะที่เมืองต่องอูทำหน้าที่เป็นปากทางและจุดผ่านแดนกั่งการเดินทางเข้าสู่กรุงเนปีดอว์ รวมถึงลายเป็นศูนย์รวมของเส้นทางยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่รัฐยะหรីยังและรัฐยะนานาห์ ส่วนเมืองต่องยืนนี้ ได้ถูกกำหนดบทบาทให้เป็นชุมทางคมนาคมเพื่อติดต่อกับกลุ่มหัวเมืองในเขตราชธานีได้แล้ว ไปจนถึงภาคสามเหลี่ยมทองคำประชิดติดเขตแดนไทย-ลาว-จีน ขณะที่เมืองนิมิตลักษุกทำหน้าที่เป็นชุมทางยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่รัฐพาน ตลอดจนเขตพื้นที่ชนบทในແสนานพม่าภาคกลาง และภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนเมืองมัณฑะเลย์และเมืองปั่ยงอู-ลวี่นั้น จัดเป็นสองคราที่ควบคุมเครือข่ายคมนาคมเพื่อเปิดทางไปสู่เขตพม่าภาคเหนือและเขตที่ราบสูง江南ตอนบน

ร้อยเรียงและยืด โยงเข้ากับกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยโครงข่ายคมนาคมสายหลัก อาทิ เส้นทางรถไฟ และเส้นทางถนนตัดสายย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์ กับโครงข่ายคมนาคมสายพิเศษ อาทิ ทางด่วนสายย่างกุ้ง-เนปิดอว์ และถนนสายเนปิดอว์-พินလง-ตองยี สภาพความเปลี่ยนแปลงของโครงข่ายคมนาคมย่อมส่งผลให้รัฐบาลพม่าที่เมืองเนปิดอว์มีศักยภาพ พร้อมสร้างใน การ ล้ำเลี้ยงยุทธปัจจัยและเคลื่อนข่ายกำลังทหาร ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยอำนวย สะดวกในการปรับปรุงกลุ่มกบฏตามแนวชายแดนและกำราบการลูกชื่อของผู้ชนตามกลุ่มหัวเมืองต่างๆ ขณะเดียวกัน การปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ในลักษณะดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดการก่อตัวของศูนย์อำนาจทางโลจิสติกต์ขนาดใหญ่ภายในประเทศพม่า โดยมีกรุงเนปิดอว์ทำหน้าที่เป็นศูนย์อำนาจหลัก และมีเมืองยุทธศาสตร์อื่นๆ ทำหน้าที่เป็นศูนย์อำนาจรอง โดยแต่ละศูนย์ต่างถูกร้องเรียงเชื่อมโยงเพื่อตอบสนองพลังอำนาจทางยุทธศาสตร์ของกรุงเนปิดอว์ เป็นสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงโครงข่ายยุทธศาสตร์ให้พื้นดิน

สิ่งที่น่าจับตามองอีกประการหนึ่งคือการก่อสร้างอุโมงค์ลับซึ่งถือเป็นวัตกรรมของระบบป้อมปราการและโครงข่ายยุทธศาสตร์ให้พื้นดินของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 โดยเมื่อช่วงกลางปี ค.ศ.2009 สำนักข่าว DVB ได้ทำการแพร่ภาพอุโมงค์ลับภายในประเทศพม่า ซึ่งบางอุโมงค์ได้ถูกออกแบบให้เป็นที่เก็บซ่อนปืนนาฬิกและติดตั้งด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย ขณะเดียวกัน สำนักข่าว DVB ยังได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการป্রากฎตัวของช่างเทคนิคดังกล่าวจากกำลังถ่ายทอดเทคโนโลยีเหนือในสถานที่ลับแห่งหนึ่งของกรุงเนปิดอว์ โดยเป็นที่คาดการณ์กันว่ากลุ่มช่างเทคนิคดังกล่าวอาจกำลังถ่ายทอดเทคโนโลยีการก่อสร้างอุโมงค์ให้กับรัฐบาลพม่า สำหรับเหตุผลของการขุดอุโมงค์นั้นอาจแบ่งออกได้เป็นสามปัจจัยหลัก โดยประการแรก การก่อสร้างอุโมงค์ถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธวิธีทางการสงครามของโจร์และสังคมรرمีเยอเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับการป้องกันประเทศและการตัดซุ้มโจนตีข้าศึก ขณะเดียวกัน การก่อสร้างอุโมงค์จัดเป็นเรื่องปกติในประวัติศาสตร์ทางการทูนเนล (Tunnel Warfare) โดยมีการเปิดสอนรายวิชาเกี่ยวกับสังคมอุโมงค์ภายในสถาบันทหารชั้นนำต่างๆ อาทิ วิทยาลัยป้องกันประเทศที่เมืองปีง်อู-ลวံ²³²

สำหรับเหตุผลประการที่สอง อาจเป็นไปได้ว่ารัฐบาลทหารพม่ากำลังเตรียมพัฒนาอาวุธที่มีอาณุภาพทำลายล้างสูง หรือที่เรียกว่า WMD (Weapon of Mass Destruction) ซึ่งประกอบด้วยอาวุธนิวเคลียร์ อาวุธเคมี-ชีวภาพ และปืนนาฬิก พิสัยต่างๆ โดยการก่อสร้างอุโมงค์ลับย่อมส่งผลดีต่อการเก็บซ่อนอาวุธร้ายแรงเพื่อลบเลี้ยงการตรวจสอบจากนานาชาติ ขณะเดียวกัน โครงข่ายอุโมงค์ได้ดินยังเป็นประโยชน์ต่อการเก็บซ่อนเครื่องบินรบ รถถังประจัญบาน ปืนต่อสู้อากาศยาน และอาวุธนำวิถีรูปแบบต่างๆ เพื่อหลบเลี้ยงการโจมตีจากข้าศึก ส่วนเหตุผลประการสุดท้ายนั้น การก่อสร้างอุโมงค์ถือเป็นกระบวนการเสริมสร้างโครงข่ายยุทธศาสตร์ทางการปักธงให้ดิน โดย อุโมงค์ลับในประเทศพม่าอาจมีจำนวนประมาณ 400-800 แห่ง ครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศซึ่งอุโมงค์ส่วนใหญ่จะถูกเชื่อมต่อด้วยท่อไบเก็วน้ำแข็ง ขณะที่บางอุโมงค์

²³² รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดูในรายงานพิเศษเกี่ยวกับยุทธวิธีทางการสงครามและการสร้างอุโมงค์ลับของรัฐบาลพม่า (Digging the Tunnel) ซึ่งออกโดยสถาบันวิทยุโทรทัศน์และอุกฤษณ์เพื่อผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักข่าว DVB

²³³ Maung Aung Myoe, *Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948*, 39-41.

ถูกเชื่อมต่อด้วยเส้นทางใต้ดินขนาดใหญ่²³⁴ จากลักษณะการดังกล่าว การบุกอูโมงค์ใต้ดินจึงส่งผลดีต่อการขยายอำนาจทางการปกครองและการทหารของกองทัพพม่า ไม่ว่าจะเป็น การใช้โครงข่ายไทรแก้วนำแสงเพื่อตรวจจับความเคลื่อนไหวของฝูงชน และกองกำลังแบ่งแยกดินแดน รวมถึง การใช้อูโมงค์เป็นห้องควบคุมอำนาจการยุทธในยามสงคราม

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอูโมงค์ลับกับเจดีย์กลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่า โครงข่ายอูโมงค์ลับของประเทศพม่าถูกยึดโดยและเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบ โดยมีเจดีย์กลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์เป็นศูนย์รวมของเครือข่ายคนนาคอม ให้พื้นดิน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1. อูโมงค์ลับเมืองย่างกุ้ง ถูกติดตั้งด้วยระบบคอมพิวเตอร์และระบบไทรแก้วนำแสงที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีทางอากาศ ขณะเดียวกัน กองทัพพม่ายังมีโครงการพัฒนาอูโมงค์เมืองย่างกุ้ง ให้กลายเป็นที่เก็บช่องเรือรบและเรือประจัญบานต่างๆ โดยมีการผันน้ำจากเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดีเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการซ้อมรบและฝึกยุทธนาวีได้พื้นดินซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อการหลบเลี่ยงการตรวจสอบจากข้าศึก สำหรับเครือข่ายอูโมงค์เมืองย่างกุ้นนั้น จัดว่ามีความลับซับซ้อนโดยมีการฝังท่อไทรแก้วนำแสงเพื่อเชื่อมโยงไปยังกลุ่มหัวเมืองและ มนต์คลายกุ้ง มนต์คลอิรวดี มนต์คลพะโโค รัฐมณฑล และมนต์คลตะนาวศรี 2. อูโมงค์ลับเมืองตองอู จัดเป็นอูโมงค์เก็บช่องรถถังยานเกราะ และเป็นต่อสู่อาภาคยานขนาดต่างๆ บางอูโมงค์ถูกออกแบบให้มีลักษณะเป็นหลุมหลบภัยโดยจะมีอาคารขนาดเล็กสร้างครอบทับปากอูโมงค์อีกด้วยที่หนึ่งซึ่งส่งผลดีต่อการหลบเลี่ยงการตรวจสอบจากดาวเทียมและอาภาคยานข้าศึก อูโมงค์ลับเมืองตองอูแม้จะประกอบด้วยโครงข่ายขนาดเล็กแต่ก็ทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงไปยังเมืองอูติวิน เมืองตันต่องในเขตราชภัฏและราชธานีเนปีดอร์ 3. อูโมงค์ลับเมืองตองอู จัดเป็นอูโมงค์ที่ช่อนตัวอยู่ในถ้ำและโตรกพาของเขตที่ราบสูง นานโดยปากทางเข้าอูโมงค์ลับถูกทำบังด้วยพุ่มไม้เพื่ออำนวยความสะดวกในการพรางสิ่งปลูกสร้างทางยุทธศาสตร์ ภายในอูโมงค์ถูกออกแบบให้เป็นที่เก็บช่องปืนนาวุธพิสัยต่างๆ สำหรับโครงข่ายของอูโมงค์เมืองตองอูนั้น จัดว่ามีความลับซับซ้อนโดยมีโครงข่ายไทรแก้วนำแสงเชื่อมโยงไปยังเมืองกะลอ องบาน พินလวง เนปีดอร์ ลอยก่อและน้ำชา 4. อูโมงค์ลับเมืองมัณฑะเลย์ ปะย়েও-ลว়ে় ยะแมติงและเนปีดอร์ จัดเป็นอูโมงค์ที่ช่อนตัวอยู่ในเขตตัวเมือง เขตภูเขา มีหุ่ง รวมถึงฐานที่พากาษานเตี้ยและสนานบิน เชี้ยวปินกอน ภายในถูกออกแบบเป็นที่เก็บช่องเครื่องบินรบและเครื่องบินขับไล่รุ่นต่างๆ โดยมีโครงข่ายไทรแก้วนำแสงเชื่อมต่อไปยังเมืองมัณฑะเลย์ ปะย়েও-ลว়ে় ยะแมติงและเนปีดอร์

5. อูโมงค์ลับเมืองมัณฑะเลย์ จัดเป็นอูโมงค์ที่ช่อนตัวอยู่ในเขตที่อุกขาทางฝากตะวันออกของตัวเมือง ภายในถูกออกแบบเป็นที่เก็บช่องปืนนาวุธ และเป็นต่อสู่อาภาคยาน ตลอดจนถูกเชื่อมต่อกับเมืองต่างๆ ด้วยท่อไทรแก้วนำแสง อาทิ เมืองปะย়েও-ลว়ে় ลาโว สะกาย และ มิคิลิลา 6. อูโมงค์ลับเมืองปะย়েও-ลว়ে় จัดเป็นอูโมงค์ที่ช่อนตัวอยู่ในเขตป่าเขาและสูง บนถนนตอนบน รวมถึงภายในพื้นที่ของวิทยาลัยป้องกันประเทศ และ โรงเรียนทหารต่างๆ ภายในถูกออกแบบเป็นที่เก็บช่องระบบคอมพิวเตอร์ ระบบไทรแก้วนำแสง ระบบอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงและระบบป้องกันการโจมตีทางอากาศ อูโมงค์ลับเมืองปะย়েও-ลว়ে় แม้ว่าจะมีโครงข่ายที่ไม่ลับซับซ้อนมากนักแต่ก็มีเส้นทางไทรแก้วนำแสงเชื่อมต่อกับเมืองมัณฑะเลย์ เมืองลาโว เมืองหล่าวกาย รวมถึงเมืองต่างๆ ซึ่งอยู่ใกล้กับเขตอิทธิพลของกองกำลังผู้ว่าฯ และโภก นอกจากนี้ อูโมงค์เมืองปะย়েও-ลว়ে় ยังจัดว่ามีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเนื่องจากถูกเชื่อมต่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบเมืองไซเบอร์ 7. อูโมงค์ลับเมืองเนปีดอร์ จัดเป็นอูโมงค์ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศพม่าช่อนตัวอยู่ในเขตที่อุกขาพะโโค เขตเมืองปีงมะนา เขต กองบัญชาการกระทรวงกลาโหมและเขตป่าเขาและที่ราบสูงนาน ภายในอูโมงค์ถูกออกแบบให้เป็นคลังสรรพาวุธ ห้องควบคุมอำนาจการยุทธ สนานผິກຈາລອງยຸທະ หลุมหลบภัยสำหรับเจ้าหน้าที่ทหาร หลุมหลบภัยสำหรับเจ้าหน้าที่พล

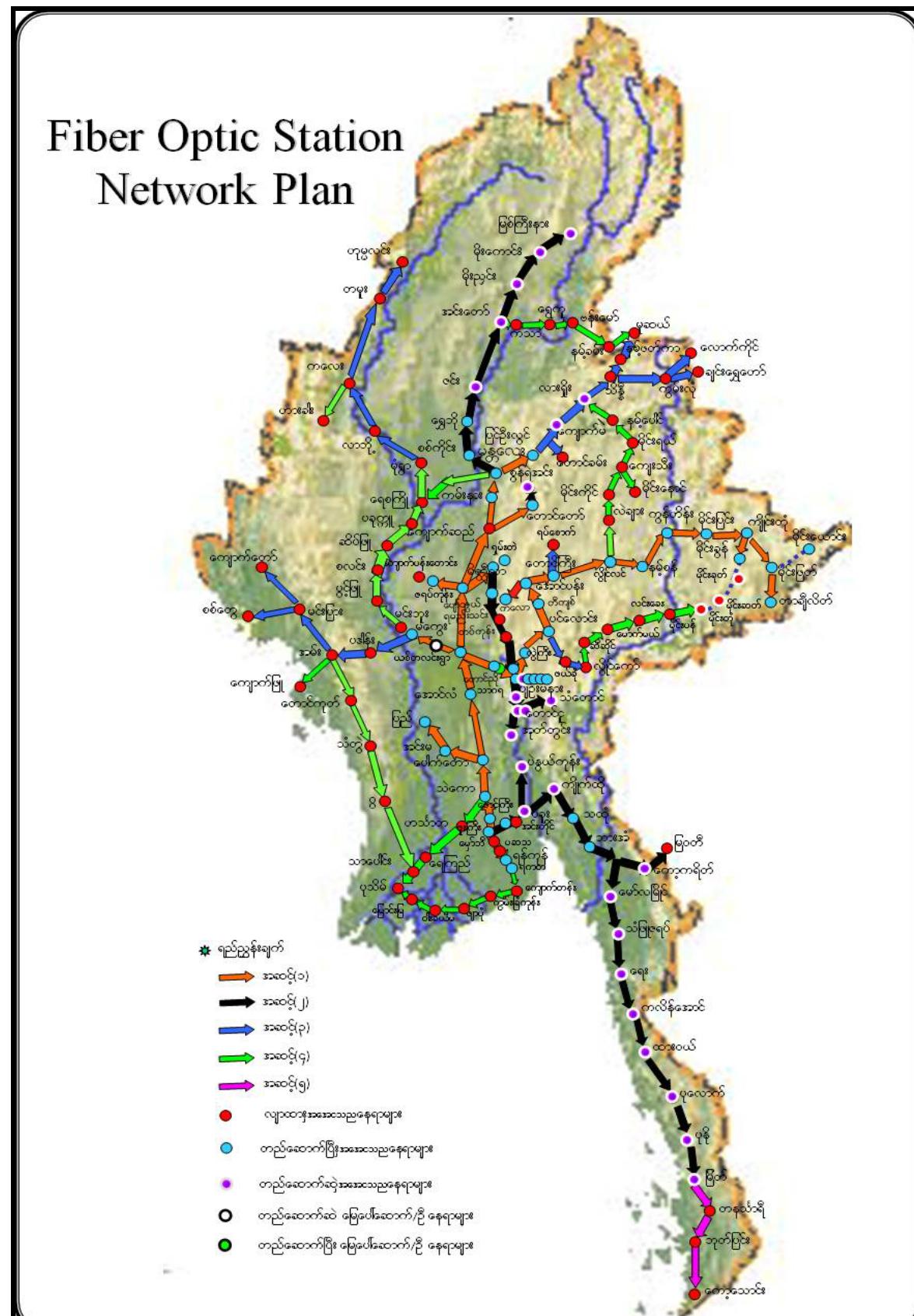
234

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักข่าว DVB (Democratic Voice of Burma) ณ กรุงเทพมหานคร, ธันวาคม 2009.

เรื่อง หลุมหลบภัยสำหรับประชาชน ตลอดจนฐานเก็บช่องรถลังยานเกราะ รถถังประจำจัญบาน เครื่องบินรบ เครื่องบินขับไล่ เป็นต่อสู้อากาศยาน ฐานยิงจรวดและขีปนาวุธพิสัยต่างๆ (ยิงจากฐานไซโคลได้ดิน) อุโมงค์ลับเมืองเนปิดอว์จัดว่ามีความลึกจากพื้นดินประมาณ 200-500 ฟุต และเปรียบประดุจกับป้อมปราการได้ดิน คล้ายคลึงกับเมืองได้ดินในกรุงปีงยางของเกาหลีเหนือและเมืองได้ดินแถบไซบีเรียตะวันออกของประเทศรัสเซีย นอกจากนี้ วัสดุที่ใช้ก่อสร้างยังถูกออกแบบให้มีความทนทานต่อแผ่นดินไหวหรือการโจมตีจากขีปนาวุธพิสัยต่างๆ ส่วนโครงข่ายของอุโมงค์ก็จัดว่ามีความลับซับซ้อนโดยสามารถเขื่อนโอบไปยังกลุ่มหัวเมืองแอบนน้ำที่มีแม่น้ำแม่เหล็ก แม่น้ำเมกัว แม่น้ำพะโโค รัฐฉาน รัฐกะเหรี่ยง และ รัฐยะ下手²³⁵ จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การบุดอุโมงค์ในเขตเจดกกลุ่มหัวเมืองยุทธศาสตร์ ตลอดจนกลุ่มหัวเมืองอื่นๆ ทั่วเขตปักทองประเทศพม่า จึงเป็นวัตกรรมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อการปรับเปลี่ยนระบบภูมิทัศน์ด้านความมั่นคงของรัฐพม่าในศตวรรษที่ 21 โดยการก่อตัวของอุโมงค์ลับและโครงข่ายยุทธศาสตร์ได้พื้นดินย่อมส่งผลดีต่อกองทัพพม่าในการแพร่แสวงยานพาพทางการทหารครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศ

จากการประมวลและวิเคราะห์ในเบื้องต้น อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์ทหารถือเป็นการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ด้านความมั่นคงและระบบภูมิรัฐศาสตร์ริชั่งใหญ่ของประเทศไทย โดยการเติบโตของเมืองท่าหารชั้นนำซึ่งถูกร้อยเรียงและยึดโยงด้วยเส้นทางคมนาคมและเครือข่ายอุโมงค์ได้ดินย่อมส่งผลให้เกิดการก่อตัวของระบบป้อมปราการขนาดใหญ่ที่มีจุดความสามารถพร้อมสรรพในการป้องกันการโจมตีจากข้าศึก ขณะเดียวกัน การสถาปนาศูนย์อำนาจแห่งใหม่ ศูนย์บริเวณย่านใจกลาง (Core) และถูกเชื่อมต่อด้วยโครงข่ายคมนาคมอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้รัฐบาลพม่าสามารถเคลื่อนย้ายกำลังได้รอบทิศทาง ตลอดจนส่งผลดีต่อการแพร่ขยายทางการปักทองครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศ

²³⁵ ผู้จัดได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุโมงค์ลับตามเมืองยุทธศาสตร์ต่างๆ ผ่านการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงาน DVB รวมถึงการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของไทย และเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ข้อมูลเกี่ยวกับอุโมงค์ลับในพม่าจะถูกศึกษาและเผยแพร่ผ่านทางสำนักข่าว DVB ซึ่งมีทั้งภาพถ่าย และเอกสารทางยุทธศาสตร์ที่พอใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึงการมีอยู่จริงของอุโมงค์ต่างๆ ภายในประเทศพม่า ได้อย่างค่อนข้างชัดเจน แต่การประมวลข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย อาทิ หน่วยสำรวจของไทย หน่วยสำรวจของสหรัฐอเมริกา สำนักข่าวของประเทศไทยและรัสเซีย รวมถึง สำนักข่าวที่สนับสนุนและเป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายรัฐบาลทหารพม่า ที่นับเป็นกระบวนการสำคัญในการสืบสานและสร้างความเที่ยงตรงให้กับข้อมูล แต่กระนั้นก็ตาม เมื่อผู้จัดพยายามสืบสานฐานข้อมูลเพิ่มเติมกลับไม่พบแหล่งอ้างอิงใดๆ ที่กล่าวถึงโครงข่ายอุโมงค์ลับในพม่าได้อย่างหนักแน่นเท่ากับสำนักข่าว DVB โดยฝ่ายรัฐบาลพม่านี้ ไม่ปรากฏคำแสดงการณ์หรือการหมายถูกข้อมูลเพื่อหักล้างการนำเสนอของฝ่าย DVB อย่างชัดเจน แต่สิ่งที่รัฐบาลพม่าแสดงออกมานั้น คือการจับกุมและควบคุมนายทหารที่ดำเนินแผนผังและชุดข้อมูลเกี่ยวกับอุโมงค์ลับมาเผยแพร่ให้กับสำนักข่าว DVB ในขณะที่ แหล่งข้อมูลอื่นๆ อาทิ หน่วยสำรวจของไทย หน่วยสำรวจของสหรัฐอเมริกา หรือสื่อพัลลิตินอื่นๆ เช่น Irrawaddy/Mizzima กลับประกาศว่าข้อมูลเกี่ยวกับอุโมงค์ลับในพม่า ส่วนใหญ่ แล้ว มักอ้างถูกฐานข้อมูลจากสำนักข่าว DVB เป็นสำคัญ ขณะที่ฐานข้อมูลจากสำนักข่าวของประเทศไทย-รัสเซีย ซึ่งถือเป็นสื่อดังประเทศที่มีท่าทีสนับสนุนรัฐบาลพม่า กลับไม่ปรากฏรายงานข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับเครือข่ายอุโมงค์ลับ จากรายการนี้ดังกล่าว การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอุโมงค์ลับภายในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้จัดจึงขอซึ่งเป็นการเบื้องต้นว่าฐานข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่ ล้วนมาจากสำนักข่าว DVB ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่มีอ่อนน้ำมีประมวลประกอบกันแล้ว ถือว่ามีความนักแน่นในเชิงหลักฐานมากกว่าฐานข้อมูลอื่นๆ แต่กระนั้นก็ตาม ความน่าเชื่อถือต่างๆ ก็ยังคงมีอยู่ แต่สำนักข่าวที่มีท่าทีสนับสนุนรัฐบาลพม่า กลับไม่ปรากฏรายงานข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับเครือข่ายอุโมงค์ลับ จากรายการนี้ดังกล่าว การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอุโมงค์ลับในพม่า ที่นี่อยู่กับวิจารณญาณและความเชื่อส่วนบุคคล โดยท้ายที่สุดแล้ว การนำชุดข้อมูลและหลักฐานจากหลายๆ แหล่ง มาประมวลเพื่อชี้น้ำหนักเกี่ยวกับเครือข่ายอุโมงค์ในพม่า ยังคงเป็นองค์ประกอบสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มความนักแน่นให้กับชุดข้อมูลต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวอาจจำเป็นต้องใช้เวลาในการสืบสานข้อมูลกันต่อไป

แผนที่ 31 โครงการนำเข้าไฟเบอร์ออฟติกเพื่อให้คืนภายในประเทศเพิ่มเติม (ด้านลับภาษาพม่า)
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักงานท่องเที่ยว DVB

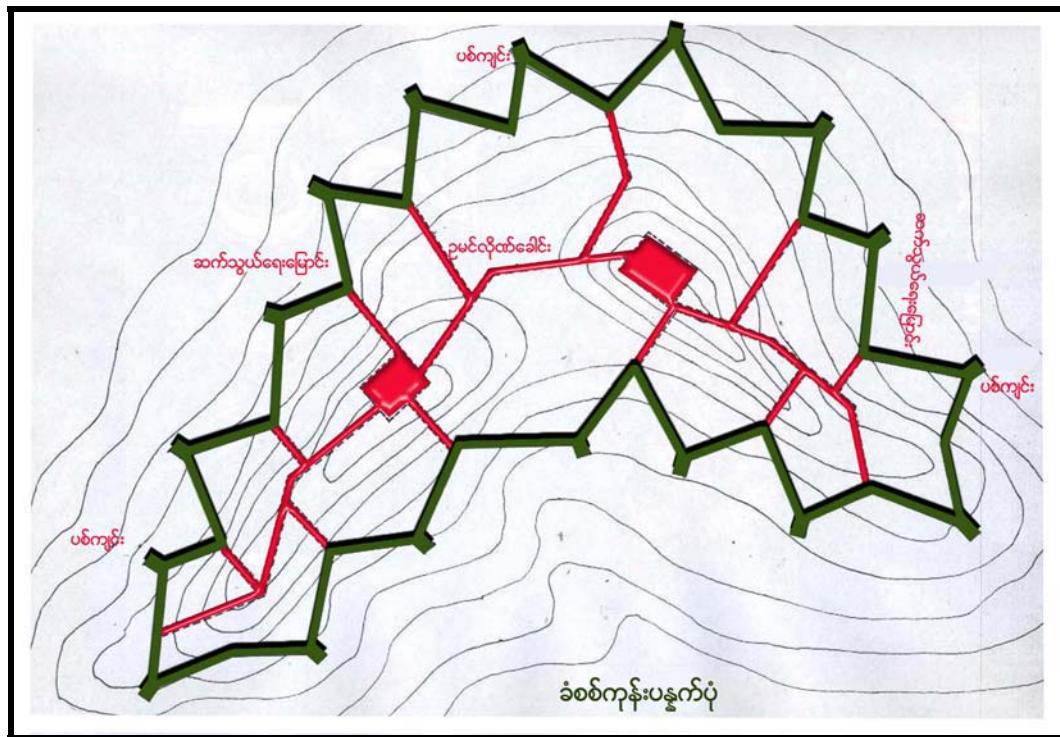
Fiber Optic Station Network Plan

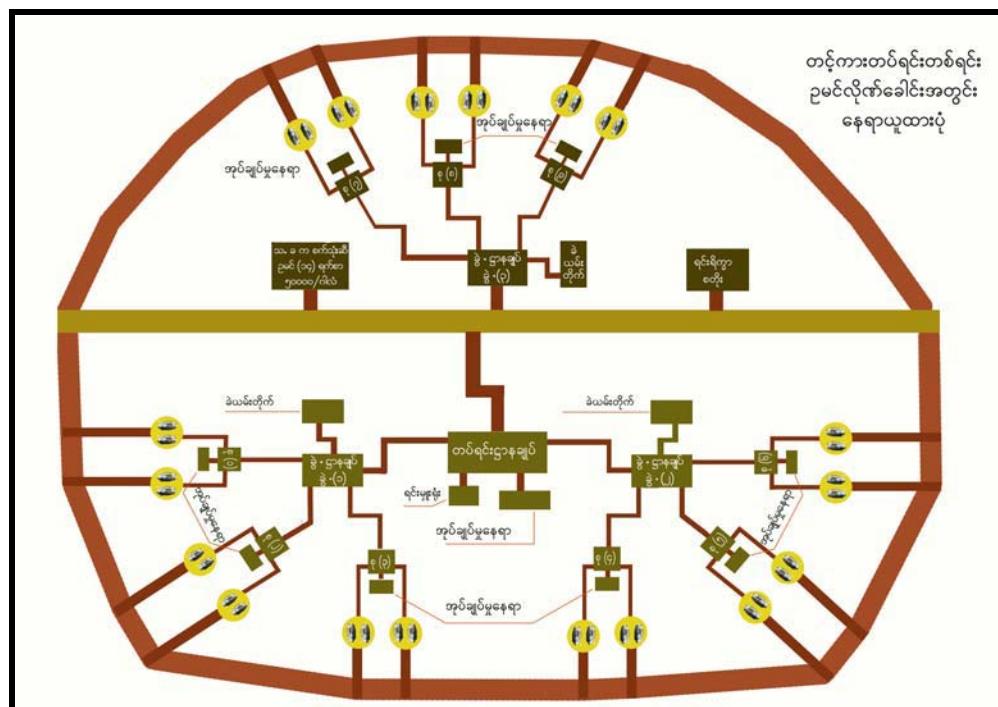
แผนที่ 32 โครงการไฟเบอร์ออฟติกสายสั้นและอุโมงค์ใต้ดินภายในประเทศพม่า (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ)
แหล่งที่มา: ไดร์รับความอื้อเพื่อจากสำนักงาน DVB

**แผนที่ 33 เมืองหลวงใหม่กับโครงข่ายไฮเแก็วนาแสงและอุโมงค์ได้ดิน
แหล่งที่มา:** ได้รับความเอื้อเฟื้อจากสำนักข่าว DVB

แผนที่ 34 แผนผังอุโมงค์ลับแห่งหนึ่งซึ่งแสดงตำแหน่งของกองบัญชาการหลัก-สนามเพลิง และช่องทางปืนครก-ปืนต่อสู้อากาศยาน (สีเขียว) เลขเดิม ไปตามสันเขางานแนวชั้นพา แหล่งที่มา: ได้รับความอธิบายจากสำนักงาน DVB

แผนที่ 35 แผนผังอุโมงค์ลับแห่งหนึ่งซึ่งแสดงตำแหน่งของกองบัญชาการหลัก-คลังเสบียง-คลังสรรพอาช
(สีเขียว) และห้องเก็บรถดัง (สีเหลือง)
แหล่งที่มา: ได้รับความอี้อี้จากสำนักงาน DVB

รูปภาพ 25 อุโมงค์ลับในเขตเมืองตองซึ่งจะเข้าไปในปากถ้ำและแนวภูเขาหินแกรนิต
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักงาน DVB

รูปภาพ 26 พื้นที่ภายในอุโมงค์ลับแห่งหนึ่งในเขตพม่าภาคกลาง
แหล่งที่มา: ได้รับความอื้อเพื่อจากสำนักงาน DVB

บทสรุป

ภัยคุกคามทางการเมืองและแรงบันดาลใจทางยุทธศาสตร์ อาทิ การขยายตัวของกลุ่มปฏิวัติประชาริปปีไถยและความสุ่นเสียงอันเกิดจากการลุกรุกรานโดยมหาอำนาจตะวันตก ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อฐานอำนาจของรัฐบาลพม่า ตลอดจนทำให้กลุ่มผู้นำทหารเริ่มหัวดิบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่แปรเปลี่ยนไป สภาพการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้รัฐบาลพม่าตัดสินใจเคลื่อนข่ายศูนย์บริหารราชการและที่ทำการกระทรวงกลาโหมจากกรุงย่างกุ้งมายังกรุงเนปิดอว์ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับการดำเนินอย่างของระบบเผด็จการ ขณะเดียวกัน การสถาปนาเมืองหลวงใหม่ต่องบวนริเวณย่านใจกลางซึ่งถูกเชื่อมต่อและยึดโดยด้วยโครงข่ายคมนาคมอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้กลุ่มผู้นำพม่ามีศักยภาพพร้อมสรรพในการแห่งอำนาจทางการเมือง และการทหารครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศ ปรากฏการณ์ดังกล่าว จัดเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศพม่า โดยสามารถแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็นห้าส่วนหลัก ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: อดีศูนย์อำนาจรัฐบาล กรุงย่างกุ้ง ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างเชิงอำนาจที่ผันผวนและพร่ามัว ได้ถูกปรับเปลี่ยนแทนที่ด้วยศูนย์อำนาจแห่งใหม่ ณ กรุงเนปิดอว์ ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างที่แข็งแกร่งและมั่นคง โดยการโยกข้าย้ายศูนย์อำนาจของรัฐบาลออกจากพื้นที่ซึ่งสุ่นเสียงต่อการลุกฮือของฝูงชน ย่อมส่งผลให้กลุ่มผู้นำทหารคลายความกังวลใจเกี่ยวกับภัยคุกคามทางการเมืองในเขตเมืองหลวงเก่า ขณะเดียวกัน ความเข้มงวดของระบบบริษัทความปลอดภัยและการจัดวางโครงสร้างผังเมืองในเขตราชธานีใหม่ ย่อมส่งผลให้กลุ่มผู้นำพม่ามีศักยภาพในการปราบปรามการลุกฮือของฝูงชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีขีดความสามารถในการครองอำนาจอย่างยาวนานผ่านตำแหน่งที่ตั้งและความแข็งแกร่งของราชธานีใหม่ ในอีกประการหนึ่ง การก่อตัวของศูนย์บริหารราชการขนาดใหญ่ จึงดีเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านบริหารรัฐกิจซึ่งส่งผลให้กลุ่มข้าราชการพลเรือนและกลุ่มข้าราชการท้องถิ่นโยกย้ายเข้ามายังสำนักงานราชการยังเขตเมืองหลวงใหม่ โดยรัฐบาลพม่าได้ทำการแยกพื้นที่ของข้าราชการทั้งสองฝ่าย ออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการบริหารและการบังคับบัญชา ล้วนประชาชนซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำ เมืองหลวงใหม่และเขตปริมณฑลข้างเคียง ก็จัดเป็นกลุ่มมวลชนที่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ขณะที่กลุ่มนักธุรกิจซึ่งต่อต้านอำนาจรัฐบาลและคุ้นเคยกับวัฒนธรรมการปฏิวัติประชาริปปีไถย กลับยังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ที่กรุงย่างกุ้งและถูกตัดขาดจากฐานอำนาจของรัฐบาล ปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการแยกขั้วทางการเมือง (Political Polarization) อย่างชัดเจน โดยฝ่ายรัฐบาลพม่า ณ กรุงเนปิดอว์ ย่อมมีความได้เปรียบในการกระชับอำนาจผ่านการควบคุมเครือข่ายข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร และกลุ่มนักธุรกิจ ในขณะที่กลุ่ม反政府ฝ่ายค้านและกลุ่มเครือข่ายประชาริปปีไถย ณ กรุงย่างกุ้ง กลับตกอยู่ในสภาพอ่อนแอและไม่สามารถปิดล้อมสถานที่ราชการหรือทำการกดดันคุกคามรัฐบาล ได้อีกต่อไป

ประเด็นที่สอง: ศูนย์บัญชาการระบบของรัฐพม่า ได้ถูกปรับเปลี่ยนโดยข้าย้ายจากเขตสามเหลี่ยมปากน้ำอิริวดี เข้าไปยังเขตลุ่มแม่น้ำสะโ滂งตอนบน โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถือเป็นการลดความสุ่นเสียงอันเกิดจากการลุกรุกรานทางทะเล รวมถึงเป็นการเพิ่มพื้นที่ตั้งรับเพื่อชะลอการรุกคืบของข้าศึก ตลอดจนเป็นการคัดเลือกภูมิประเทศอันเกิดจากการทับซ้อนระหว่างเขตที่ร่วงกันเบตเควาเพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะในการรุกรุนผ่านยุทธวิธีทางการทางการทางธรรมชาติครอบคลุมพื้นที่ปริมณฑลรอบเขตเมืองหลวง โดยไม่เรียงตัวแต่แนวเทือกเขาอะระกัน แนวแม่น้ำอิริวดี และแนวเทือกเขาพาด ทางฟากตะวันตก แนวแม่น้ำสาละวิน และแนวเทือกเขาฉาน ทางฟากตะวันออก แนวหุบเขาสะโ滂ง ทางด้านใต้ และแนวหุบเขาชินวิน-มู-อิริวดี ทางด้านเหนือ การก่อสร้างของแนวปะทะในลักษณะดังกล่าว ย่อมส่งผลให้กรุงเนปิดอว์ปลอดภัยจากการลุกโชนดีแบบฉบับพลัน รวมถึงเป็นการเพิ่มพูนขีดความสามารถให้กับการตั้งรับและการป้องกันตามแนวลึก ในอีกประการหนึ่ง การเคลื่อนข้าย้ายที่ทำการ

กระทรวงกลาโหมมายังเขตเมืองหลวงใหม่ ยังส่งผลให้เกิดการก่อตัวของภาคทหารเปิดอว์ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้การบังคับบัญชาและการป้องกันพื้นที่รอบเขตเมืองหลวง ในขณะเดียวกัน การก่อสร้างชุมชนทหารขนาดใหญ่ซึ่งประกอบไปด้วย กองบัญชาการ คลังสรรพอาวุธ คลังเสบียง ฐานยิงปืนนาวุธ อุโมงค์ได้ดิน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่จัดเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ราชธานีแห่งใหม่กลายเป็นปราการเหล็กที่ยากต่อการต่อรบและง่ายต่อการรวมถึง ส่งผลให้กรุงเนปิดอว์ ดำรงสภาพเป็นศูนย์กลางห้าใจทางยุทธศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการดำรงอยู่ของกองทัพพม่าในศตวรรษที่ 21

ประเด็นที่สาม: การสถาปนาราชธานีแห่งใหม่พร้อมกับการพัฒนาโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์ท่าม ถือเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงภายในประเทศพม่า โดยการโยกย้ายศูนย์อำนาจมาจังหวัดเนปิดอว์ ย่อมส่งผลให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มเมืองยุทธศาสตร์ในเขตภาคพื้นทวีป อาทิ ตองอู ตองยี มิตติลา มัมทะเลย์ และ ပျော်อู-ลวံง ในขณะเดียวกัน การเติบโตของกลุ่มเมืองยุทธศาสตร์ก็ถูกเชื่อมต่อและยึดโยงด้วยเส้นทางรถน้ำด้วยเส้นทางรถไฟ และเครือข่ายอุโมงค์ ได้ดิน ซึ่งจัดเป็นความเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์พม่า สืบเนื่องจากในช่วงก่อนการเคลื่อนอำนาจของกลุ่มผู้นำทหาร ระบบโครงสร้างพื้นฐานของรัฐพม่า ไม่ว่าจะเป็น ถนน สะพาน และทางรถไฟ ล้วนอยู่ในสภาพทรุดโทรมและมีคุณภาพต่ำกว่าระดับมาตรฐาน แต่ในปัจจุบัน กลับพบว่าโครงข่ายคมนาคมภายในประเทศพม่าล้วนได้รับการพัฒนาและมีการเพิ่มเส้นทางอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนับว่าส่งผลดีต่อการเดินทาง รวมถึงการเคลื่อนย้ายกำลังทหารและการลำเลียงยุทธปัจจัย นอกจากนี้ การก่อสร้างเครือข่ายอุโมงค์พร้อมกับการติดตั้งระบบไทรแก้วนำแสง จัดเป็นการก่อตัวของโครงข่ายยุทธศาสตร์ได้พื้นดินเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกองทัพ ทั้งในแง่ของการป้องกันประเทศ และการแผ่อำนาจทางการทหาร ลักษณะการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้กลุ่มคนภายนอก ณ กรุงเนปิดอว์ ประสบความสำเร็จในการแพร่แสวงധานุภาพครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศโดยอาศัยการเชื่อมต่อของแนวโครงข่ายยุทธศาสตร์ซึ่งมีลักษณะครอบคลุมทั่วบ้านดินและได้ดิน

ประเด็นที่สี่: ตำแหน่งที่ตั้งของกรุงเนปิดอว์และกลุ่มเมืองยุทธศาสตร์ท่าม ได้รับการสถาปนาในเขตภาคพื้นทวีป ส่วนใหญ่แล้ว มักตั้งอยู่ในเขตภูมิศาสตร์ที่เรียกว่า “Dry Zone” หรือ “เขตแล้งพม่า” โดย Michael Aung-Thwin นักภูมิศาสตร์และนักประวัติศาสตร์พม่า ได้ให้ரรดาธินายว่า แกนกลางของ “Dry Zone” ตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 12 ถึง 24 กับเส้นลองติจูดที่ 94 ถึง 98 โดย “Dry Zone” จัดเป็นเขตภูมิศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของรัฐพม่า ซึ่งถึงแม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบร้อนแห้ง แต่การการก่อตัวของแม่น้ำอิรวดี-แม่น้ำสะโถง-ลำคลองธรรมชาติและเครือข่ายชลประทานอันสลับซับซ้อน นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ “Dry Zone” กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ด้วยความอุดหนุน ทนทาน อดทน ของชาวพม่า ทำให้ “Dry Zone” สามารถปรับตัวกับจิตวิญญาณของชนเผ่าพม่า รวมถึงเป็นศูนย์กลางทางยุทธศาสตร์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการตั้งรับทางการทหาร ซึ่งนับเป็นข้อได้เปรียบที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากเขต “Delta” หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “เขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ” อันประกอบด้วยเมืองย่างกุ้ง เมืองหงสาวดี (พะโค) เมืองพะสิม และ เมืองมะตะมะ เป็นอาทิ โดยดินแดนดังกล่าว ขัดกับมีความสูงเสี่ยงต่อการถูกภัยรุกรานทางทะเลและมักเป็นเขตที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติ โดยเฉพาะมาดาม ตะวันตก รวมถึงเป็นเขตที่มีลักษณะพื้นดินอ่อนไหวและเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากคลื่นยกยื่นและพายุไซโคลน สำหรับทำเลที่ตั้งของกรุงเนปิดอว์นั้น โดยทางภูมิศาสตร์แล้ว ถือว่าตั้งอยู่ทางชายขอบด้านใต้ของเขต “Dry Zone” ซึ่งถือเป็นเขตที่มีลักษณะพื้นดินทรงตัวและปลดภัยจากการทำลายของอุทกภัยและวาตภัย ตลอดจนเป็นศูนย์กลางที่มีความใกล้ชิดในทางยุทธศาสตร์และ

236 รายละเอียดเกี่ยวกับ Dry Zone โปรดศึกษาเพิ่มเติมได้ใน Michael Aung-Thwin, *Irrigation in the Heartland of Burma: Foundations of the Pre-Colonial Burmese State* (De Kalb, IL: Northern Illinois University, 1990).

ประวัติศาสตร์กับกลุ่มเมืองในเขตพื้นที่ตอนใน อาทิ มิตถิลา บัลลกะเลย์ ตองอู และตองยี นอกจากนี้ ลักษณะการขยายตัวของเส้นทางถนนต์ เส้นทางรถไฟ รวมถึงเครื่อข่ายอุโมงค์และเส้นทางไยก็วนำแสง ในปัจจุบัน ก็นับว่ามีขอบข่ายและความหนาแน่นของเส้นทาง กระชุดตัวอยู่ในเขต “Dry Zone” แทนทั้งสิ้น โดยมีราชธานีเนปิดอร์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและศูนย์รวมโครงการข่ายเมืองยุทธศาสตร์ทหาร ปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ระบบภูมิศาสตร์ของเขต “Dry Zone” ถูกยกระดับให้มีความโดดเด่นอีกครั้งหนึ่ง และส่งผลให้ “Dry Zone” กลายเป็นแกนกลางทางยุทธศาสตร์ของรัฐพม่า ในศตวรรษที่ 21

ประเด็นที่ห้า: ถึงแม้ว่ากรุงย่างกุ้งจะกลายเป็นมหานครที่มีความสุ่มเสี่ยงต่อการลุกฮือทางการเมือง การก่อตัวของภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการลุกรุกรานทางทะเลขโดยกองกำลังต่างชาติ แต่ด้วยความสำคัญทางเศรษฐกิจอันเป็นผลสืบเนื่องจากการเป็นเมืองท่าขนาดใหญ่ ย่อมส่งผลให้รัฐบาลทหารยังคงให้ความสำคัญกับเมืองย่างกุ้งในฐานะชุมทางการค้าและพาณิชยกรรมซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศพม่า นอกจากนี้ ถึงแม่ว่ามีการโยกข้ายศูนย์บริหารราชการและศูนย์บัญชาการรบไปยังกรุงเนปิดอร์ แต่ความสุ่มเสี่ยงทางยุทธศาสตร์ของกรุงย่างกุ้ง กลับส่งผลให้รัฐบาลพม่าจำเป็นต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการทหารให้กับเมืองย่างกุ้ง ควบคู่ไปกับการก่อสร้างชุมชนยุทธศาสตร์ขนาดใหญ่ในเขตราชธานีใหม่ ปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้นครย่างกุ้งแปลงสภาพเป็นศูนย์กลางป้องกันการโ يومตีทางทะเลขประจำเขต “Delta” รวมถึงลูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการข่ายเมืองยุทธศาสตร์ทหารเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกรุงเนปิดอร์ อีกต่อหนึ่ง จากสภาพเงื่อนไขดังกล่าว กรุงย่างกุ้ง กับกรุงเนปิดอร์ จึงมีความสัมพันธ์ทางการทหารที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในบริบททางการเมือง อาจกล่าวได้ว่า ทั้งสองคราถือเป็นสองศูนย์อำนาจที่มีการแยกข้ามทางการเมืองอย่างชัดเจน ซึ่งรัฐบาลทหารพม่า ณ กรุงเนปิดอร์ ถือเป็นฝ่ายได้เปรียบในการแผ่แสตนยานุภาพเข้าควบคุมเมืองย่างกุ้ง โดยอาศัยความเข้มแข็งของกองทัพและขีดความสามารถในการเคลื่อนย้ายกำลังผ่านแนวโครงการข่ายเมืองยุทธศาสตร์ทหาร

ในส่วนของประเทศไทย การข้ายเมืองหลวงมายังกรุงเนปิดอร์ จัดเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของประเทศไทยเพื่อนบ้านทางภาคตะวันตก รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของรัฐไทยที่มีต่อรัฐพม่า โดยสามารถแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ ออกเป็นสามส่วนหลัก ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: การโยกข้ายศูนย์บริหารราชการมาขังกรุงเนปิดอร์ ส่งผลให้ช่องทางการติดต่อระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลพม่าถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบจาก “กรุงเทพฯ-ย่างกุ้ง” เป็น “กรุงเทพฯ-เนปิดอร์” โดยความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานราชการไทย ที่มีต่อจากในอดีต กระบวนการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย ตลอดจนการจัดประชุมและการสัมมนารูปแบบต่างๆ มักร่วมศูนย์อยู่ที่กรุงย่างกุ้ง แทนทั้งหมด ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่ของฝ่ายรัฐบาลไทย อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย มักคุ้นเคยกับการเดินทางมาพบปะ หรือปฏิบัติราชการที่กรุงย่างกุ้งมากกว่ากรุงเนปิดอร์ ขณะเดียวกัน กระบวนการรับรู้ของคนไทยส่วนใหญ่ มักมองว่ากรุงย่างกุ้ง ยังคงเป็นศูนย์รวมของระบบข้อมูลข่าวสาร และเป็นเมืองที่มีความสำคัญมากที่สุดในประเทศพม่า ในขณะที่องค์ความรู้เกี่ยวกับกรุงเนปิดอร์ กลับเป็นเรื่องลึกลับและห่างไกลจากการรับรู้ของสังคมไทย โดยมีเพียงเฉพาะผู้นำระดับสูงและข้าราชการไทยบางส่วนที่มีโอกาสเดินทางไปเยือนกรุงเนปิดอร์ อย่างเป็นทางการ จากกรณีดังกล่าว การผลิตองค์ความรู้เกี่ยวกับกรุงเนปิดอร์ ไม่ใช่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการหรือโครงการสร้างการบริหารรัฐกิจ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยเปิดโลกทัศน์และปรับเปลี่ยนพัฒนาทางความคิดให้กับกลุ่มข้าราชการไทย อันอาจยังคงประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อพม่า ไม่มากก็น้อย

ประเด็นที่สอง: การโยกย้ายที่ทำการกระทรวงกลาโหมมาขังกรุงเนปีดอว์ ย่อมส่งผลให้กองทัพไทยดำเนินต้องศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิยุทธศาสตร์ภายในประเทศเพิ่มยิ่งๆ ไป ระบบสืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนตำแหน่งของศูนย์บัญชาการรับย่อมส่งผลให้กรุงเนปีดอว์กลายสภาพเป็นศูนย์แคนหัวใจทางการทหารของรัฐพม่า ในขณะที่เดินแคนหัวใจทางการทหารของรัฐไทย กลับยังคงดำรงอยู่ที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับกองทัพพม่าซึ่งเคยกระทำกันเป็นปกติในกรุงย่างกุ้ง ก็อาจพบกับอุปสรรคและข้อจำกัดนานาประการ เนื่องจากข้อมูลเชิงลึกส่วนใหญ่ล้วนถูกจัดเก็บอย่างระดกุมภายในกรุงเนปีดอว์ ประกอบกับสภาพพื้นฐานของเมืองหลวงใหม่ซึ่งมีลักษณะเป็นเมืองปีดและยากต่อการเข้าถึง ก็อาจส่งผลให้การสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ ภายในเขตกระทรวงกลาโหมพม่า เดิมไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสมรรถนะในการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐไทยที่มีต่อรัฐพม่า ไม่น่าก็น้อย จากรัฐบาลต้องกล่าว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางยุทธศาสตร์ของกรุงเนปีดอว์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกองทัพไทย โดยในอนาคต หากเกิดกรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแคน หรือการประท้วงทางการทหาร กองทัพไทยต้องมีความพร้อมในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกรุงเนปีดอว์ เพื่อคงความได้เปรียบในการวางแผนยุทธการ

ประเด็นที่สาม: การสถาปานกรุงเนปีดอว์พร้อมกับการพัฒนาโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์ทหาร ย่อมส่งผลให้กองทัพไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโลกทัศน์เกี่ยวกับการส่งกำลังบ่ารุงและการลำเลียงยุทธปัจจัยของประเทศเพิ่ม โดยในอดีต หน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยมักมองว่าระบบคมนาคมขนส่งภายในประเทศเพิ่ม ล้วนมีสภาพล้าหลังและไม่อาจเทียบชั้น ได้กับระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย แต่ในยุคปัจจุบัน รัฐบาลทหารพยายามได้ทำการปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยสังเกต ได้จากการขยายช่องทางเดินรถ การเพิ่มจำนวนรางรถไฟ หรือแม้กระทั่ง การก่อสร้างเครื่อข่ายอุโมงค์ใต้ดิน นอกจากนี้ รัฐบาลพยายามขยับได้เรื่องดำเนินโครงการพัฒนาเมืองท่าหารชั้นนำต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนชีคความสามารถในการป้องกันประเทศ โดยสังเกต ได้จาก การก่อสร้างเมืองไชโยนอร์ทที่ปัจจุบัน ล้วง และ การพัฒนาฐานที่พากาสที่เมืองมีตตลิตา ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมส่งผลให้กองทัพเพิ่มศักยภาพพร้อมสร้างใน การเคลื่อนย้ายกำลังเข้าปราบปรามกองกำลังแบ่งแยกดินแดนอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นกองกำลังผ่านวัวและโก กึ้ง ในเขตชายแดนจีน หรือ กองกำลังผ่านกระเหรี่ยง ยะหา และ ไทยใหญ่ ในเขตชายแดนไทย โดยปัจจุบัน รัฐบาลทหารพยายามได้พยายามขยายเส้นทางถนนและเส้นทางรถไฟจากกรุงเนปีดอว์ตัดตรงเข้าไปยังพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่า เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการส่งกำลังบ่ารุงและการลำเลียงยุทธปัจจัย ซึ่งถ้าหากกองทัพเพิ่ม ประสบความสำเร็จ ในการควบคุมชนกลุ่มน้อยแบบเบ็ดเสร็จ การปะทุตัวของปัญหาเรื่องเส้นเขตแดน รวมถึงการกระทบกระทั่งระหว่างทหาร ไทยกับทหารพม่า ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการขยายเมืองหลวงของรัฐบาลพม่าจะส่งผลให้รัฐบาลไทย จำเป็นต้องประมวลข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกรุงเนปิดอว์ รวมถึงต้องเร่งปรับปรุงนโยบายทางการเมืองและความมั่นคงเพื่อให้สอดรับกับความเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ของรัฐพม่าในศตวรรษที่ 21 แต่หากพินิจพิเคราะห์กันอย่างลึกซึ้งทั่วๆ ไปนั่นว่าความเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยในบางช่วงสมัยกลับมีสภาพเช่นนี้ ไม่และเหตุปัจจัยที่คล้ายคลึงกับความเปลี่ยนแปลงของรัฐพม่า เช่นเดียวกัน จากกรณีดังกล่าว การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Studies) เกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์ของทั้งสองประเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการขยายบูรณาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเพื่อนบ้าน รวมถึงส่งผลดีต่อการขยายพรมแดนแห่งการเรียนรู้ทางด้าน “อุษาคเนย์ศึกษา/ Southeast Asian Studies” สำหรับความเห็นนี้และความต่างระหว่างไทยกับพม่านั้น สามารถแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกได้เป็นสามส่วนหลัก ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง: การโยกข้ายศุนย์บริหารราชการมาขังกรุงเนปีดองวีอีเป็นเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกับการสถาปนาศูนย์ราชการแห่งใหม่ของไทยในเขตอิฐ Gomez เกรท จังหวัดนนทบุรี โดยมีการโยกข้ายกหน่วยงานราชการบางส่วนออกจากเขตกรุงเทพมหานครเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางด้านบริหารธุรกิจ และเป็นการช่วยลดความแออัดในเขตเมืองหลวง สำหรับลักษณะของศูนย์ราชการ รัฐบาลไทยได้ทำการก่อสร้างถนนขนาดใหญ่เลนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางของข้าราชการ ตลอดจนมีการก่อสร้างที่ทำการของศาลปกครอง ศาลฎีกา กรมสืบสวนสอบสวนพิเศษ กรมการคงสุล (กระทรวงการต่างประเทศ) และกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งแต่ละพื้นที่ล้วนมีการจัดวางผังเมืองอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ในสมัยของพันตำรวจโทหักมิล чинวัตร รัฐบาลไทยยังได้เริ่มโครงการ “เมืองใหม่นครนายก” เพื่อกำหนดให้เป็นทั้งศูนย์ราชการและศูนย์อำนาจแห่งใหม่ของรัฐบาลไทย อย่างไรก็ตาม โครงการดังกล่าวถูกคัดค้านอย่างหนักจากฝ่ายการเมืองและภาคประชาชน จนทำให้ต้องยุติโครงการและส่งผลให้กรุงเทพมหานครยังคงทำหน้าที่เป็นศูนย์อำนาจของรัฐบาลไทย สืบต่อไป

ประเด็นที่สอง: การอุกรือของฝุ่นและความขัดแย้งระหว่างอำนาจเจ้าที่กับอำนาจประชาชน ถือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปกติในสังคมการเมืองไทยและพม่า สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น การเคลื่อนขบวนของกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อปิดล้อมสถานที่ราชการและสถานที่สำคัญต่างๆ ถือเป็นเหตุการณ์ที่สามารถสืบค้นได้จากพฤติกรรมทางของกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและกลุ่มแนวร่วมเพื่อประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. โดยเฉพาะการรุกทางยุทธศาสตร์ของกลุ่มนปช. ซึ่งมีการปรับรูปแบบทั้งแนวความคิดและดาวกระจาย ตลอดจนมีการเคลื่อนผู้ชุมนุมเข้าไปปิดล้อมอาคารรัฐสภา กองบัญชาการกองทัพภาคที่ 1 และ กองพลทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ เพื่อกดดันให้นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ยุนจำนวนต่อ ข้อเรียกร้องทางการเมืองของ กลุ่มนปช. สิ่งที่น่าสนใจในช่วงเหตุการณ์ดังกล่าว คือการเคลื่อนกำลังทหารเข้าสลายการชุมนุมที่สีแยกออกกวัวและถนนตะนาว เมื่อวันที่ 10 เมษายน ค.ศ.2010 โดยสภาพถนนที่คับแคบและความแน่นหนาของอาคารบ้านเรือน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การเคลื่อนข่ายอาชุนหนักเพื่อควบคุมฝุ่นเต็มไปด้วยห้อจำกัดนานาประการ ขณะเดียวกัน แรงบีบกันของระบบผังเมืองยังส่งผลให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกองทัพกับกองกำลังกลุ่มผู้ชุมนุมจนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงถึงขั้นต่อสู้คลุมบนแนบประชิดตัว นอกจากนี้ การเบี้ยดเสียดขอการบ้านเรือนยังส่งผลให้กลุ่มผู้ไม่หวังดีซึ่งแฝงตัวเข้ามายังในช่วงเหตุการณ์ชุดนั้น ถือโอกาสลอบวางระเบิดและยิงอาวุธร้ายแรงเข้าใส่เจ้าหน้าที่และฝุ่นชน โดยมี

การહอบซ่อนอยู่ตามซอกตึกและอาคารชั้นลอยของสิ่งปลูกสร้างเพื่อหลบเลี่ยงการโจมตีและระดมยิงฝุ่นจากที่สูง ท้ายที่สุด สภากาชาดไทยได้ลี้นสุดลง ด้วยการประกาศณกกำลังของห้าส่องฝ่ายซึ่งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก มาก กรณีความขัดแย้งดังกล่าว ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มนปช. และกองกำลังไม่ทราบฝ่าย อีกเป็นกลุ่มทางการเมืองที่มีจิตความสามารถพร้อมสรรพในการต่อกรับกองทัพและรัฐบาล นอกจากนี้ เหตุการณ์ดังกล่าวยังส่งผลให้กรุงเทพมหานครกลายสภาพเป็นศูนย์กลางความขัดแย้งระหว่างอำนาจรัฐกับอำนาจประชาชน อย่างแท้จริง

สำหรับในกรณีของพม่าใน การประท้วงเมื่อปี ก.ศ.1988 และ ในปี ก.ศ.2007 ก็นับเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลให้กรุงย่างกุ้งถูกยกเป็นสมรภูมิระหว่างอำนาจรัฐกับอำนาจประชาชน ดูดีเยกวัน โดยเฉพาะในช่วงปี ก.ศ. 1988 ฝุ่นควันจำนวนมากได้เคลื่อนตัวเข้าไปคลื่นสถานที่ราชการ พร้อมกับนำอาวุธประจำกาย เช่น ดาบ มีด ไม้หน้าสาม และระเบิดเพลิง เข้าต่อสู้และลุบลอนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างหนักหน่วง จนทำให้ต้องมีการขอกำลังเสริมจากกองทัพอาษาเพื่อเพิ่มอำนาจในการข่มขู่ฝุ่นควัน ส่วนในปี ก.ศ.2007 ประชาชนในกรุงย่างกุ้งบางส่วนต่างออกมารسانับสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่มพระสงฆ์ รวมถึงมีการเดินขบวนโดยล้อมกลุ่มพระสงฆ์เพื่อทำหน้าที่เป็นโล่หมุนไว้ให้กับขบวนธรรมยาตรา แต่ในกรณีของประเทศไทยนี้ กลุ่มผู้ชุมนุม นปช. กลับมีการพัฒนาอุทธาสาสตร์การต่อสู้แนวใหม่ โดยมีการปล่อยพูดและลูกโป่งสารรักเพื่อรบกวนการบินของเหล็กอปเตอร์ ซึ่งถูกส่งมาปฏิบัติการโดยในปีที่แล้ว เดือนกันยายน ได้ออกจากพื้นที่การชุมนุม ในขณะเดียวกัน กลุ่มนปช. ยังมีการปรับรูปแบบโดยดึงเอาพระสงฆ์และสตรีเข้ามาอยู่ในแนวหน้าเพื่อทำหน้าที่เป็นโล่หมุนไว้ให้กับกลุ่มผู้ชุมนุม จนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปรับรูปแบบโดยดึงเอาตำรวจหญิงเข้ามาอยู่ในแนวหน้าเพื่อลดการเผชิญหน้าระหว่างกองกำลังทั้งสองฝ่าย สำหรับสิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ พลเมืองของกรุงย่างกุ้ง โดยส่วนใหญ่แล้ว มักเป็นกลุ่มที่สนับสนุนวัฒนธรรมการปฏิรูปประเทศ รวมถึงเป็นมวลชนหลักที่ทำการเคลื่อนขบวนต่อต้านรัฐบาล แต่มวลชนหลักกลับถูกกล่าวหาว่าเป็นกลุ่มคนชนบทจากต่างจังหวัดที่ถูกปลุกกระตุ้นให้มาปักหลักต่อสู้กับรัฐบาล อย่างเช่นขันและยานาน ในอีกประการหนึ่ง ขณะที่การชุมนุมยังคงเป็นไปอย่างยืดเยื้อ ศูนย์อำนาจของรัฐบาลไทยกลับยังคงดำเนินอยู่ที่เขตกรุงเทพมหานคร แต่สำหรับกรณีของพม่านี้ ศูนย์อำนาจของรัฐบาลได้ถูกปรับเปลี่ยนไปยังกรุงเนปิดอว์ อย่างเป็นทางการ ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลพม่าปลอดภัยจากการถูกปิดล้อมจากฝุ่นควัน รวมถึงทำการบริหารประเทศได้ตามปกติ ท่านกล่าวความปั่นป่วนทางการเมืองในเขตมหานครย่างกุ้ง

ประเด็นที่สาม: การโยกข้าศูนย์บัญชาการรบมายังกรุงเนปิดอว์ พร้อมกับการพัฒนาโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์ที่ห้ามเป็นเหตุการณ์ที่คืบล้ำกึ่งกับประเทศไทยในสมัยสังคมโลกครั้งที่สอง โดยในช่วงเวลาดังกล่าว รัฐบาลจอมพล ป. พิบูล สงคราม (ค.ศ.1938-1944) ได้เคยมีแผนการที่จะข้ายึดเมืองหลวงของประเทศไทย 也就是กรุงเทพฯ มาขังเพชรบูรณ์ เพื่อหลบหนีการโจมตีจากฝ่ายสัมพันธมิตรในเขตต่อไป ทดลองจนเป็นการเพิ่มพื้นที่ทั้งรับตามหลักยุทธศาสตร์การป้องกันตามแนวลักษณะ โดยลักษณะภูมิประเทศของเมืองเพชรบูรณ์ซึ่งถูกโอบล้อมด้วยขุนเขาและแนวป่า ย่อมส่งผลดีต่อการทำสงครามอย่างมาก ที่สำคัญเพื่อตัดขาดจุดที่สำคัญที่สุด ใจกลางกรุงเทพฯ ให้การข้าศึกไม่สามารถหลบหนีได้ แต่ในที่สุด แผนการนี้ก็ไม่ได้รับการดำเนินการ แต่รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูล สงครามกลับทำการสถาปนาศูนย์อำนาจทางการทหารแห่งใหม่ ณ เมืองลพบุรี เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการส่งกำลังบำรุงและการลำเลียงยุทธปัจจัย โดยมีการแบ่งพื้นที่เมืองลพบุรีออกเป็นสองส่วนหลัก อันได้แก่ 1. เขตเมืองเก่า ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไป และ 2. เขตเมืองใหม่ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของข้าราชการทหาร สำหรับเขตเมืองใหม่นี้ รัฐบาลไทยได้ทำการก่อสร้างค่ายทหารเป็นจำนวนมาก อาทิ ค่ายสมเด็จพระนราภิเษกมหาราชและศูนย์การทหารปืนใหญ่โโคกระเทียน ขณะเดียวกัน พื้นที่ของเขตเมืองใหม่ซึ่งตั้งอยู่ตรงฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ไฟฟ้าสายกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ก็มีลักษณะภูมิประเทศแบบที่ดอนสลับกันแปลงแพะปลูกทางการเกษตร รวมถึงถูกโอบล้อมด้วยขุนเขาและแนวป่า

ซึ่งนับว่าส่งผลดีต่อการดำเนินยุทธวิธีสังคมร่วมที่ดีเยี่ยมและสังคมของโกร ส่วนพื้นที่ของเขตเมืองเก่าซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกของทางรถไฟ กลับมีลักษณะเป็นที่ลุ่มต่ำและปราสาหการก่อตัวของภูมิประเทศแบบป่าทึบและเขางู²³⁷

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การก่อสร้างเส้นทางสายยุทธศาสตร์จากเมืองลพบุรีตัดตรงขึ้นไปยังเขตปริมณฑล ข้างเคียง อันประกอบด้วย ถนนไชยวิบูลย์ ซึ่งมีเส้นทางเชื่อมต่อไปยังเมืองเพชรบูรณ์ พิจิตรและพิษณุโลก ผ่านแนวพื้นป่าของ เทือกเขาเพชรบูรณ์ และถนนสุรุณารายณ์ ซึ่งมีเส้นทางเชื่อมต่อไปยังเมืองชัยภูมิ ขอนแก่นและนครราชสีมา ผ่านแนวพื้นป่า ของเทือกเขาคงพญาเย็น²³⁸ นอกจากนี้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังได้เริ่มทำการพัฒนาเมืองท่าห้าชั้นนำต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนขีด ความสามารถในการป้องกันประเทศ โดยมีการเพิ่มจำนวนค่ายทหารควบคู่กับการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่ม โครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์แนวตั้ง ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพฯ อุบลฯ สารบุรี ลพบุรี และ เพชรบูรณ์ และกลุ่มโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์แนวระนาบ ซึ่งประกอบด้วย นครสวรรค์ พิษณุโลก ขอนแก่นและ นครราชสีมา ปรากฏการณ์ดังกล่าวถือเป็นการกระชับอำนาจทางการทหาร โดยมีกลุ่มเมืองในเขตลุ่มแม่น้ำป่าสัก อาทิ สารบุรี ลพบุรี และเพชรบูรณ์ ทำหน้าที่เป็นแกนกลางทางยุทธศาสตร์ของรัฐไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ขณะเดียวกัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวยังส่งผลให้รัฐบาลไทยมีศักยภาพพร้อมสรรพในการแผ่อำนาจทางการทหารครอบคลุมทั้งพื้นที่ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคอีสาน ตามลำดับ ในอีกประการหนึ่ง การเชื่อมโยงทางยุทธศาสตร์จากเมืองลพบุรีมุ่งตรงไปยัง กรุงเทพมหานคร นครราชสีมาและพิษณุโลก ย่อมส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายกำลังทหารครอบคลุมจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ ในเขตพื้นที่ของกองทัพภาคที่ 1 กองทัพภาคที่ 2 และกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งนับว่าส่งผลดีต่อการกระชับอำนาจทางการทหารของฝ่ายรัฐบาลไทย

สำหรับในกรณีของพม่านั้น อาจกล่าวได้ว่า การย้ายเมืองหลวงมาอยู่กรุงเนปีดอว์พร้อมกับการสถาปนาโกรงข่ายเมือง ยุทธศาสตร์ท่าทาง ล้วนมีความละเอียดลึกซึ้งกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิยุทธศาสตร์ของรัฐไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ สอง โดยความหวาดระแวงเกี่ยวกับการถูกกรุกรานจากต่างชาติยื่อมส่งผลให้เกิดความพยายามที่จะเคลื่อนย้ายศูนย์บัญชาการ การรบเข้าไปยังพื้นที่ซึ่งปลดปล่อยจากการโจมตีของข้าศึก ขณะเดียวกัน ความจำเป็นในการกระชับอำนาจที่จัดเป็นแรง ขับเคลื่อนสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์ท่าทางครอบคลุมทุกส่วนภาคของประเทศไทย สำหรับข้อ แตกต่างระหว่างกรณีของไทยกับพม่า คือ บทบาทของกรุงเนปีดอว์ ซึ่งดำรงสภาพเป็นเมืองหลวงใหม่ และมีสถานภาพเป็น ดินแดนหัวใจทางการทหารของรัฐพม่าอย่างแท้จริง ขณะที่บทบาทของเมืองเพชรบูรณ์และเมืองลพบุรี แม้จะมีความโดดเด่น ทางการทหาร แต่ก็ดำรงสภาพเป็นพิษณุลุ่มเมืองต่างจังหวัด หาใช่ราชธานีใหม่แลกเปลี่ยนกรุงเนปีดอว์ นอกเหนือ การพัฒนา โครงข่ายยุทธศาสตร์ของรัฐพม่าซึ่งก่อตัวขึ้นในยุคโลกปฏิวัตินี้ ก็จัดว่ามีความสลับซับซ้อนและมีความทันสมัยมากกว่า โครงข่ายยุทธศาสตร์ของรัฐไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งก่อตัวขึ้นในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา แต่อย่างไรก็ ตาม ถึงแม้จะมีความแตกต่างในบางประการ แต่เหตุการณ์ของทั้งสองประเทศ ก็ล้วนให้เห็นถึงความหวาดระแวงของกลุ่ม ผู้นำทหารอันเป็นผลสืบเนื่องจากแรงบันดาลใจที่ต้องการก่อตัวของชาติศักดิ์สิทธิ์แห่งสงคราม (War Scenario) โดย ปรากฏการณ์ดังกล่าว ย่อมส่งผลให้เกิดการจัดสร้างระบบป้อมปราการและการพัฒนาโครงข่ายเมืองยุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับ การบุกรุกจากกองกำลังต่างชาติ ซึ่งทั้งผู้นำทหารพม่าและอดีตผู้นำทหารไทย ต่างก็ตอกย้ำในสภาพเงื่อนไข ดุจเดียวกัน

²³⁷ รายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญในทางยุทธศาสตร์ของลพบุรี สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน บุปผา พิพธ์สภาพกุล, การวางแผนเมืองลพบุรี ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม, (ลพบุรี: ศูนย์ศึกษาวัฒนธรรม วิทยาลัยครุภัณฑ์, 2533).

²³⁸ เพื่ออ้าง.

จากการสรุปประเด็นตลอดเนื้อหา อาจกล่าวได้ว่า การสถาปนาราชานีเปิดอว์ ถือเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและความมั่นคงภายในสหภาพพม่า ตลอดจนส่งผลให้รัฐบาลพม่าประสบความสำเร็จในการกระชับอำนาจและแผ่แสวงധุภาพทางการทหารอย่างต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถือเป็นพัฒนาการทางด้านภูมิรัฐศาสตร์และภูมิยุทธศาสตร์ของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 และในขณะเดียวกัน ก็ส่งผลให้รัฐเพื่อนบ้านอย่างไทย จำเป็นต้องหันมาพินิจพิเคราะห์และประเมินสถานการณ์กันอย่างถ้วนทั่ว เพื่อให้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ของรัฐเพื่อนบ้านทางฝ่ายตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศ อาทิ กระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ารัฐบาลพม่าจะมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ทางการเมือง และการทหาร อย่างต่อเนื่อง งานวิจัยชิ้นเล็กๆ เรื่อง “เปิดอว์: ราชานีแห่งใหม่กับการเปลี่ยนทางการเมืองและความมั่นคงในสหภาพพม่า” ก็ถูกผลิตและรังสรรค์ออกมา เพื่อรับใช้สังคมไทยและพร้อมเป็นเครื่องมือให้กับหน่วยงานราชการไทยในการจัดวางทำที่และดำเนินนโยบายที่เหมาะสมต่อรัฐบาลทหารพม่า สืบต่อไป

ပရာဏာနှင့်ကမ်

အခက်အချက်အစာအိမ်

“A Rangoon Diary” *The Irrawaddy* 15, no. 11, November 2007.

Ang Chin Geok. *Aung San Suu Kyi towards a New Freedom*. Sydney: Prentice Hall, 1998.

Aung Lwin Oo. “A Capital Error.” *The Irrawaddy* 14, no.5 May 2006.

Aung San Suu Kyi. “Speech to a Mass Rally at the Shwedagon Pagoda.” In *Freedom from Fear and Other Writings*, edited by Michael Aris. London: Penguin Books, 1991.

Aung Saw. “A Growing Tatmadaw.” *The Irrawaddy* 14, no. 3, March 2006.

Aung Saw. “Behold a New Empire.” *The Irrawaddy* 14, no. 10, October 2006.

Aung Saw. “Terror in the City.” *The Irrawaddy* 13, no. 5 May, 2005.

Aung-Thwin, Michael. *Irrigation in the Heartland of Burma: Foundations of the Pre-Colonial Burmese State*. De Kalb, IL: Northern Illinois University, 1990.

Ball, Desmond. *Burma's Military Secrets: Signals Intelligence (SIGINT) from 1941 to Cyber Warfare*. Bangkok: White Lotus, 1998.

Blackburn, Terence. *The British Humiliation of Burma*. Bangkok: Orchid Press, 2000.

Blair, Edward. “Beyond Rangoon.” *The Irrawaddy* 14, no. 5, May 2006.

Blythe, Samuel. “Myanmar’s Junta Fears US Invasion.” *Asia Times*, 28 April 2006.

Brill, Marlene. *Building the Capital City*. New York: Scholastic Library Publishing, 1996.

Cady, John F. *A History of Burma*. New York: Columbia University Press, 1977.

Callahan, Mary P. “Cracks in the Edifice? Military-Society Relations in Burma since 1988.” In *Burma/Myanmar: Strong Regime Weak State?* Adelaide: Crawford House Publishing, 2001.

Callahan, Mary P. *Making Enemies: War & State Building in Burma*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2003.

Carlson, Lucile and Philbrick, Allen K. *Geography and World Politics*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1958.

Clausewitz, Carl Von. *On War*, eds. and trans. Howard, Michael and Paret, Peter. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1976.

- Clements, Alan and Kean Leslie. *Burma's Revolution of the Spirit: the Struggle for Democratic Freedom and Dignity*. Bangkok: Orchid Press, 1995.
- Collins, John M. *Military Geography*. Washington, D.C.: Potomac Books, 1998.
- Cornish, Vaughan. *The Great Capitals: An Historical Geography*. New York: George H. Doran Company, 1923.
- Daw Mya Sein. *The Administration of Burma*. Singapore: Oxford University Press, 1973.
- De Blij, Harm J. *Systematic Political Geography*. New York: John Wiley & Sons, 1967.
- Dhida Saraya. *Mandalay the Capital City, the Center of the Universe*. Bangkok: Muang Boran Publishing House, 1995.
- Dulyapak Preecharushh. *Naypyidaw The New Capital of Burma*. Bangkok: White Lotus, 2009.
- Fink, Christina. *Living Silence: Burma under Military Rule*. London: Zed Books, 2001.
- Glassner, Martin Ira. *Political Geography*. Mississauga: John Wiley & Sons Canada Ltd, 1993.
- Gravers, Mikael. *Nationalism as Political Paranoia in Burma: An Essay on the Historical Practice of Power*. London: Routledge, 1999.
- Hall, D.G.E. *Burma*. London: Hutchinson's University Library, 1988.
- Heinl, Robert Debs. *Victory at High Tide: The Inchon-Seoul Campaign*. New York: J.B. Lippincott, 1968.
- Herbert Thirkell White. *A Civil Servant in Burma*. London: E. Arnold, 1913.
- Hilberseimer, Ludwig. *The Nature of Cities: Origin, Growth, and Decline*. Chicago: Paul Theobald & Co., 1955.
- Huntington, Samuel. *The Soldiers and the State: the Theory of Politics in Civil/Military Relations*. Cambridge: Harvard University Press, 1957.
- Janowitz, Morris. *The Military in the Development of New Nations*. Chicago: Chicago University Press, 1964.
- Kin Oung. *Who Killed Aung San?* Bangkok: White Lotus, 1993.
- Koenig, William. *The Burmese Polity, 1752-1819: Political Administration and Social Organization in the Early Konbaung Period*. Michigan: University of Michigan, 1990.
- Krass, Frauke, Hartmut Gaese and Mi Mi Kyi. *Megacity Yangon: Transformation Processes and Modern Developments*. Münster: Lit Verlag, 2007.
- Latimer, Jon. *Burma: The Forgotten War*. London: John Murray, 2004.

- Lehman, F.K., ed. *Military Rule in Burma since 1962: A Kaleidoscope of Views.* Singapore: Maruzen Asia, 1981.
- Lintner, Bertil. *Burma in Revolt: Opium and Insurgency since 1948.* Chiang Mai: Silkworm Books, 2000.
- Lintner, Bertil. *Outrage: Burma's Struggle for Democracy.* Hong Kong: Review Publishing, 1989.
- MacDonald, Martin. *Kawthoulei Dreams, Malaria Nights: Burma's Civil War.* Bangkok: White Lotus, 1999.
- Malik, Mohan. "Burma's Role in Regional Security." In *Burma/Myanmar, Strong Regime, Weak State?* Adelaide: Crawford House Publishing, 2001.
- Mangold, Tom and Penycate, John. *The Tunnels of Cu Chi: A Remarkable Story of War in Vietnam.* London: Orion Books, 2005.
- Maung Aung Myoe. *Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948.* Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.
- Maung Aung Myoe. *Building the Tatmadaw: the Organizational Development of the Armed Forces in Myanmar, 1948-98.* Canberra: Australian National University: Strategic & Defence Studies Centre, 1998.
- Maung Aung Myoe. *Military Doctrine and Strategy in Myanmar: A Historical Perspective.* Canberra: Australian National University: Strategic & Defence Studies Centre, 2000.
- Maung Htin Aung. *A History of Burma.* New York: Columbia University Press, 1967.
- McCarthy, Terry. "Paranoia Time for Burma's Generals." *Canberra Times*, 4 April 1991.
- Ministry of Information. *Chronicle of National Development: Comparison between Period Proceeding 1988 and after (Up to 31-12-2007).* Yangon: Ministry of Information, 2007.
- Ministry of Information. *Myanmar Today.* 4 no.2, May 2001.
- Moe Gyo. "Counter Measures." *The Irrawaddy* 8. no. 8, August 2000.
- Monson, Christine. *Rangoon.* San Francisco: Harper Collins, 1985.
- Min Lwin. "The Chinese Road to Mandalay." *The Irrawaddy* 17, no. 2, March-April 2009.
- Mya Maung. *The Burmese Road to Capitalism: Economic Growth versus Democracy.* Westwood: Praeger, 1998.
- Myanmar Times (English). Vol. 15 no. 292, 14 November 2005.
- Mya Win. *Tatmadaw's Traditional Role in National Politics.* Yangon: News and Periodical Enterprises, 1992.

- “Naypyidaw: a Dusty Work in Progress.” *The Irrawaddy* 14, no.10, October 2006.
- “Naypyidaw’s Capital Progress.” *The Irrawaddy* 14, no.10, October 2006.
- Naypyitaw Development Committee & Design Printing Services Co.,Ltd. *The Map of Naypyitaw (First Edition)*. Yangon: Zabu Aye Printing House, 2007.
- Neill, William, J.V. *Urban Planning and Cultural Identity*. London: Routledge, 2004.
- Nisbet, John. *Burma under British Rule – and Before*, V1, London: Archibald Constable and Co. Ltd, 1901.
- O’Connor, V.C. Scott. *Mandalay and Other Cities of the Past in Burma*. Bangkok: White Lotus, 1996 (Second Reprint).
- Parker, Clive. “Naypyidaw: A Dusty Work in Progress.” *The Irrawaddy* 14. no. 10, October 2006.
- Parker, Clive. “Rangoon Bets on Business.” *The Irrawaddy* 14, no. 5, May 2006.
- Pearn, B.R. *A History of Rangoon*. Rangoon: American Baptist Mission Press, 1939.
- Pedersen, Morten. “International Policy on Burma: Coercion, Persuasion, or Cooperation? Assessing the Claims.” In *Burma/Myanmar, Strong Regime, Weak State?* Adelaide: Crawford House Publishing, 2001.
- Peltier, Louis C. and G. Etzel Pearcy. *Military Geography*. Princeton, NJ: Van Nostrand Co. Inc, 1966.
- Phayre, Sir Arthur. *History of Burma*. Bangkok: Orchid Press, 1998.
- Potts, Deborah. “Capital Relocation in Africa: The Case of Lilongwe in Malawi.” *The Geographical Journal*, July 1985.
- “Rangoon’s Fire Zones.” *The Irrawaddy*, 8, no. 8, August 2000.
- Scupham, Peter. *Hinterland*. Oxford: Oxford University Press, 1977.
- Seekins, Donald M. *The Disorder into Order: The Army State in Burma since 1962*. Bangkok: White Lotus, 2002.
- Seekins, Donald M. “The State and the City: Rangoon under Military Rule, 1958-2002.” Paper presented at the Conference on Burma/Myanmar Research and Its Future: Implications for Scholars and Policymakers, University of Gothenburg, Sweden, 22 September 2002.
- Selth, Andrew. *Burma’s Armed Forces: Power Without Glory*. Norwalk: EastBridge, 2001.
- Selth, Andrew. “Burma’s Maritime Strategy.” In *Maritime Strategies in Asia*, ed. Jurrgen Schwarz, Wilfreind A. Herrmann and Hanns-Frank Seller. Bangkok: White Lotus, 2002.
- Selth, Andrew. *Burma: A Strategic Perspective*. San Francisco: The Asia Foundation, 2001.

- Selth, Andrew. *Transforming the Tatmadaw: The Burmese Armed Forces since 1988*. Canberra: Australian National University: Strategic & Defence Studies Centre, 1996.
- Silverstein, Josef. *Burma: Military Rule and the Politics of Stagnation*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1977.
- Silverstein, Josef. *Burmese Politics: The Dilemma of National Unity*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 1980.
- Silverstein, Josef. "Why is Myanmar's Junta afraid of letting Foreign Aid Workers help Cyclone Victims." *International Herald Tribune*, 9 May 2008.
- Singer, Noel F. *Old Rangoon: City of the Shwedagon*. Scotland: Paul Strachan/Kiscadale Publications, 1998.
- Slim, William. *Defeat into Victory*. New York: David McKay, 1961.
- Smith, Martin. *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity*. London: Zed Books, 1991.
- Steinberg, David I. *Burma/Myanmar: What Everyone Needs to Know*. New York: Oxford University Press, 2010.
- Steinberg, David. "Democracy, Power, and Economy in Myanmar: Donor Dilemmas." *Asian Survey*, August 1991.
- Steinberg, David. *The State of Myanmar*. Washington D.C.: Georgetown University Press, 2001.
- Stibbe, Philip G. *Return via Rangoon: A Young Chindit Survives the Jungle and Japanese Captivity*. London: Leo Cooper, 1995.
- Taylor, Robert. *The State in Burma*. London: Hurst & Company, 1987.
- Taylor, Robert, ed. *Burma: Political Economy under Military Rule*. London: Hurst & Company, 2001.
- Than Than New. *Yangon: The Emergence of a New Special Order in Myanmar's Capital City*. Melbourne: Deakin University: Centre for Australia-Asian Studies (CAAS), 1997.
- Thant Myint-U. *The Making of Modern Burma*. London: Cambridge University Press, 2001.
- The Burmah Oil Company Limited. *The Motor Road of Burma*. Rangoon: The Burmah Oil Company Limited, 1948.
- Tucker, Shellby. *Burma: The Curse of Independence*. London: Pluto Press, 2001.
- Wai Sann. "Left to Rot." *The Irrawaddy* 17, no. 5, August 2009.
- Yindee Lertcharoenchok. "Burmese Leaders Call Thailand a 'True Friend'", *The Nation* 13 April 1989.
- Zumwalt, E.R. *On Watch: A Memoir*. New York: New York Times, 1976.

เอกสารภาษาไทย

เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. พม่าก่อนเมือง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2536.

โภวิท วงศ์สุรัวตน์. การเมืองการปกครองรัฐเชี่ยว. กรุงเทพฯ: วานา, 2007.

โภวิท วงศ์สุรัวตน์. ภูมิรัฐศาสตร์. นครปฐม: สุนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2002.

โภสุม สายจันทร์. พม่าในความสัมพันธ์ทางการเมืองกับต่างประเทศ. เชียงใหม่: โชตนาพรินท์, 2549.

ชาญชัย วรรณาวงศ์. การศึกษาวิเคราะห์สังคมไทยบนพื้นที่ทางการทั่วไปและการทั่วไป. พ.ศ. 2310-พ.ศ. 2397. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2527.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, พม่า: ประวัติศาสตร์และการเมือง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2544.

ดุลยกานต์ ปรีcharach, ผู้การเมืองพม่า: ความขัดแย้ง ความมั่นคง ในโลกที่ไร้พรมแดน. กรุงเทพฯ: ไอเดียนสโตร์, 2551.

ดาวซิงหา, เจียแนงจง และพรพิมล ศรีโชค (บรรณาธิการ). ชนชาติวิวัฒนาสพติด. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียคีกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ทวี ทองสว่างและคณะ. ภูมิศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ: ไอเดียนสโตร์, 1980.

ธิดา สาระยา. มัณฑะเลย์: นครราชธานี สุนย์กลางแห่งจักรวาล. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2538.

นรนิติ เศรษฐบุตร. ทหารกับสังคมนิยมพม่า. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514.

นวลจันทร์ คำปั่งสุ. พม่า. กรุงเทพฯ: หน้าต่างสู่โลกว้าง, 2546.

บังอร ปะยะพันธุ์. ประวัติศาสตร์อาเซียนตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ: ไอเดียนสโตร์, 2537.

บุญทียอม พลายชนพู. พม่า: ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไอเดียนสโตร์, 2548.

บุญทียอม พลายชนพู. พม่า: ประวัติศาสตร์ อารยธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ไอเดียนสโตร์, 2549.

บุญศักดิ์ แสงระวี. คติพจน์ประชานาหมาจ้อตุง. กรุงเทพฯ: สุภาพใจ, 2551.

บุปผา ทิพย์สภาพกุล. การวางแผนเมืองลงพื้นที่ ของขอบเขต บ. พิบูลสงคราม. ลงพื้นที่: สุนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครุเทพศรี, 2533.

พรพิมล ศรีโชค. การต่างประเทศพม่า: ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและชนกลุ่มน้อย. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียคีกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2008.

พรพิมล ศรีโชค. ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2542.

พันธุ์สูรย์ ลดาวัลย์. การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองพม่า. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

เพ็ญศรี กาญจนโนนัย. ประวัติศาสตร์อาเซียนตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ: โครงการตำรามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.

กมรี สุรเกียรติ พลวัตของสหกรณ์ไทย-พม่า ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19.

วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548.

รัชนิดา ยืนยิ่ง. ศึกษาเบรียบนี้ขึ้นโดยนายไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์กับยุคหลังพลเอกเปรม ติณสูลานนท์. วิทยานิพนธ์ปริญญาราชศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539.

วิรัช นิยมธรรม. กิตติแบบพม่า: ว่าด้วยชาติและวีรบูรุษในตำราเรียน. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

วิรัช-อรนุช นิยมธรรม. เรียนรู้สังคมวัฒนธรรมพม่า. พิมพ์โลกล: ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551.

เแพนิกา บุญมาคลี. พม่า: นโยบายต่างประเทศสมัยพลเอกชาติชาย ชุมชนชาว. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540.

ศุนย์อินโโคเจนศึกษา. ข้อมูลพื้นฐานสหภาพพม่า. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

สมชาย เดชะพรหมพันธุ์. ภูมิศาสตร์การเมืองเบื้องต้น. ชลบุรี: ศิลปปานรรณการ, 1992.

สมบูรณ์ วงศ์. รถเที่ยวสุดท้ายจากทองยี. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, 2537.

สุนิตร ปิติพัฒน์และคณะ. ชุมชนไทยในพม่าตอนเหนือ: รัฐบาลตอนใต้ ภาคมัณฑะเลย์และกำticหลัง. กรุงเทพฯ:
สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

สุเนตร ชูตินธรานนท์. พม่าบนไทย: ว่าด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทยกับพม่า. กรุงเทพฯ: มติชน, 2542.

สุเนตร ชูตินธรานนท์. บุเรงนอง (กะยอดคินธรา) กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย. กรุงเทพฯ: มติชน, 2548.

สุเนตร ชูตินธรานนท์. ผลงานคร่าวเลี่ยงกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พ.ศ.2310: ศึกษาจากพงศาวดารพม่ากับราชวงศ์
คงบอง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2552.

สุรชาติ บำรุงสุข. ผลงาน: จำกัดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า. กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรอศน์, 2541.

เสมอชัย พูลสุวรรณ. รัฐบาล (เมืองไทย) พลวัตของชาติพันธุ์ในบริบทประวัติศาสตร์และสังคมการเมืองร่วมสมัย.

กรุงเทพฯ: ศูนย์นานาชาติวิทยาลัยรัตนธรรม, 2552.

อรนุช นิยมธรรม. โครงการวิจัยเรื่อง “การแปลเอกสารห้องถินของประเทศไทย: ประวัติศาสตร์และ
ภูมิศาสตร์เมือง”. ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกอ.) กำลังอยู่ในช่วงการแปลเอกสาร.

อัคนี มูลเมฆ. รัฐบาล: ประวัติศาสตร์และการปฏิวัติ. กรุงเทพฯ: มติชน, 2548.

ซออลล์, ดี.จี.อี., ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (บรรณาธิการ). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: สุวรรณภูมิ-
อุษาคเนย์ภาคพิสดาร. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2549.

ສီးခြေခံကုန်စီ

Aung Kyaw Tha. "Seven Companies Working to Upgrade Yangon-Mandalay Union Highway." *New Light of Myanmar on the Web*, 9 March 2006, <http://www.myanmar.gov.mm/NLM-2003/enlm/mar9_rg5.html> (3 March 2010).

Aung Lwin Oo. "Rangoon Moves Ministries to Pyinmana." *Burmanet News on the Web*, 7 November 2005. <<http://www.burmanet.org/news/2005/11/07/irrawaddy-rangoon-moves-ministries-to-pyinmana-aung-lwin-oo>> (30 November 2005).

Aung-Thwin, Michael. "From Rangoon to Pyinmana." *Burmanet News on the Web*, 26 November 2005. <<http://www.burmanet.org/news/2005/11/28/bangkok-post-from-rangoon-to-pyinmana>> (15 December 2005).

"Burma Junta Plants More Landmines to 'Protect' New Capital." *Burmanet News on the Web*, 22 March 2006, <www.burmanet.org/news/2006/03/22/-64k> (23 May 2006).

Campbell, Scott. "The Changing Role and Identity of Capital Cities in the Global Era." (Paper presented at the Association of American Geographers Annual Meeting, Pittsburgh, 4-8 April 2000), <<http://wwwpersonal.umich.edu/~sdcamp/AAG2000.html>> (8 May 2008).

"Construction of Myanmar New Capital Continues." *People's Daily on the Web*, 24 December 2009, <<http://english.people.com.cn/90001/90777/90851/6851523.html>> (3 April 2010).

Howley, Kerry. "Myanmar signs on to UN Plan for Asian Highway link to Europe." *The Myanmar Times on the Web*, May 2004. <<http://www.myanmar.gov.mm/myanmartimes/no214/MyanmarTimes11-214/003.htm>> (27 May 2005).

Kyaw Hsan (Brig-Gen), trans. "Atrocities of Thangyaung (a) Myint Soe (b) Sao Khun Kyaw of SSA (South) and ABSDF, and terrorist acts committed by ABSDF upon the nation and the people." Press Conference No. 2/2006, 22 February 2006. <http://mission.itu.int/MISSIONS/Myanmar/pressrelease/press%202_2006.htm> (15 January 2007).

Maung Aung Myoe. "The Road to Naypyitaw: Making Sense of the Myanmar Government's Decision to Move its Capital." *ARI Working Paper on the Web*, No. 79, November 2006. <www.ari.nus.edu.sg/pub/wps.htm> (20 June 2007).

Maung Chan. "Burma Capital Moves to Pyinmana, WHY?" *Boxun News on the Web*, 11 November 2005. <<http://www.peacehall.com/news/gb/english/2005/11/200511110401.shtml>> (12 December 2005).

Ministry of Foreign Affairs, Myanmar. "Inauguration Ceremony of Paunglaung Multi-Purpose Dam Project." 29 March 2005.
[<http://www.mofa.gov.mm/news/mar25_05_1.html>](http://www.mofa.gov.mm/news/mar25_05_1.html) (14 April 2005).

Information Committee of the State Peace and Development Council. "Bomb Blast, Unlicensed Vehicles and Damages Caused by Strong Earthquake." Press Conference, 28 December 2004.
[<http://www.mofa.gov.mm/declarations/press_29_dec_04.html>](http://www.mofa.gov.mm/declarations/press_29_dec_04.html) (26 November 2005).

Morris, Kylie. "Burma begins Move to New Capital." *BBC News on the Web*, 6 November 2005.
[<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4412502.stm>](http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4412502.stm) (28 November 2005).

Min Lwin. "Junta Orders Air Force Base Relocated." *The Irrawaddy on the web*, 1 December 2008, [<http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=14722>](http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=14722) (11 January 2007).

Myint Shwe. "The Move to Pyinmana." *Bangkok Post on the Web*, 4 December 2005.
[<http://www.bangkokpost.com/Perspective/04Dec2005_pers01.php>](http://www.bangkokpost.com/Perspective/04Dec2005_pers01.php) (1 January 2006).

Nanda .Kyaw Thu. "Tyranny of the Absurd. Assessing the Implications of the Pyinmana Move." *Burma Issues on the Web*, 1 January 2006.
[<http://www.burmaissues.org/En/Newsletter/BINews2006-01-01.html>](http://www.burmaissues.org/En/Newsletter/BINews2006-01-01.html) (18 March 2006).

Nwafor, James C. "The Relocation of Nigeria's Federal Capital: A Device for Greater Territorial Integration and National Unity." University of Nigeria, Department of Geography, 29 September 2005.
[\(28 January 2007\).<http://www.springerlink.com/content/f51hx07h27250687/>](http://www.springerlink.com/content/f51hx07h27250687/)

Paddock, Richard C. "Abrupt Relocation of Burma Capital linked to Astrology." *The Boston Globe on the Web*, 1 January 2006.
[\(5 June 2006\).<http://www.boston.com/news/world/asia/articles/2006/01/01/abrupt_relocation_of_burma_capital_linked_to_astrology/>](http://www.boston.com/news/world/asia/articles/2006/01/01/abrupt_relocation_of_burma_capital_linked_to_astrology/)

Parker, Clive. "Inside Myanmar's Secret Capital." *Asia Times on the Web*, 28 October 2006.
[<http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/HJ28Ae01.html>](http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/HJ28Ae01.html) (11 January 2007).

Selth, Andrew. "Burma's Armed Forces: Looking down the Barrel." *Regional Outlook Paper*, No. 21, 2009. [<www.griffith.edu.au/business/griffith-asia-institute>](http://www.griffith.edu.au/business/griffith-asia-institute) (1 April 2009).

Selth, Andrew. "Burma and the Threat of Invasion: Regime Fantasy or Strategic Reality." *Regional Outlook Paper*, No. 17, 2008. [<www.griffith.edu.au/business/griffith-asia-institute>](http://www.griffith.edu.au/business/griffith-asia-institute) (1 April 2009).

Selth, Andrew. "Burma and Nuclear Proliferation: Policies and Perceptions." *Regional Outlook Paper*, No. 12, 2007, [<www.griffith.edu.au/business/griffith-asia-institute>](http://www.griffith.edu.au/business/griffith-asia-institute) (1 April 2009).

Shah Paung. "Junta Moves to Pyinmana for Armed Forces Day."
Burmanet News on the Web, 27 March 2006.
<www.burmanet.org/news/2006/03/27/-64k> (9 April 2006).

Siddharth Varadarajan. "Naypyitaw-Dictatorship by Cartography-Geometry."
Himal Southasian on the Web, February 2007,
<<http://svaradarajan.blogspot.com/2007/02/dictatorship-by-cartography-geometry.html>>
(1 June 2009).

"Than Shwe Watch." *The Irrawaddy on the Web*, 10 March 2009
<http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=5597> (1 June 2009).

Wai Moe. "USDA to Organize Referendum, Election." *The Irrawaddy on the Web*,
11 February 2008 <http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=10260>
(1 June 2009).

ភាគីជាអ្នក (1)

ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองย่างกุ้ง

ย่างกุ้ง เริ่มปรากฏหลักฐานในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 6 โดยมีลักษณะเป็นหมู่บ้านประมงชาวอ瑜 และสถานที่ประดิษฐานพระมหาเจดีย์เวดากองอันสักดิ์สิทธิ์ ต่อมาพระเจ้าอลองพญา (ค.ศ. 1752-1760) ทรงยกัตรีย์แห่งราชวงศ์ของนอง ได้ยกทัพเข้าโจมตีเมืองย่างกุ้งเพื่อเปิดทางไปสู่การปิดล้อมกองทัพรมณฑลซึ่งตั้งมั่นอยู่ที่เมืองหงสาวดี ครั้นเมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ. 1755 พระเจ้าอลองพญาได้ประกาศบูรณะเมืองย่างกุ้งเพื่อพัฒนาให้กลายเป็นเมืองท่าชั้นนำของจักรวรรดิพม่า ตลอดจนมีการก่อสร้างค่ายคูประตูหอรอบเลาะเดิมไปตามชายฝั่งแม่น้ำพื้นเปลงสภาพกรุงย่างกุ้งให้กลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ในเขตสามเหลี่ยมปากน้ำอิรร瓦ดี (B.R.Pearn 1939: 49-52) ต่อมาเมื่อสังคมรุ่งเรืองขึ้น ครั้งที่หนึ่ง ก่อตัวขึ้นในปี ค.ศ. 1824-1826 กองทัพอังกฤษได้ระดมสรรพกำลังทางทะเล โดยมีการลำเลียงเรือรบ Diana ซึ่งมีระวางขันน้ำ 60 แรงม้า พร้อมด้วยผู้เรือบริหารอีกจำนวนมาก นุ่งหน้าเข้าประจำชิดเมืองย่างกุ้งตามแนวเส้นทางอ่าวเมะทะมะ-แม่น้ำย่างกุ้ง เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้กองทัพอังกฤษประสบความสำเร็จในการพนักดินแคนาระกันและตะนาวศรี โดยอาศัยเมืองย่างกุ้งเป็นฐานขยายอำนาจและส่งกำลังนำรุ่ง (B.R.Pearn: 111-113) ครั้นเมื่อสังคมรุ่งเรืองขึ้นในปี ค.ศ. 1852 กองทัพอังกฤษได้เข้ายึดครองย่างกุ้งอีกครั้ง พร้อมกับสถาปนากรุงย่างกุ้งให้กลายเป็นศูนย์บริหารราชการและศูนย์การค้าชั้นนำในเขตพม่าตอนล่าง (Lower Burma) โดยมีการก่อสร้างสถานีการค้า สถานที่ราชการ ตลอดจนค่ายทหารและท่าเรือน้ำลึกตามจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ (B.R.Pearn: 163-173) ต่อมาเมื่อสังคมรุ่งเรืองขึ้น ครั้งที่สาม ก่อตัวขึ้นในปี ค.ศ. 1885 ย่างกุ้งได้เปลงสภาพเป็นฐานกระโจมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Springboard) เพื่อส่งเสริมการเคลื่อนกำลังของกองทัพอังกฤษในการลำเลียงเรือรบเข้าปิดล้อมราชธานีมัณฑะเลย์ตามลำแม่น้ำอิรร瓦ดี (มีเส้นทางน้ำเชื่อมต่อกันแม่น้ำย่างกุ้ง) ท้ายที่สุด การยุทธ์ได้จับลงค่ายชั้นนำของกองทัพรัฐบาลพม่า ที่ตั้งอยู่ท่ามกลางแม่น้ำย่างกุ้งพนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบอาณาจักรแบบเต็มตัว

ตลอดช่วงสมัยอาณานิคม ย่างกุ้งได้ทำหน้าที่เป็นเมืองหลวงและศูนย์บริหารราชการของกลุ่มข้าหลวงอังกฤษ รวมถึง กษัตริย์เป็นมหานครที่มีความรุ่งเรืองทางการค้าและวัฒนธรรมแอบภาคพื้นอุษาคนี้ (ศึกษาเพิ่มเติม ได้จาก Noel F. Singer 1998) ต่อมาในสมัยสังคրາม โลกครั้งที่สอง ย่างกุ้งตอกย้ำให้การปกครองของทหารญี่ปุ่น ตลอดจนแปลงสภาพเป็นฐานส่งกำลังบำรุงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพญี่ปุ่นในการปิดล้อมพื้นที่ยุทธศาสตร์รอบอ่าวมาหยาและมหาสมุทรอินเดีย ครั้นเมื่อพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ.1948 ย่างกุ้งยังคงดำรงสภาพเป็นเมืองหลวงและที่ทำการกระทรวงกลาโหม ของกองทัพพม่า โดยในสมัยนายกรัฐมนตรีอูนจันลึงรัฐบาลรักษาการณ์เนwin (ค.ศ.1948-1961) กองทัพพม่าได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นสองภาคทหารหลัก (Military Command) อันได้แก่ ภาคทหารตอนใต้ ซึ่งมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่ย่างกุ้ง กับภาคทหารตอนเหนือ ซึ่งมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เม.-ม โยะ (Maymyo) ปัจจุบันเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเมืองปีจို-อู-ลวံ - Pyin Oo Lwin (Maung Aung Myoe 2009: 92) การจัดแบ่งพื้นที่ในลักษณะดังกล่าว ส่งผลให้ย่างกุ้งกลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่มี อำนาจทางการทหารแบบเต็มพิกัด รวมถึงมีขอบข่ายการบังคับบัญชาครอบคลุมพื้นที่ของรัฐอาระกัน ปากน้ำอิระวดี ปากน้ำ สะโ滂 รัฐยะหรี่ รัฐยะไข่ รัฐยะลาย และมณฑลตะนาวศรี อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ช่วงปลายปี ค.ศ.1961 จนถึงปี ค.ศ.1998 รัฐบาลพม่าได้ทำการเพิ่มจำนวนกองทัพภาคจากสองภาคเป็นสิบสองภาคเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการป้องกันประเทศ และจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้อีกภาคทหารด้านใต้อันมีศูนย์กลางอยู่ที่ย่างกุ้ง ถูกถ่ายโอน และแปลงสภาพไปสู่ภาคทหารใหม่ อันประกอบด้วย 1. ภาคทหารตะวันตก (ແບບရัฐอาระกัน มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองซิตตัวย ปัจจุบันได้ขยายศูนย์กลางมาอยู่ที่เมืองอาม) 2. ภาคทหารตอนใต้ (ແບບมณฑลพะ ໂဂါและมณฑลเมกาว มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองคง

ဗျာ เป็นชื่อใหม่ที่ใช้เรียกแทนภาคทหารส่วนเดิม) 3. ภาคทหารตะวันออกเฉียงใต้ (ແບນရွှေမည်และသုဒ္ဓရွာမြို့) 4. ภาคทหารชายฝั่ง (ແບນမณฑลตะนาวศรี မီဆုန်းကလာງဥ္ဓိမြို့) 5. ภาคทหารตะวันตกเฉียงใต้ (ແບນမဏေလခါရာဒီ မီဆုန်းကလာງဥ္ဓိမြို့) และ 6. ภาคทหารย่างกุ้ง (မီဆုန်းကလာງဥ္ဓိမြို့) (မီဆုန်းကလာງဥ္ဓိမြို့ မြို့ မီးဝိုင်မြို့) (Maung Aung Myoe: 93-95) การเพิ่มจำนวนเขตปักครองทหารถือเป็นความเปลี่ยนแปลงทางภูมิ腴ศาสตร์ซึ่งส่งผลให้ขอบข่ายอำนาจการควบคุมของเมืองย่างกุ้งถูกลดลงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงปลายปี က.ศ.2006 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลพม่าประกาศจัดตั้งภาคทหารแห่งที่สิบสามที่นี่ ณ ราชธานีเนปิดอว์ ความโอดเด่นของย่างกุ้งในฐานะดินแดนหัวใจทางการทหารได้ก่ออย่างลุกโชน เนื่องจากมีการโยกย้ายที่ทำการกระ万亿元จากย่างกุ้งมายังเมืองหลวงใหม่ อย่างเป็นทางการ

ภาคผนวก (2)

ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองตองอู

D.G.E.Hall ได้ให้อารยธรรมบายว่า เมืองตองอูเริ่มก่อตัวขึ้นในปี က.ศ.1280 โดยมีฐานะเป็นหมู่บ้านภูมิ腴ศาสตร์เพื่อป้องกันการล่าหาสางกพากะเหรี่ยง ต่อมามีเมืองตองอูได้กลายเป็นสถานที่ลี้ภัยของชาวพม่าซึ่งหลบหนีการกดขี่จากพวกไทยใหญ่หลังการล่มสลายของกรุงพุกามเมื่อปี က.ศ.1287 โดยชาวพม่าที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งเด่นเมืองตองอูได้อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำสะ โடง และเขตป่าไม้ตามแนวทิศอิเขาพะ โโค เป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารและหลบหนีการโจมตีจากข้าศึก (Hall 1988: 29-30) ครั้นเมื่อเข้าสู่รัชสมัยพระเจ้ามิงจิ โบ่าย (က.ศ.1486-1531) ตองอูได้รับการสถาปนาให้เป็นราชธานีแห่งใหม่และสูญเสียอำนาจทางการทหารของรัฐพม่าในเขตลุ่มน้ำสะ โটง โดยมีการขยายแนววุ่นน้ำและปรับแต่งด้วยคูประตูหอรับเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถในการป้องกันการโจมตีจากข้าศึก ต่อมานอกปี က.ศ. 1540 พระเจ้าตะเบงชาวดี (က.ศ.1531-1551) ได้ทำการโยกย้ายราชธานีจากเมืองตองอูลงมาชังเมืองหงสาวดีเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าและขยายพื้นที่ โดยเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองตองอูเริ่มเสื่อมคลายลงตามลำดับ ครั้นเมื่อเข้าสู่สมัยราชวงศ์คงบอง (က.ศ.1752-1885) ตองอูได้กลายสภาพเป็นเมืองขนาดกลางซึ่งตั้งอยู่ในเขตไชยวัฒน์อันเป็นหนึ่งในสิบหกเขตปักครองหลักที่อยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์พม่า (ดินแดนไชยวัฒน์ประกอบด้วยกลุ่มหัวเมืองต่างๆ ในเขตคุณน้ำสะ โಟง อาทิ ตอง โบ่าย ตอง อู ပြီยงมะนา ชัชวadi และเกตุಮวดี) (ภมร. สุรเกียรติ 2548: 101-118, 156) ต่อมานอกปี 1885 พระเจ้าสีหมุนไพร ทรงสถาปนาตองอูเป็นเมืองโดยการโอดเด่นอีกครั้งในฐานะเมืองซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดตัดระหว่าง “เขตพม่าตอนล่าง (Lower Burma)” อันมีสูญเสียอยู่ที่เมืองย่างกุ้ง กับ “เขตพม่าตอนบน (Upper Burma)” อันมีสูญเสียอยู่ที่เมืองมัณฑะเลย์ โดยอังกฤษได้สร้างเส้นทางรถไฟสายย่างกุ้ง-ตองอู หรือที่เรียกว่า “เส้นทางรถไฟสายหุบเขาสะ โটง (Sittang Valley State Railway)” เพื่อใช้เป็นฐานส่งกำลังบำรุง ตลอดจนมีการก่อสร้างค่ายทหารรอบเมืองตองอูเพื่อใช้เป็นฐานปิดล้อมหัวเมืองในเขตพม่าตอนบน (William Slim 1961)

ต่อมานอกปี 1885 พระเจ้าสีหมุนไพรสถาปนาตองอูเป็นเมืองที่สองในสิบหกเขตปักครองหลักที่อยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์พม่า (ดินแดนไชยวัฒน์) หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “บุพตติหุตติ” (Battle of Toungoo) โดยแต่ละฝ่ายต่างหุ่นสรรพกำลังเพื่อครอบครองจุดยุทธศาสตร์รอบเมือง ซึ่งหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสบความสำเร็จในการพิชิตเมืองตองอู ฝ่ายที่กุมชัยชนะย่อมมีความได้เปรียบในการควบคุมเส้นทางสายย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์ รวมถึงสามารถเคลื่อนกำลังเข้าสู่รัฐบริเวณ รัฐยะ下手 และรัฐวันเพื่อเปิดทางไปสู่ภาคเหนือของไทยและมณฑลยูนนานของจีน ท้ายที่สุด การยุทธ์ได้จบลงด้วยชัยชนะของกองทัพจีนซึ่งส่งผลให้ฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถใช้เมืองตองอูเป็นฐานสะสมกำลังในการขับไล่กองทหารญี่ปุ่นออกจากเขตหุบเขาสะ โ�ง ต่อมากลับจากพม่าได้รับเอกสารจากอังกฤษ เมืองตองอูได้กลายสภาพเป็นฐานปฏิบัติการส่งครามจรัญช่องกองกำลังกะเหรี่ยง

ตลอดจนกล้ายเป็นฐานะสมอาวุธของทหารกระหรี่ยงเพื่อใช้ในการโจมตีรัฐบาลพม่าซึ่งตั้งมั่นอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง (William Slim 1961) จนกระทั่งเข้าสู่สมัยของนายพลเคนวิน กองทัพพม่าได้ทำการขึ้นครองเมืองตองอูเพื่อขับไล่พากะหรี่ยงกลับเข้าไปยังเขตป่าเขา ตลอดจนทำการเปล่งสภาพเมืองตองอูให้กล้ายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ในเขตลุ่มน้ำสะโถงเพื่อใช้เป็นฐานปิดล้อมกองกำลังแบ่งแยกคืนแดนในเขตชายแดนตะวันออก

ភាគធនវក (3)

ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองเปียงมະนา

สารานุกรมพม่าได้ให้บรรดาธินายว่าเปียงมะนาจัดเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวพม่า ชาวปะโ้อ และชาวไทยใหญ่ ซึ่งดำเนินชีวิตด้วยการเพาะปลูก ล่าสัตว์ และหาของป่า ต่อมากลังการล้มลายของกรุงพุกามเมื่อปี ค.ศ.1287 ชาวพม่าได้อพยพเข้ามาในเวียดนาม เมืองเปียงมะนา ก่อนที่จะเดินทางลี้ภัยเข้าไปยังเมืองตองอูในเขตกลุ่มน้ำสะโตง ครั้นเมื่อเข้าสู่ยุคราชวงศ์องจุ (ค.ศ.1485-1752) และราชวงศ์คงบอง (ค.ศ.1752-1885) เปียงมะนา กลายเป็นเมืองที่ตกอยู่ใต้อำนาจการปกครองของกษัตริย์ พม่าโดยถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของดินแดน ใช้วัฒนธรรมควบคู่กับเมืองตองอู เมืองเกตุಮวadi และกลุ่มหัวเมืองต่างๆ ในเขตกลุ่มน้ำสะโตง ขณะเดียวกัน เปียงมะนา ก็เป็นเมืองที่ถูกเรียกงานในชื่อต่างๆ อารี “แห่นเจาง” หรือ “นีงเจาง” โดยคำว่า “แห่นเจาง” นั้น หมายถึง ดินแดนและวัฒน เมืองจากเปียงมะนานักถูกลงทะเบียนจากการเก็บภาษีการนึ่งด้วยสภาพภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยป่าทึบ และหนองน้ำ ส่วนคำว่า “นีงเจาง” นั้น หมายถึง “ท่าข้าม” โดยท่า�ำของเมืองเปียงมะนาจะมีสะพานทอดข้ามคลองจะ ไล์ก์ เพื่อติดต่อค้าขายกับเมืองหัวห้าก ยะซึ่งเป็นตลาดการค้าบริเวณฝั่งตรงข้ามทางด้านเหนือของคลอง ต่อนาในปี ค.ศ.1876 พระเจ้ามินดง (ค.ศ.1853-1878) กษัตริย์แห่งราชวงศ์คงบอง ได้สร้างพระเจดีย์มารเชง เพื่อเป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของเมืองเปียงมะนา และในปี ค.ศ.1883 กลุ่มบุนนางจากราชสำนักมณฑะเลย์ และชาวเมืองเปียงมะนา ได้ร่วมใจกันก่อสร้างพระเจดีย์โลโกะหัวหัน ซึ่งมีความหมายว่า “ปราบโลโกภัย” โดยมีการก่อสร้างวิหารและศาลาเก้าห้องโดยล้อมพระเจดีย์อย่างวิจิตรดงาม (วิรัช-อรุณช นิยมธรรม 2551: 42-45)

ต่อมานิสัยอาฒานิคม กลุ่มข้าหลวงชาวอังกฤษได้ทำการสำรวจพื้นที่แอบเมืองเปียงมະนาและยะแมติงจนนำไปสู่การค้นพบร่องรอยเครื่องข่ายชลประทานโบราณ อาทิ เขื่อน ฝายและอ่างเก็บน้ำเลดี้บิน ไปตามลำน้ำสะโถงและแควปองกองซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรม สถานีวิจัยพันธุ์ข้าวและสถานีวิจัยป่าไม้ร้อนๆ เพตเมืองเปียงมະนา ต่อมานิป. ค.ศ. 1888 ได้มีการก่อตั้งคณะเทศบาลเมืองเปียงมະนา รวมถึงมีการก่อสร้างสถานที่ราชการและศาลาปักครองทางด้านตะวันตกของตัวเมืองซึ่งส่งผลให้เปียงมະนาถูกยกกระดับเป็นเมืองขนาดกลางในเขตจังหวัดยะแมติง (วิรัช-อรุณช: 42-45) ต่อมารัฐบาลอังกฤษได้ทำการขยายเส้นทางรถไฟจากเมืองคงอยู่เข้ามายังเมืองเปียงมະนาเพื่อเปิดทางไปสู่เมืองมัณฑะเลย์ รวมถึงมีการสร้างทางรถไฟเพิ่มเติมจากเปียงมະนานุ่งตรงเข้าสู่เมืองเจ้าก์ปะคลอง พุกาม มยงฉาง ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และเมืององลาน แปร ໄลเรှေง ไปจนถึงเมืองย่างกุ้ง ทางด้านใต้ การพัฒนาเส้นทางดังกล่าวส่งผลให้เปียงมະนาลายเป็นดินแดนหัวใจที่ควบคุมโครงข่ายรถไฟสองสายหลักของประเทศพม่า อันได้แก่ 1. ทางรถไฟสายหุบเขาอิรรวดี (Irrawaddy Valley State Railway) ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจที่รองรับการขนส่งสินค้าจากเมืองย่างกุ้ง ไปยังเมืองมัณฑะเลย์โดยเลาดี้บิน ไปตามลำแม่น้ำอิรรวดี และ 2. ทางรถไฟสายหุบเขาสะโถง (Sittang Valley State Railway) ซึ่งเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ที่รองรับการขนส่งกำลังทหารจากเมืองย่างกุ้ง ไปยังเมืองคงอยู่และขยายต่อไปยังเมืองเปียงมະนา-มัณฑะเลย์โดยเลาดี้บิน ไปตามลำแม่น้ำสะโถง (John Nisbet 1901) นอกจากนี้ รัฐบาลอังกฤษยังได้ทำการปรับปรุงเส้นทางรถโดยสารต์จากย่างกุ้งผ่านเปียงมະนาไป

ยังมัณฑะเลย์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางระหว่างเขตพม่าต่ออนันน โดยผู้สัญจรที่เดินทางตามเส้นทางดังกล่าวมักเข้ามาแพร่พักที่เมืองเปียงมานา เนื่องจากตั้งอยู่ตรงจุดกึ่งกลางระหว่างเมืองย่างกุ้งกับเมืองมัณฑะเลย์ (The Burma Oil Company 1948: 15)

ต่อมาในสมัยสหภาพโอลิครั้งที่สอง กองทัพญี่ปุ่นได้ทำการปักครองประเทศไทยพม่าโดยมีการจัดตั้งภาคทหารย่างกุ้ง ภาคทหารตะวันตกเฉียงเหนือและภาคทหารตะวันตกเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการระดมพลและป้องกันการโจมตีจากฝ่ายสัมพันธมิตร ขณะเดียวกัน ทหารญี่ปุ่นก็ได้ทำการยุบกองทัพกู้ชาติพม่า (Burma Independence Army-BIA) และทำการสถาปนาองค์กรทหารหน่วยใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า กองทัพป้องกันพม่า (Burma Defence Army-BDA) โดยมีการฝึกหัดยุทธวิธี การสร้างให้กับทหารพม่าตามแบบฉบับกองทัพญี่ปุ่นประกอบกับมีการจัดตั้งกองบัญชาการหลักในเขตเมืองเปียงมานา ทั้งนี้ เนื่องจากเปียงมานามีที่ตั้งอยู่ใกล้กับเขตทหารทั้งสามภาค ตลอดจนเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ควบคุมเส้นทางรถไฟสายหุบเขาสะโถงและเส้นทางรถยนต์จากย่างกุ้งไปมัณฑะเลย์ Mary P. Callahan ได้อธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่า การก่อเกิดของกองทัพป้องกันพม่าถือเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ เนื่องจากสามารถของกองทัพไม่ว่าจะเป็น แก่นนำขบวนการสามสิบสาขา กลุ่มนักศึกษาและกลุ่มชาวนาพม่า ต่างร่วมทุกชั้นชั้นเพื่อฝ่าฟันอุปสรรคในyanan สมัย สหภาพ รวมถึงเริ่มตระหนักรถึงจิตวิญญาณแห่งความรักชาติอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน กองทัพป้องกันพม่าก็เริ่มฝึกวิชาทหารอย่างหนักหน่วงที่เมืองเปียงมานาซึ่งถือเป็นป้อมบูรพาแห่งการก่อเกิดกองทัพพม่าสามัญใหม่ที่มีขีดความสามารถในการร่วมรบกับทหารญี่ปุ่นและขับไล่กองทัพอังกฤษออกจากมาตุภูมิ (Mary P. Callahan 2003: 58-60)

พัฒนาการและการเติบโตดังกล่าวล้วนมีเมืองเปียงมานาเป็นศูนย์รวมของความเข้มแข็งทางยุทธศาสตร์เนื่องจากเปียงมานาถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของกองทัพพม่า ไม่ว่าจะเป็น แหล่งรวมจิตวิญญาณแห่งการต่อสู้ แหล่งฝึกหัดวิชาทหาร สามัญใหม่ และศูนย์บัญชาการรับของกองทัพป้องกันพม่า ท้ายที่สุด ทหารพม่าซึ่งร่วมรบกับทหารญี่ปุ่นก็ประสบความสำเร็จในการขับไล่กองทัพอังกฤษออกประเทศ แต่เวลาต่อมา ชาวพม่าส่วนใหญ่เริ่มไม่พอใจการกดขี่บ่ำของกองทัพญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นการตักตวงทรัพยากรอย่างต่อเนื่องและการนำโคกระเบื้องของชาวบ้านไปเป็นเสบียงให้กับกองทัพ แรงบันดาลใจ ดังกล่าวส่งผลให้กองทัพพม่าหันไปร่วมมือกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อขับไล่ญี่ปุ่นออกประเทศ โดยในช่วงเวลาดังกล่าว เปียงมานาถือเป็นศูนย์รวมจิตวิญญาณแห่งการต่อสู้ของกองทัพพม่า โดยนายพลองชาไนได้ตั้งกองบัญชาการหลักอยู่ที่เมืองเปียงมานาและเคลื่อนกำลังทหารเข้าไปยังเขตเทือกเขาพะ โภและเทือกเขาฉาน เพื่อต่อสู้ให้ทหารญี่ปุ่นถล่มเข้ามานแล้ว จึงค่อยตีกราบทหารญี่ปุ่นต้องอ่อนแรงและล่าถอยออกไป ท้ายที่สุด การยุทธ์ได้สืบสุดลงด้วยชัยชนะของกองทัพพม่า โดยมีเปียงมานาเป็นศูนย์กลางที่หัวใจแห่งการทำสงครามราชยุทธ์ (William Slim 1961)

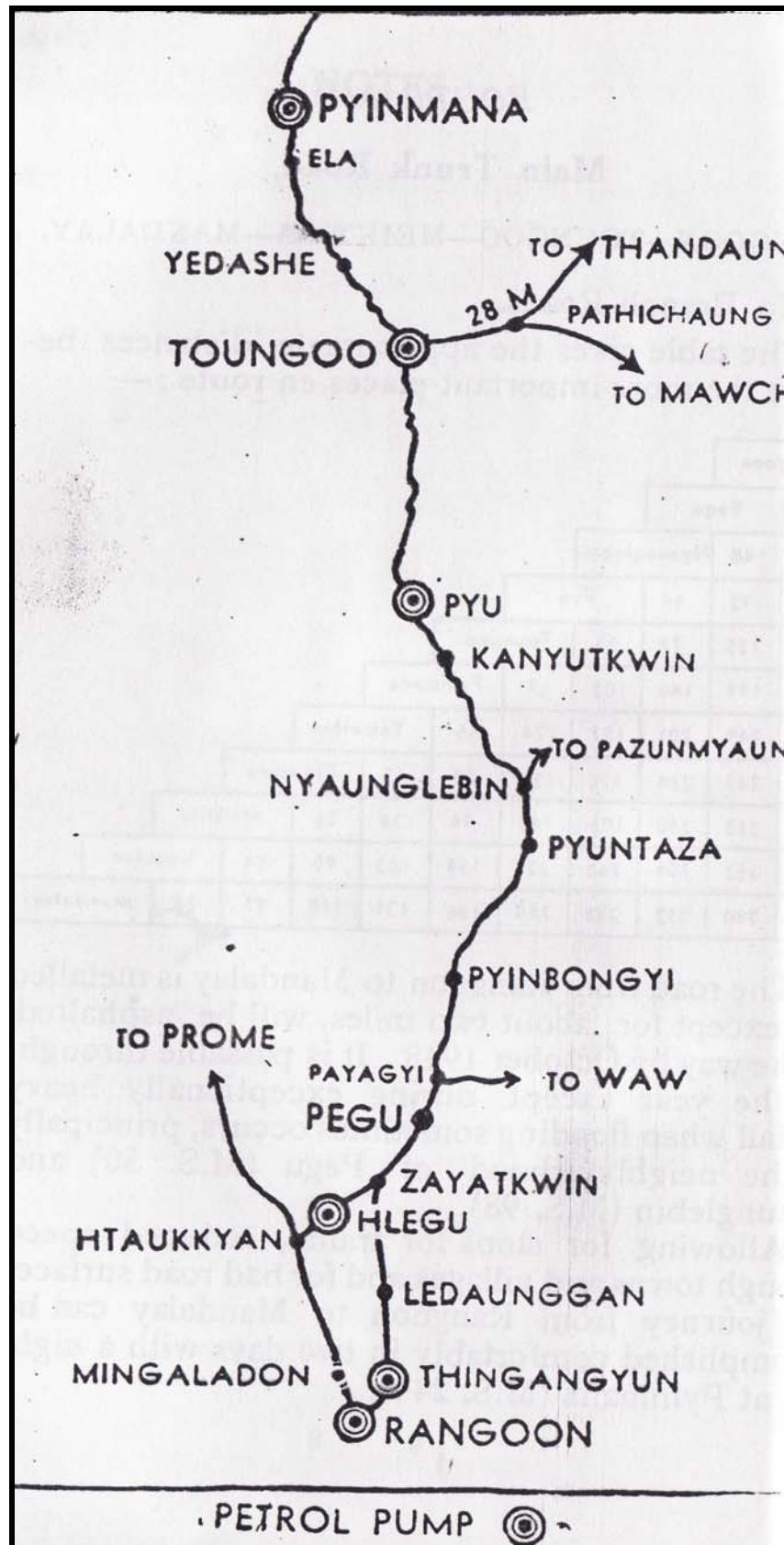
ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1970 เปียงมานาได้กลายเป็นฐานที่มั่นและกองบัญชาการหลักของพระรకคอมมิวนิสต์พม่า เนื่องจากตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังรัฐฉาน รัฐชิน รัฐกะหรี่ยงและรัฐยะหา ประกอบกับมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการทำสงครามกองโจรและสงครามปฏิวัติ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพม่าได้ตัดสินใจทุ่มสรรพกำลังทางการทหารเพื่อขับไล่กองกำลังคอมมิวนิสต์ออกจากเปียงมานา โดยท้ายที่สุด การสร้างกีดสีนสุดลงด้วยชัยชนะของกองทัพพม่า โดยมีการใช้เมืองเปียงมานาและเมืองต่องจูเป็นฐานขับไล่พระรकคอมมิวนิสต์ออกจากเขตหุบเขาสะโถง (William Slim 1961) ครั้นเมื่อเข้าสู่สัมภานายพลเรวิน เมืองมานาถูกยึดครองให้เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และการเกษตร โดยมีการปรับปรุงเส้นทางรถไฟและโครงข่ายถนนรอบเมืองเปียงมานา ตลอดจนมีปรับปรุงพื้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และอุทยานเกษตรของรัฐบาล ขณะเดียวกัน ข้อมูลจากสารานุกรมพม่า ได้ให้รายละเอียดที่น่าสนใจเกี่ยวกับเมืองเปียงมานา โดยหากพิจารณาจากโครงสร้างพังเมือง เมืองมานาจัดว่ามีพื้นที่ประมาณ 2 ตารางไมล์ ตัวเมืองถูกแบ่งออกเป็นชีกตะวันตกกับชีก

ตะวันออกโดยนีทางรถไฟสายย่างกุ้ง-มัลติเลร์ ตัดผ่านใจกลางเมือง (วิรช-อรุช: 43) สำหรับพื้นที่ทางด้านตะวันตกจะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มสลับกับโภคสูง และเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญหลายแห่ง ออาทิ เจดีย์มารเชง เจดีย์โลกาหั้งเหง่ สำนักงานเหมืองแร่ กรมป่าไม้และหนองชางกั่ง ขณะที่พื้นที่ภาคตะวันออกจะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มสลับกับแปลงเพาะปลูก ทางการเกษตร ตลอดจนมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นตรงเขตตลาดเทศบาล ความโดดเด่นของบริเวณดังกล่าว คือ ลักษณะผังเมืองแบบตารางหมากรุกซึ่งทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานที่ค่อนข้างเป็นระเบียบ รวมถึงมีการกระจายตัวของสถานที่ราชการหลายแห่ง ออาทิ กรมจัดการทรัพยากรน้ำ กรมบริหารกิจการขนส่ง โรงเรียนวิทยาการเกษตร และสนามกีฬาป้องกอง นอกจากนี้ พื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเปียงมานายังถือเป็นศูนย์กลางในการเกษตร เนื่องจากเป็นที่ตั้งของเขื่อนเยชิน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยวนศาสตร์ วิทยาลัยสัตวบาลและกรมวิจัยทางการเกษตร สำหรับ โครงสร้างของประชากรนั้น ชาวเมืองเปียงมานาส่วนใหญ่มักมีเชื้อสายพม่า ปะโอ และไทยใหญ่ โดยมักประกอบอาชีพรับราชการ คำขาย และทำฟาร์มเกษตร โดยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ออาทิ ข้าว สาล ถั่ว ข้าวโพด อ้อย ทานตะวัน ไม้สักและไม้แคน ต่อมาเมืองเปียงมานาเริ่มขยายตัวมากขึ้น สืบเนื่องจากความสำคัญทางการเกษตรและการเป็นศูนย์รวมโครงข่ายคมนาคมที่ เชื่อมโยงไปยังกลุ่มหัวเมืองต่างๆ (ดุลยภาพ 2551: 135-159) ความสำคัญดังกล่าวส่งผลให้เปียงมานากลายกระดับเป็นอาเภอ ขนาดใหญ่ในเขตตอนใต้ของมณฑลแม่ฟ้าหลวง ซึ่งประกอบไปด้วยสามอำเภอหลัก ได้แก่ เปียงมาน แหล่เวและตัดโง ครั้นเมื่อข้าสู่ช่วงปลายปี ค.ศ.2005 รัฐบาลพม่าได้ประกาศยกข้ายสถานที่ราชการเข้ามายังพื้นที่ภาคตะวันออกของเมืองเปียงมาน หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ย่านจังหวัด โดยมีการสถาปนาเมืองเป็ดคอว์ ขึ้นเป็นราชธานีแห่งใหม่ อย่างเป็นทางการ

ภาคผนวก (4)

ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองมิตรถิลา

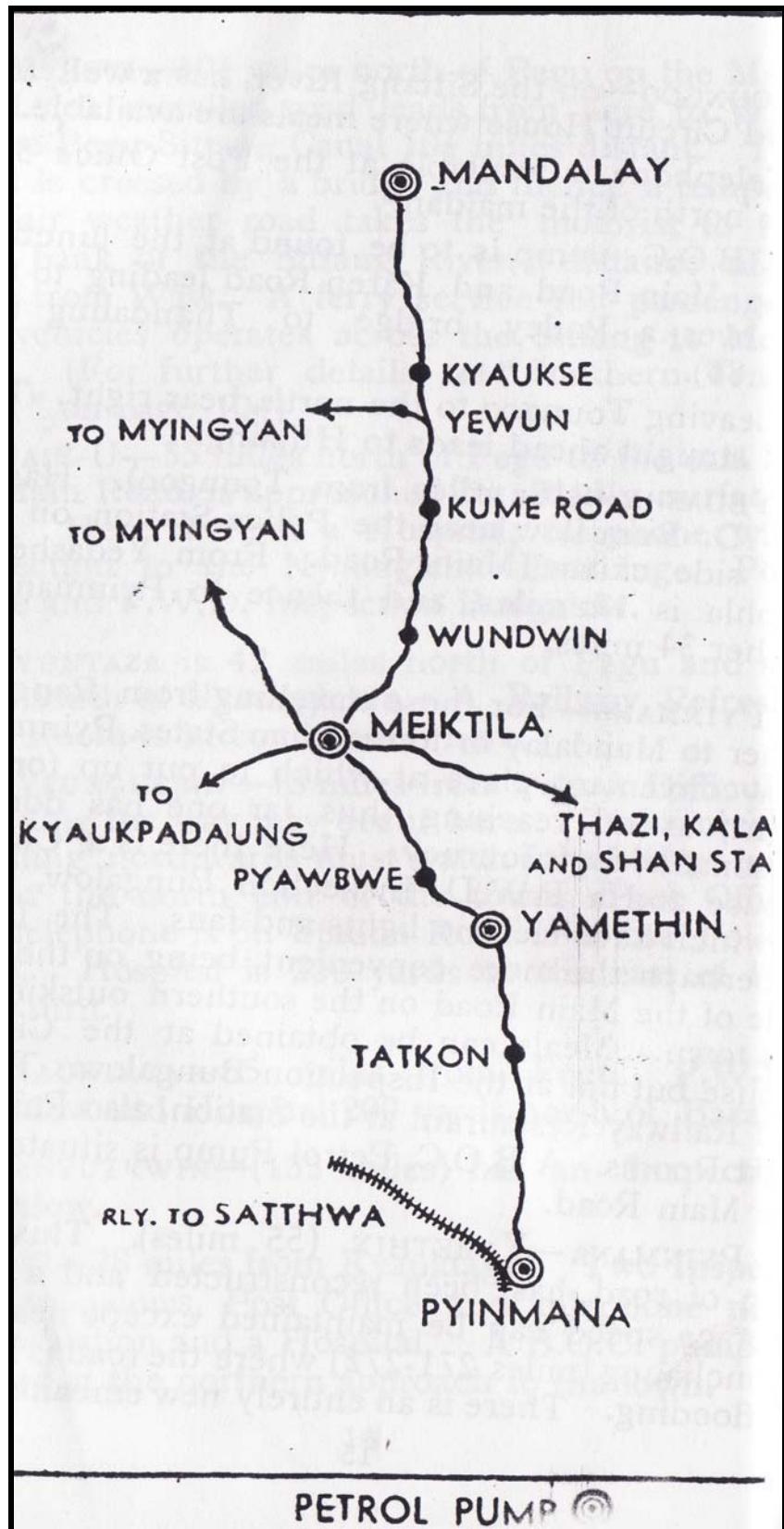
มิตรถิลาเริ่มก่อตัวขึ้นในสมัยอาณาจักรพุกาม (ค.ศ.1044-1287) โดยมีฐานะเป็นหมู่บ้านชุมชนประทุมและแหล่งปัจจุบันข้าว แต่บุพม่าภาคกลาง รวมถึงเป็นสถานที่ประดิษฐานพระเจดีย์ที่รุ่งปีก ซึ่งสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าอโนรชา (ค.ศ.1044-1077) และพระเจดีย์นั่นเองยังคงตั้งอยู่ ซึ่งสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าอลองสิทธิ (ค.ศ.1113-1167) แห่งราชวงศ์พุกาม (อรุช นิยมธรรม 2553) ต่อมาในสมัยราชวงศ์ตองอูยุคดั้น (ค.ศ.1485-1599) มิตรถิลาได้กลายสภาพเป็นเมืองยุทธศาสตร์ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ชลประทานและมิตรถิลา-ยะแมดี โดยมีลักษณะเป็นแหล่งป้อนเสบียงอาหารและกำลังคนให้กับกองทัพพม่า ต่อมาหลังการล่มสลายของกรุงหงสาวดีเมื่อปี ค.ศ.1599 เจ้าขานยองยาน (พระอนุชาของพระเจ้านันทนบุรุจ) ได้อำศัยพื้นที่รอดเมืองมิตรถิลา และเมืองนယองยาน (ตั้งอยู่ใกล้กับมิตรถิลา) เป็นฐานะสมกับเป็นศูนย์กลางการค้าและเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กนร. สุรเกียรติ: 150) ซึ่งส่งผลให้พระองค์ประสนความสำเร็จในการรวบรวมดินแดนจนนำไปสู่การสถาปนาตัวเองขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ตองอูยุคพื้นฟู (ค.ศ.1599-1752) ต่อมาในสมัยราชวงศ์องบอง (ค.ศ.1752-1885) มิตรถิลาได้กลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ซึ่งตั้งอยู่ในขอบข่ายปริมณฑลอำนาจของกษัตริย์พม่า โดยมิตรถิلامักทำหน้าที่เป็นปราการชั้นในเพื่อปราบปรามกบฏและหนีภัยร้ายข้าศึกก่อนการเคลื่อนทัพเข้าสู่เมืองหลวง ทั้งนี้เนื่องจากมิตรถิลาเป็นที่ตั้งของกองทัพพม่าที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้เป็นจุดที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ใช่แค่ ชเวโน อังวะ อมรปุระและมัลติเลร์ ต่อมาเมื่อเข้าสู่ยุคอาณานิคม กลุ่มข้าหลวงชาวอังกฤษได้ทำการพัฒนาเครือข่ายชลประทานและเครือข่ายถนนครอบเมืองมิตรถิลา จนนำไปสู่การจัดตั้งเขตจังหวัดมิตรถิลาเพื่อยกระดับให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ยุทธศาสตร์ในเขตพม่าตอนบน โดยระหว่างช่วงปี ค.ศ.1886-1888 รัฐบาลอังกฤษได้สร้างถนนเชื่อมโยงระหว่างมิตรถิลา กับรัฐบาลตอนใต้ รวมถึงมีการสร้างเส้นทางรถไฟจากตองอูไปยังมิตรถิลา (อรุช นิยมธรรม 2553) ซึ่งส่งผลให้มิตรถิลาแปลงสภาพเป็นฐานะส่งกำลังบำรุงของกองทัพหงสาวดี

แผนที่ 36 เส้นทางเดินรถสายย่างกุ้ง-ตองอู-พีyangmane (ปลายสมัยสหภาพโลกครั้งที่สอง)

แหล่งที่มา: The Burmah Oil Company Limited. *The Motor Road of Burma*.

Rangoon: The Burmah Oil Company Limited, 1948.

แผนที่ 37 เส้นทางเดินรถสายเมืองมะนา-มีกติลา-มั่นฑะเลย์ (ปลายสมัยสังครวมโอลิครัชท์ที่สอง)

แหล่งที่มา: The Burmah Oil Company Limited. *The Motor Road of Burma.*

Rangoon: The Burmah Oil Company Limited, 1948.

ต่อมาในสมัยสังคրัต์โลกครั้งที่สอง มีติดกันได้ก็ลายเป็นสมรภูมิระหว่างทหารญี่ปุ่นกับทหารสัมพันธมิตร หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ยุทธภูมิเมิกติลา (Battle of Meiktila) โดยกองทัพที่ 14 ภายใต้การบังคับบัญชาของนายพล William Slim ได้เคลื่อนกำลังเข้าโจมตีเมืองมิกติลาเพื่อใช้เป็นฐานสะสมกำลังในการยึดกรองย่างกุ้งและปลดปล่อยพม่าออกจากกรอบของญี่ปุ่น แต่กองทหารญี่ปุ่นซึ่งตั้งมั่นอยู่ที่เมืองมิกติลาได้ระดมสรรพกำลังเพื่อต่อต้านการรุกรุกของฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างหนักแน่น โดยอาศัยทะเลบานมิกติลาเป็นแนวปะการังป้องกันการโจมตีจากข้าศึก การยุทธ์ได้ดำเนินไปอย่างเข้มข้นจนกระทั่ง ฝ่ายสัมพันธมิตรตัดสินใจระดมยิงปืนใหญ่ และทิ้งระเบิดเข้าไปในค่ายทหารญี่ปุ่นอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง จนส่งผลให้ทหารญี่ปุ่นได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ท้ายที่สุด การยุทธ์ได้จบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตร โดยการครอบครองเครือข่ายคมนาคมรอบเมืองมิกติลาจัดเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้ฝ่ายสัมพันธมิตรประสบความสำเร็จในการขับไล่กองทหารญี่ปุ่นออกจากแยกดินพม่า (Jon Latimer 2004) ต่อมาในปี ค.ศ.1948 รัฐบาลพม่าได้ตัดสินใจสร้างถนนบินทารและฐานทัพอากาศยานที่เมืองมิกติลาเพื่อสำรองเครื่องบินขนเข้า-ออกจุดยุทธศาสตร์แบบรัฐชินและรัฐฉานซึ่งเป็นฐานที่มั่นของกองกำลังแบ่งแยกดินแดน ครั้นเมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ.1953 กองทัพพม่าได้ทำการเคลื่อนย้ายโรงพยาบาลหักการบินจากฐานทัพอากาศยานกานดาคนและหงอมอปี ถนนเมืองย่างกุ้งเข้ามายังฐานทัพอากาศยานเมืองมิกติลาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ทหารอากาศซึ่งประจำการอยู่ในเขตจังหวัดมิกติลา ต่อมาระหว่างช่วงปี ค.ศ.1963-1988 กองทัพพม่าได้เพิ่มจำนวนหน่วยงานทหารภายในเมืองมิกติลา อย่างต่อเนื่อง อาทิ กองพันทหารราบทราบ กองพันทหารช่าง โรงพยาบาลทหาร โรงพยาบาลอากาศ และสถานีซ่อมบำรุงอากาศยาน (Maung Aung Myoe: 88-91, 122-130) โดยการดำเนินนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้มิกติลาลายเป็นเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบความมั่นคงของกองทัพพม่าตลอดช่วงสมัยสังคրัต์เย็น

ភាគីជាអ្នក (5)

ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองตองยี

ต้องยึดเป็นชุมชนเก่าแก่ของพวคไทยใหญ่และปะโ้อซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคตะวันตกของแม่น้ำสาละวิน โดยมีวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่พุกภายาตระกูลไวกันอิทธิพลของพระพุทธศาสนาจากกรุงพุกาม ต่อมาต้องยกให้กษัตริย์เป็นนครรัฐในกลุ่มหัวเมืองไทยใหญ่แบบเหลาบอินเดีย มีนักต哥ญี่ป้ำใหญ่ได้อาภิคิของเจ้าฟ้ารัฐนาแห่งเมืองยองหัววย ต่อมาในสมัยราชวงศ์ตองอูจันถึงปลายราชวงศ์คงของ คินแคนทางภาคตะวันตกของแม่น้ำสาละวิน ได้ตอกอญี่ป้ำใหญ่ให้การปกครองของกษัตริย์พม่า โดยเอกสารของราชสำนักพม่าโบราณมักเรียกงานคินแคนแบบนี้ว่า “กัมโพช หรือ กัมโพชะ” ขณะที่กลุ่มหัวเมืองทางภาคตะวันออกของแม่น้ำสาละวินมักถูกเรียกงานว่า “ເມນຮັງ” (ເສນອຊ້າພຸລະສູວຽມ 2552: 25) ครั้นเมื่อเข้าสู่สมัยอาณานิคม เซอร์ เจนส์ จอร์จ สกีต ข้าหลวงชาวอังกฤษผู้แต่งหนังสือเรื่อง “The Burman, His Life and Notions” ซึ่งเป็นงานเขียนทางด้านพม่าศึกษาที่เขียนขึ้นในศตวรรษที่ 19 ได้เดินทางเข้ามาพักผ่อนและจัดตั้งสถานีตากอากาศแบบเมืองทองเยี้ยงหัววย เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ต้องย้ายแปลงสภาพเป็นเมืองตากอากาศของเจ้าอาณานิคมในเขตที่รากฐานโดยมีการก่อสร้างโรงแรร์และที่พักสายหยวนเลี้ยงไปตามป่าเขาและพื้นที่ทางเหลาบอินเดีย นอกจากนี้ รัฐบาลอังกฤษยังได้พัฒนาเมืองต้องยีให้กลายเป็นศูนย์บริหารราชการประจำเขตราชบูรณะตอนใต้โดยมีการก่อสร้างอาคารรัฐสภาเพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมของกลุ่มเจ้าฟ้าไทยใหญ่ กว่า 30 องค์ (นวลดันทร์ คำปังสุ 2546: 251-257) ต่อมาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษ 1900 ต้องยีได้แปลงสภาพเป็นกองบัญชาการของตำรวจอังกฤษเพื่อทำการปราบปรามกลุ่มกบฏที่ต่อต้านการปกครองของอังกฤษในเขตราชบูรณะและเขตพม่าตอนบน ครั้นเมื่อเข้าสู่ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ต้องยีได้กลายเป็นจุดยทธศาสตร์ที่กองกำลังรูปแบบต่างๆ หมายมั่นที่จะครอบครองและแพร่อิทธิพลทางการทหาร นับตั้งแต่กองทัพ

ญี่ปุ่น กองทัพอังกฤษ กองทัพพม่าและกองทัพจีน (พรพิมล ตรีโลหิต 2542: 59-63) สืบเนื่องจากเมืองต้องยึดเบรียบประดุจกับประดุจที่เปิดทางไปสู่กู้ภูมิทั่วเมืองสำคัญในเขตที่ราบสูงคาน อาทิ เมืองลาโวและเมืองเชียงตุง รวมถึงเป็นศูนย์รวมของเส้นทางสายยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่เมืองมิติโนลา มัณฑะเลย์ เปียงนา ตลอดจนภาคเหนือของไทยและเบตูนนานของจีน

ต่อมาในปี ค.ศ.1949 กลุ่มกองกำลังป้องกันชาติยะเรียง (Karen National Defence Organization-KNDO) พร้อมด้วยกองกำลังปะโ้อได้แพ้อิทธิพลเข้าไปในเขตราชานและทำการยึดครองเมืองตองยี่เพื่อใช้เป็นฐานสะสมกำลังในการบุกโจมตีรัฐบาลพม่า เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลพม่าส่งกองทัพเข้าไปปราบปรามกลุ่มยะเรียงและถือโอกาสปักหลักอยู่ที่เมืองตองยี่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐบาล (พรพิมล: 59-63) ต่อมาระหว่างช่วงปี ค.ศ.1961-1972 รัฐบาลพม่าได้ทำการสถาปนาภาคทหารตะวันออกโดยมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เมืองตองยี่เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถในการปราบปรามกลุ่มนกญาติที่ตั้งมั่นอยู่แถบที่ราบสูงคาน ซึ่งได้แก่ กองกำลังปะโ้อ พระรอดคอมมิวนิสต์พม่า (กลุ่มธงขาว) กองกำลังกึ่กมินตั้ง กองกำลังเอกราชรัฐบาล (Shan State Independence Army-SSIA) กองกำลังรัฐบาล(Shan State Army-SSA) และกองทัพเมืองไถของบุนส่า โดยกองทัพพม่าได้ทำการก่อสร้างค่ายทหารเป็นจำนวนมาก อาทิ กองพลทหารราบที่ 4 และกองพลทหารราบที่ 6 ตลอดจนทำการติดตั้งสถานีข่าวกรองทางการสื่อสารภายในเขตเมืองตองยี่เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะในการตรวจจับความเคลื่อนไหวของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนและรัฐบาล (Maung Aung Myoe : 76-80) ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้กองทัพพม่าได้ทำการรัฐบาลชั่วคราวที่เมืองลาโว ซึ่งส่งผลให้อำนาจการควบคุมของเมืองตองยี่ถูกจำกัดลงอยู่แค่เฉพาะพื้นที่รัฐบาลตอนใต้ ขณะที่เมืองลาโวมีอำนาจการบังคับบัญชาครอบคลุมพื้นที่รัฐบาลตอนบน ต่อมา กองทัพพม่าได้จัดตั้งภาคทหารสามเหลี่ยมทองคำโดยมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เชียงตุง (Maung Aung Myoe : 93-95) การจัดแบ่งพื้นที่ในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้อำนาจทางการทหารของเมืองตองยี่ถูกลดลง และถ่ายโอนไปยังเมืองเชียงตุง ตลอดจนส่งผลให้ระบบกฎหมายทัศน์ด้านความมั่นคงของรัฐบาลถูกครอบคลุมและประกอบไปด้วยสามศูนย์อำนาจหลัก อันได้แก่ กองยี่ ลาโวและเชียงตุง

ภาคผนวก (6)

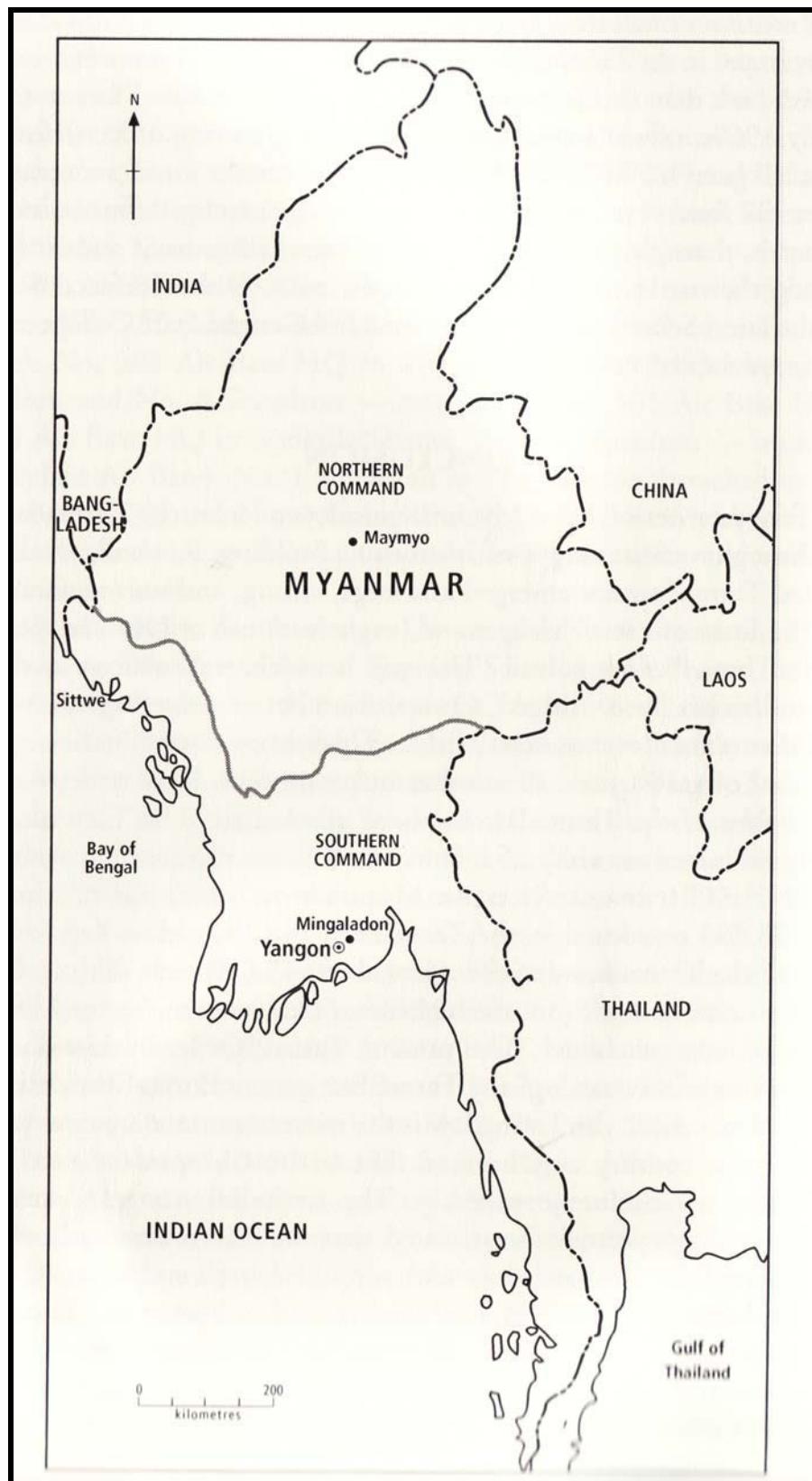
ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองมัณฑะเลย์

ธิดา สาระยา ได้อธิบายว่า มัณฑะเลย์จัดเป็นเมืองใหม่ที่สร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้ามินดงแห่งราชวงศ์องบอง (สร้างเมื่อปี ค.ศ.1857) โดยมีสถานภาพเป็นราชธานีสืบท่องกรุงรัตนโกสินทร์และเป็นศูนย์กลางของโอลกจักรวาลดามคติความเชื่อแบบพุทธ-พราหมณ์ของรัฐพม่าอยุคโบราณ สำหรับเหตุผลของการสร้างเมืองมัณฑะเลย์ จัดว่ามีการตีความกันไปหลากหลายแนวทาง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม โทราราศาสตร์และการทหาร (ธิดา สาระยา 2538) โดยเฉพาะเจื่อนไปทางการทหาร สารานุกรมพม่าและนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายว่า ในสมัยพระเจ้ามินดง เรือลำปืนอังกฤษสามารถเดินทางตามลำแม่น้ำอิระวัต្សีไปได้ไกลถึงเมืองอังวะและอมรปุระ โดยหากมีสงครามเกิดขึ้น กองทัพอังกฤษอาจนำปืนใหญ่ใส่เรือลำปืนเพื่อใช้จู่โจมตีราชธานีพม่าตามลำแม่น้ำอิระวัต្សี แรงบีบคั้นทางยุทธศาสตร์ส่งผลให้พระเจ้ามินดงประกาศยกย้ายราชธานีเพื่อหลบหนีจากวิกฤตเรือปืน โดยทำเลที่ตั้งของเมืองมัณฑะเลย์จัดว่าอยู่ห่างจากลำแม่น้ำอิระวัต្សีมากกว่าเมืองอมรปุระ ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่า (ธิดา สาระยา: 98) จากการณ์ดังกล่าว พระเจ้ามินดงอาจรู้สึกปลอดภัยหากมีการตั้งศูนย์อำนาจแห่งใหม่ ณ เมืองมัณฑะเลย์ (แกนกลางของเมืองมัณฑะเลย์อยู่ห่างจากฝั่งแม่น้ำอิระวัต្សีประมาณ 5 ไมล์) อย่างไรก็ตาม เมื่อสงครามอังกฤษ-พม่า ครั้งที่สาม ก่อตัวขึ้นในปี ค.ศ.1885 กองทัพอังกฤษได้ส่งเรือรบขนาดใหญ่จากฐานทัพเรือย่างกุ้งล่องทวนกระแสแม่น้ำอิระวัต្សีเข้าไปล้อมเมือง

มัณฑะเลย์ พร้อมกับส่งกองทหารซีปอยของอินเดียตราช้ำทพเข้าสู่โจนราชาโนมัณฑะเลย์ จนส่งผลให้ราชวงศ์พม่าต้องสิ้นสุด และทำให้อังกฤษประสบความสำเร็จในการพนวกดินแดนพม่าแบบเบ็ดเตล็ด

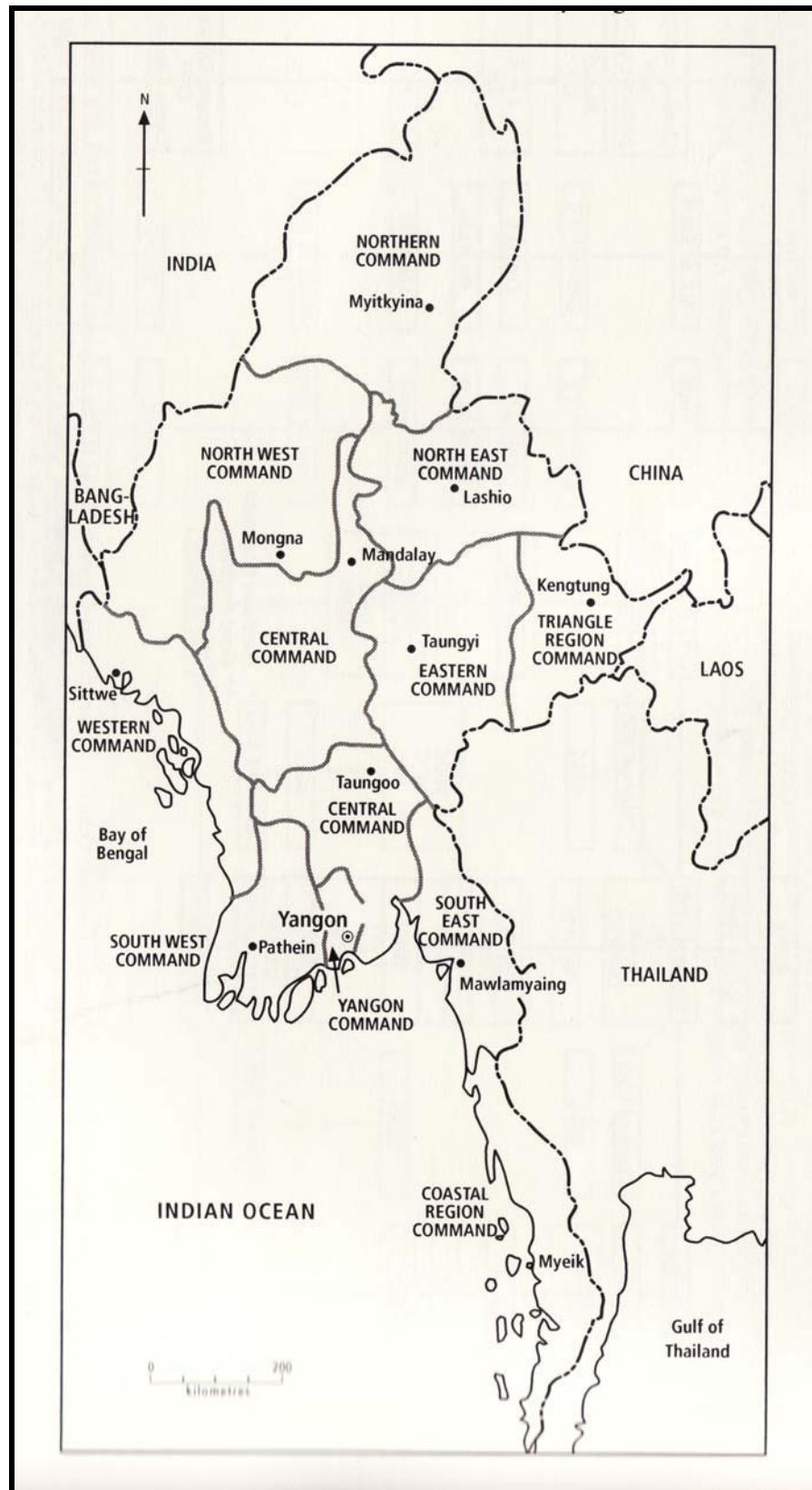
ครั้นเมื่อเข้าสู่สมัยอาณาจักร อังกฤษได้สถาปนา มัณฑะเลย์ให้กลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ในเขตพม่าตอนบนเพื่อปราบปรามชาวพม่าที่ลุกฮือต่อต้านการปกครองของอังกฤษ โดยมีการปรับเปลี่ยนราษฎร์วังมัณฑะเลย์ให้กลายเป็นค่ายทหารขนาดใหญ่ หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Fort Dufferin” รวมถึงมีการแปลงสภาพเมืองมัณฑะเลย์ให้กลายเป็นศูนย์การค้าขึ้นนำ สถาปนาตอนบนสืบเนื่องจากมัณฑะเลย์ตั้งอยู่บนเส้นทางการพาณิชย์จากจีนผ่านพม่าเข้าไปยังอินเดีย ตลอดจนเป็นฐานรองรับลินห้าจากมณฑลยูนนานของจีนและเป็นสถานีแรกของเรือกลไฟที่ลำเลียงสินค้ามาจากการเดินทาง (V.C. Scott, O'Connor, 1996) ครั้นเมื่อเข้าสู่ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มัณฑะเลย์ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของทหารญี่ปุ่นโดยมีการยึดครอง “Fort Dufferin” เพื่อใช้เป็นฐานสะสมอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เพื่อต่อต้านการโจมตีจากทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ตลอดช่วงสมัยสงคราม มัณฑะเลย์กลายเป็นยุทธภูมิแห่งการสู้รบระหว่างทหารญี่ปุ่นกับทหารสัมพันธมิตร รวมถึงกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เปิดทางไปสู่เขตปริมณฑลข้างเคียง อันได้แก่ อินเดีย จีน รัฐชิน รัฐกะฉิน และรัฐฉาน โดยหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสบความสำเร็จในการพิชิตเมืองมัณฑะเลย์ ฝ่ายที่กุมชัยชนะย่อมมีความได้เปรียบในการควบคุมเส้นทางสายยุทธศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็น ถนนเลโด/สติลเวล (Ledo/Stilwell Road) ถนนพม่า (Burma Road), ถนนสายย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์ และเส้นทางแม่น้ำอิระวดีจากย่างกุ้งไปบานโน ท้ายที่สุด การยุทธ์ได้จบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำโดยทหารอังกฤษ ทหารราชบุตรและทหารกรุรข่า โดยมีการทึ่งระเบิดเข้าไปยังเขตพระราชฐานส่งผลให้พระราชนมัณฑะเลย์ถูกทำลายจนกลับเป็นเถ้าถ่าน (Jon Latimer 2004) ต่อมาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐบาลพม่าได้ประกาศจัดตั้งภาคทหารตอนเหนือซึ่งมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เมืองเม-มโຍ (ปีงอ-ลวิง) ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ขอบข่ายทางการทหารของเมืองมัณฑะเลย์ ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเมืองเม-มโຍ

ต่อมาในปี ค.ศ.1949 กองกำลังกะเหรี่ยงได้แพร่อิทธิพลเข้าไปในเขตพม่าตอนบนและทำการยึดครองเมืองมัณฑะเลย์เพื่อใช้เป็นฐานสะสมกำลังในการบุกโจมตีเมืองย่างกุ้ง การแตกดับของมัณฑะเลย์ได้สร้างแรงกดดันทางยุทธศาสตร์ให้กับรัฐบาลพม่าเนื่องจากกองกำลังกะเหรี่ยงสามารถสร้างฐานกระโจนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Springboard) เพื่อรุกคืบและบีบคั้นรัฐบาลพม่าผ่านโครงข่ายคมนาคมจากเมืองมัณฑะเลย์มุ่งตรงสู่เมืองย่างกุ้ง ขณะเดียวกัน การแตกของมัณฑะเลย์ก็สร้างแรงสั่นสะเทือนให้กับประชาชนชาวพม่า เนื่องจากทหารกะเหรี่ยงได้ทำการกวาดล้างข้าราชการพม่าในเมืองมัณฑะเลย์ ตลอดจนทำลายวัดวาอาราม และเผาทรัพย์สินของทางราชการเสียหายเป็นจำนวนมาก ต่อมารัฐบาลพม่าได้ระดมสรรพกำลังแบบเต็มพิกัดเพื่อทำการขับไล่พวກกะเหรี่ยงออกจากเมืองมัณฑะเลย์ โดยการยุทธ์ได้สิ้นสุดลงด้วยชัยชนะของกองทัพพม่า (สมบูรณ์ วรพงษ์ 2537: 78-83) หลังจากเหตุการณ์ในครั้งนั้น กองทัพพม่าได้ก่อสร้างค่ายทหารและติดตั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยภายในตัวเมืองมัณฑะเลย์เพื่อ抑制ดับให้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ซึ่งส่งผลดีต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตราชธานีและเขตพม่าภาคเหนือ ครั้นเมื่อเข้าสู่ช่วงปลายปี ค.ศ.1961 จนถึงปี ค.ศ.1998 รัฐบาลพม่าได้ทำการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ด้านความมั่นคงในเขตพม่าตอนบน โดยมีการลดบทบาทของเมืองเม-มโຍ แล้วทำการสถาปนา มัณฑะเลย์ให้กลายเป็นเมืองท่าชั้นนำซึ่งมีศักดิ์อำนาจควบคู่กับเมืองต่องยี เมืองลาโiz เมืองนิดจิน่า เมืองโนนีวะและเมืองเชียงตุง ต่อมาในปี ค.ศ.1998 จนถึงปี ค.ศ.2006 มัณฑะเลย์ได้กลายเป็นกองบัญชาการหลักประจำภาคทหารตอนกลาง โดยแบ่งทัพที่คุณพื้นที่ดังกล่าว จะมีกองทหารภายใต้การบังคับบัญชาจำนวน 17 กองพัน (Andrew Selth 2001 : 298) อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ช่วงปลายปี ค.ศ. 2006 อำนาจการควบคุมของเมืองมัณฑะเลย์ได้ถูกคลอนลงบางส่วนเนื่องจากรัฐบาลพม่าได้ประกาศจัดตั้งภาคทหารแห่งที่สิบสามชื่น โดยมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เมืองเนปีดอว์ ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้พื้นที่ด้านใต้ของภาคทหารแห่งที่สิบแปดและถ่ายโอนไปยังภาคทหารแห่งใหม่ อย่างเป็นทางการ

แผนที่ 38 ภาคทหารภายในประเทศพม่า ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1948-1961

แหล่งที่มา: Maung Aung Myoe. *Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.

แผนที่ 38 ภาคทหารภายในประเทศพม่า ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1989-1998

แหล่งที่มา: Maung Aung Myoe. *Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.

ภาคผนวก (7)

ข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองปีงอู-ลวีง

ปีงอู-ลวีง เริ่มปรากฏหลักฐานเด่นชัดในสมัยปลายราชวงศ์ตองอูยุพื้นที่ซึ่งตั้นราชวงศ์คองบอง โดยมีฐานะเป็นเมืองขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บนเส้นทางการค้าระหว่างราชธานีพม่ากับกลุ่มหัวเมืองเจ้าฟ้ารัฐฉาน อาทิ เมืองสีปိอ เมืองมีด เมืองล่าเตี้ยว (ลาโซ) และเมืองแสนหว ต่อมาระเบิดเจ้าอลองพญา ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์คองบอง ได้เปิดยุทธนาการกับกลุ่มครรภ์ แอบลุ่มน้ำสาละวิน จนนำไปสู่การภาคต้อนเชลยศึกษาไทยใหญ่ จำนวนหลายพันคน โดยยกลุ่มคนดังกล่าวได้ลูกเหตุรัวเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่รอบๆเมืองปีงอู-ลวีง ครั้นเมื่อเข้าสู่รัชสมัยพระเจ้ามังระ (က.ศ. 1763-1776) ปีงอู-ลวีงได้กลับกลายเป็นสถานที่ตั้งทัพของกองทหารจีนซึ่งเคลื่อนกำลังจากเขตยูนนานเพื่อเข้าโจมตีกรุงอังวะ โดยยังคงปราบกู้ชา กป้อม โบราณตามแบบสถาปัตยกรรมจีนในเขตชานเมืองปีงอู-ลวีง ต่อมาระเบิดเจ้ามินดง ได้ทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่แก้มเมืองปีงอู-ลวีง เพื่อส่งเสริมเครือข่ายชลประทานให้กับพื้นที่ปริมณฑลรอบเมืองมัณฑะเลย์ (White, Herbert Thirkell 1913)

ครั้นเมื่อเข้าสู่ปี က.ศ. 1886-1887 พันโถเมย์ (May) แม่ทัพอังกฤษประจำกองพลทหารราบทั้งกอง ได้เดินทางมาตรวจสอบ และตั้งค่ายทหารอยู่ที่เมืองปีงอู-ลวีง ก่อนจะเคลื่อนทัพเข้าโจมตีดินแดนรัฐฉานตอนบน ในเวลาต่อมา กลุ่มข้าหลวงชาวอังกฤษได้ทำการก่อสร้างสถานีตากอากาศขึ้นที่เมืองปีงอู-ลวีง สืบเนื่องจากสภาพอากาศที่เย็นสบายและสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการปลูกพืชเมืองหนาว โดยยกลุ่มข้าหลวงอังกฤษได้ทำการเปลี่ยนชื่อเมืองจาก ปีงอู-ลวีง เป็น เม-ม โยะ (Maymyo) เพื่อเป็นเกียรติแด่พันโถเมย์ นายทหารผู้ปราบปรามกบฏในเขตรัฐฉาน ความโอดอ่อนของเมืองเม-ม โยะ ในฐานะสถานีตากอากาศขึ้นนำของเข้าอาณาจิคก์สั่งผลให้มีข้าราชการชาวอังกฤษ ตลอดจนพ่อค้าชาวยูโรป อินเดีย จีน และกองทหารกู้ร่าจากเนปาล เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานรอบๆ เมืองเม-ม โยะ เป็นจำนวนมาก รวมถึงมีการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์รอบเมืองให้กลับเป็นสถานีปลูกพืชเมืองหนาว อาทิ สตอเบอร์รี่ กะหล่ำปลี บุคคลิตต์ส ดอกกุหลาบ ดอกทิวลิป และพันธุ์ไม้นานาชนิดจากทวีปยุโรป ต่อมาก็สามารถเป็นเมืองหลวงฤดูร้อนของรัฐบาลอังกฤษ โดยมีการเคลื่อนย้ายสถานที่ราชการและหน่วยงานทหารขึ้นมาอย่างเมืองเม-ม โยะ เพื่อหลีกหนีจากสภาพอากาศที่ชื้นแฉะและร้อนอบอ้าวของเมืองย่างกุ้ง (นวลดันทร์ คำปังสุ 202-207) ครั้นเมื่อเข้าสู่สมัยทรงรามโลกครั้งที่สอง เม-ม โยะ ได้ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของทหารญี่ปุ่นเนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองมัณฑะเลย์กับลาโซ และมณฑลยูนนานของจีนผ่านแนวเส้นทางถนนสายพม่า โดยกองทัพญี่ปุ่นได้ทำการสังหารชาวเมืองเม-ม โยะ อย่างโหดเหี้ยม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มักมีเชื้อสายยูโรป จีน อินเดีย และลูกครึ่งอังกฤษ-พม่า ซึ่งจัดเป็นฝ่ายเดียวกับทหารสัมพันธมิตรและอาจเป็นภัยคุกคามต่อระบบความมั่นคงของกองทัพญี่ปุ่น (White, Herbert Thirkell 1913)

ต่อมา ในสมัยนายกรัฐมนตรีอูนุจนลึงรัฐบาลรักษาการณ์เนwin (က.ศ. 1948-1961) กองทัพพม่าได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นสองส่วนหลัก อันได้แก่ ภาคทหารตอนใต้ ซึ่งมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่ย่างกุ้ง กับภาคทหารตอนเหนือ ซึ่งมีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เม-ม โยะ การจัดแบ่งพื้นที่ในลักษณะดังกล่าว ส่งผลให้เม-ม โยะกลายเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่มีอำนาจทางการทหารแบบเต็มพิกัด รวมถึงมีขอบเขตการบังคับบัญชาครอบคลุมพื้นที่ของรัฐยะไข่ รัฐชิน รัฐฉาน มหาลสะกายน มหาลเมกาว และมณฑลแม่ emph; อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ช่วงปลายปี က.ศ. 1961 จนถึงปี က.ศ. 1998 รัฐบาลพม่าได้ทำการเพิ่มจำนวนกองทัพภาคจากสองเป็นสิบสองภาคทหาร โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้อดีตภาคทหารตอนเหนืออันมีศูนย์กลางอยู่ที่เม-ม โยะ ถูกถ่ายโอนและแบ่งส่วนไปสู่หกภาคทหารใหม่ อันประกอบด้วย 1. ภาคทหารตอนเหนือ (แอบรัฐฉาน) นี้

ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมีตจินา และเป็นชื่อใหม่ที่ใช้เรียกแทนภาคทหารส่วนเดิม) 2. ภาคทหารตะวันตกเฉียงเหนือ (ແຄນຮູ້ຈືນ
และມະຫາລາມເກວ ມີສູນຍົກລາງອູ່ທີ່ເມືອງໂມນິວາ) 3. ภาคทหารตะวันออกเฉียงเหนือ (ແຄນຮູ້ຈານຕອນບນ ມີສູນຍົກລາງອູ່ທີ່ເມືອງ
ລາໂຈ) 4. ภาคทหารตะวันออก (ແຄນຮູ້ຈານຕອນໄດ້ ມີສູນຍົກລາງອູ່ທີ່ເມືອງຕອງຢີ) 5. ภาคທหารสามเหลี่ยมທອງคำ (ແຄນຮູ້ຈານ
ສ່ວນທີ່ຕິດກັບຂາຍແດນ ໄກຍ-ລາວ-ຈືນ ມີສູນຍົກລາງອູ່ທີ່ເມືອງເຊີຍຕຸງ) และ 6. ภาคທหารตอนกลาง (ແຄນມະຫາລາມມັນທະເລີຍແລະ
ມະຫາລາມເກວ ມີສູນຍົກລາງອູ່ທີ່ເມືອງມັນທະເລີຍ) (Maung Aung Myoe : 93-95) การเพิ่มจำนวนเขตปกรองທหารถือเป็นความ
เปลี่ยนแปลงทางภูมิຢູ່ທະສາດຕ່ຽ້ງສ່ວງຜລໃຫ້ຂອບຂໍ່າງໆນາງກາຣຄວບຄຸມຂອງເມືອງເມ-ນໂຍະຄູກລົດທອນລົງແລະຄູກແຖນທີ່ດ້ວຍກາຣ
ເຕີບໂທຂອງເມືອງມັນທະເລີຍທີ່ຈຳດຳຮັບແນ່ນທີ່ເປັນກອງບັນຫາກາຣຫຼັກປະຈຳກາຣທາຮ່ວນກລາງແລະມີຄໍານາໃນກາຣຄວບຄຸມ
ບັນກັບບັນຫາເມືອງເມ-ນໂຍະ ອີກຕ່ອහັນີ້ ອ່າງໄຣກີຕາມ ປັຈຸນັນ ເມ-ນໂຍະ ຢັງຄົງກລາຍເປັນເມືອງທີ່ມີຄໍາສຳຄັນໃນທາງບູທສາດຕ່ຽ້ງ
ເນື່ອງຈາກເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງເຮັຍທາຮ່ວນກລາຍແໜ່ງ ອາທີ ວິທາລັຍປຶກກັນປະເທດແລະ ໂຮງເຮັຍນວິສະກອນປຶກກັນປະເທດ
ນອກຈາກນີ້ ຮັບພາກພມ່ຍັງ ໄດ້ກຳທຳກາຣເປັນແລ້ວ ທີ່ມີຄໍາສຳຄັນໃນທາງບູທສາດຕ່ຽ້ງ
ຫາດີນິຍມແລະຄອຍຫ່າງອອກຈາກມະດູກຂອງເຈົ້າມານີຄມອັກຄຸມ

เอกสารอ้างอิง

ดุลยภก ปรีชาธช, ผู้การเมืองพม่า: ความขัดแย้ง ความมั่นคง ในโลกที่ไร้พรอมแคน. กรุงเทพฯ: စိတ်ချောင်းစွဲ, ၂၅၅၁.

ธิตา สาระยา. มัลติเพลเยอร์: นครราชนาวี ศูนย์กลางแห่งจักรวาล. กรุงเทพ: เมืองโบราณ, 2538.

นวลดัชนทร์ คำปังส์ พม่า. กรุงเทพฯ: หน้าต่างส์โลกกรีวิ่ง, 2546.

พรพิมล ตีร์โชติ. ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลpmr. กรุงเทพฯ: มนิธิโครงการดำเนินการสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2542.

ภารี สรเกียรติ พลวัตของสังกրามไทย-พม่า ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 วิทยานิพนธ์ปริลักษณ์

อักษรศาสตร์คอมพิวเตอร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ 膨อาจกรรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2548.

วิรช-อรนช นิยมธรรม, เรียนรู้สังคมวัฒนธรรมพม่า, พิมล โภค; ศูนย์พม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551

สมบัติ วงศ์พงษ์, รุ่นที่ ๖ วงศ์ท้าวจากดอนบี, กรุงเทพฯ: สุกาวาพิจ, ๒๕๓๗.

สมอชัย พลสุวรรณ, รัชดา (เมือง ใจ) พลวัตของชาดิพันธ์ในบริบทะติศาสตร์และสังคมการเมืองร่วมสมัย, กรุงเทพฯ:

ศูนย์งานวิทยาสิรินธร 2552

องนนช นิยมธรรม. โครงการวิจัยเรื่อง “การแปลเอกสารท้องถิ่นของประเทศไทย: ประวัติศาสตร์และภินิศาสตร์เมือง”

ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์之間ชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กำลังอยู่ในช่วงการเผยแพร่เอกสาร.

Callahan, Mary P. *Making Enemies: War & State Building in Burma*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2003.

Hall, D.G.E. *Burma*. London: Hutchinson's University Library, 1988.

Herbert Thirkell White. *A Civil Servant in Burma*. London: E. Arnold, 1913.

Latimer, Jon. *Burma: The Forgotten War*. London: John Murray, 2004.

Maung Aung Myoe. Building the Tatmadaw: Myanmar Armed Forces Since 1948. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.

Nisbet, John. *Burma under British Rule – and Before*, VI, London: Archibald Constable and Co. Ltd., 1901.
O'Connor, V.C. Scott, *Mandalay and Other Cities of the Past in Burma*.

O'Connor, V.C. Scott. *Mandalay and Other Cities of the Past in Burma*. Bangkok: White Lotus, 1996 (Second Reprint).

Bangkok: White Lotus, 1996 (Second Reprint).
Andrew, Burma's Armed Forces: Power without Control.

Seith, Andrew. *Burma's Armed Forces: Power without Glory*. Norwalk: EastBridge, 2001.

Singer, Noel F. *Old Rangoon: City of the Shwedagon*. Scotland: Paul Strachan/Kiscadale Publications, 1998.

Slim, William. *Defeat into Victory*. New York: David McKay, 1961.